మాటాట

(గళ్ళ నుడికట్టు)

సుధామ

తెలుగు క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ (ఏడుగళ్ళ వంద పదబంధ పారిజాతాలు)

మాటాట

(ఓ వంద ఏడుగళ్ల నుడికట్టులు)

సుధామ

ప్రచురణ

స్నేహిత ప్రవంతి

జి. 12, సాదత్ టవర్స్, పద్మావతి అపార్ట్‌మెంట్స్

సలీంనగర్ కాలనీ, మలక్‌పేట, హైదరాబాద్ – 36

MAATAATA
(HUNDRED TELUGU CROSSWORD PUZZLES)
by
SUDHAMA

© SUDHAMA
98492 97958

FIRST EDITION 29th December 2019

PRICE : Rs. 100/-

For Copies :
Smt. A. USHA RANI,
G.12, SADATH TOWERS,
PADMAVATHI APARTMENTS
SALEEMNAGAR COLONY,
MALAKPET, HYDERABAD - 500036
Cell No: 9848276929

NAVODAYA BOOK HOUSE
Arya Samaj Road, Kachiguda X Roads
Hyderabad - 500 027

Dtp &Layout :
RAYASAM PURANDHAR
9703344804

Printed at :
Satish Graphics
Chikkadapalli, Hyd - 20
Cell : 8885144422

హలో! ఓ ముందుమాట

సుధామ గారితో ఆటాడుకుందామా, మాటాడుకుందామా!

ఇప్పుడు మాది ఆటాడుకునే వయసు కాదు కాబట్టి, ఇంకా వారికి సాహితీవేత్తగా తీరికుండదు కాబట్టి, వారి 'మాటాట' ద్వారానే ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో ఒక ఆదివారం తప్ప 'మాట్లఆట' ఆడుకుంటాం.

శ్రీ సుధామ సవ్యసాచి. వారు కవి, రచయిత, అంతకుమించి కార్టూనిస్టు. ఈసఫ్‌నీతి కథలు, పురాణబాలలు, జోకులకదంబం, నవ్వుకోండి, నవ్వుల 'పూతరేకులు' ఇలా ఎన్నెన్నో రచనలు అందించారు. కవితాసంపుటాలు, కాలమ్స్ గ్రంథాలు సరేసరి!

ఇక ఈ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ విషయానికి వస్తే ఈ పజిల్స్ మనం తెలుగులో ఉదాహరించేటప్పుడు 'గళ్లనుడికట్టు' అని పిలవడమే సరైనదేమోననిపిస్తుంది నాకు. సుధామ గారి గళ్ల నుడికట్టులు 'పజిలింగ్ పజిల్స్' పేరిట 'రచన' శాయిగారి ఇంటింటి పత్రికలోనే మొదలు చూశాను. మా డాక్టర్ మిత్రులు శ్రీ మామిళ్లపల్లి వీర రాఘవమూర్తి గారు ప్రతిరోజు ఉదయం వారి హాస్పటల్‌కు వెళ్లేముందు, ఓ అరగంట ముందు మా ఇంటికి వచ్చి నాతో కలసి ప్రస్తుతం రోజూ ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో వస్తున్న సుధామ గారి 'మాటాట' పజిల్స్ పూరిస్తుంటారు. ఇందువల్ల ఎన్నెన్నో కొత్త పదాలనూ, మరచిన పదాలనూ జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోవడం మాకు ఎంతో ఆనందం! సుధామ గారి 'మాటాట'లో రోజువారీగా ఆ రోజుల్లోని పండుగలు, సంఘటనలు ఆధారాలుగా ఇస్తూండడం వల్ల జనరల్‌నాలెడ్జి గానూ బాగా ఉపకరిస్తూ ఉంది. ఇది అందరికీ నచ్చే, పనికివచ్చే పద్ధతి.

ఈ 'గళ్లనుడికట్టు' పజిల్స్ అంటే నాకు చిన్నప్పటి నుంచీ చాలా ఇష్టం. మా చిన్నప్పుడు 'బాల', 'చందమామ'లలో ఈ పజిల్స్ వచ్చేవి. వాటిని మా అమ్మ (సీతాలక్ష్మి) గారు పూర్తి చేస్తూ మా అక్కకు చెబుతుండేవారు. మేము పెద్దయ్యాక ఆంధ్రపత్రిక వీక్లీలో ఆరుద్రగారి గళ్లనుడికట్టు పూరించేవాళ్లం. ఆంగ్ల వారపత్రిక 'ఇల్లస్ట్రేటెడ్ వీక్లీ' లో, 'ది మెడ్రాస్ మెయిల్' డైలీలో నాన్నగారు (కీ.శే. మట్టెగుంట వెంకట సుబ్బారావు గారు) పూరిస్తూండేవారు.

ఇంగ్లీషులో మొదటగా ఈ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ కూర్చింది ఆర్థర్ వ్యిన్నె అనే లివర్పూల్‌కు చెందిన ఓ పత్రికా రచయిత. అతని పజిల్ 21.12.1913న 'ది న్యూయార్క్ వరల్డ్' అనే ఆదివారం వార్తాపత్రికలో ప్రచురించబడింది. ఇప్పటి పజిల్స్‌లా చదరంగా కాకుండా డైమెండ్‌షేప్‌లో మధ్యలో నల్లగళ్లు లేకుండా ఉండేవట. 1920 నాటికి ఇతర న్యూస్ పేపర్స్ అనుసరించాయి. బ్రిటీష్ పత్రిక 'పియర్సెన్స్'లో ఫిబ్రవరి 1922, 'టైమ్స్' పత్రికలో ఫిబ్రవరి1,1930 లోనూ మొదలిడి–ప్రచురించసాగారు. ఈ పజిల్స్ పూర్తిచేయటం వలన మనకు తెలియని కొత్తమాటలు తెలుస్తాయి. మరిచిపోయిన మాటల్ని గుర్తుకు తెస్తాయి. అంతేకాకుండా జ్ఞాపకశక్తికి మంచి మందు కూడా.

కీ.శే. శ్రీపెద్దిబొట్ల సుబ్బరామయ్య గారు 'పదకేళి', 'పదగారడి' పేరుతో పజిల్స్ నిర్వహించేవారు. తరువాత ఒకటి పుస్తకరూపంలో కూడా వచ్చింది. శ్రీ సుధామ గారు నెలనెలా రచన మాస పత్రికలో 'పజిలింగ్ పజిల్' నిర్వహించారు. ఇప్పటికీ నవ్య వారపత్రికలో వారంవారం 'సుధామ పదగారడి', ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో (ఆదివారం తప్ప) ప్రతిరోజు 'మాటాట', ఆంధ్రభూమి వారపత్రికలో 'పదబంధపారిజాతం', వెలుగు దినపత్రిక ఆదివారం అనుబంధం 'దర్వాజ' లో ప్రతి ఆదివారం 'మాట–ఆట' నిర్వహిస్తున్నారు.

నేను 'మాటాట' సుధామ గారి గళ్లనుడి కట్టులను చింపేసి అంటించేస్తూంటాను. అయ్యో! అపార్థం చేసుకోకండి. నాభావం –కత్తిరించి పుస్తకంలో అతికించుకుంటూ ఉంటానన్న మాట. ఇప్పటికి అలాంటివి వందపేజీల అయిదు పుస్తకాలు పూర్తయ్యాయి.

పజిల్స్ పెన్సిల్‌తో పూరిస్తాను కాబట్టి – చెరిపేసి, కొంతకాలమైన తర్వాత జ్ఞాపకశక్తిని పరీక్షించుకోవడానికి ఇదో సాధనమన్నమాట. మీరుకూడా ఈ పుస్తకంలో అలా చేసుకోండి బాగుంటుంది. సుధామ గారి **'మాటాట'** తో ఐడియాలు తట్టి రెండు కార్టూన్లు కూడా గీసేశానండోయ్! ఇప్పుడు సుధామ గారి ఓ వంద 'మాటాట'లన్నీ మనకోసం ఇలా కలిసికట్టుగా పుస్తకరూపంలో రావటం ఎంతో సంతోషం! ఇలా కొన్ని ఒక పుస్తకంగా వేస్తూ, నన్నే వీటిని ఎంపిక చేసి ఇమ్మని, నాకు ఇలా ఈ నాలుగుమాటలు చెప్పే అవకాశం ఇచ్చిన శ్రీ సుధామ గారికి ధన్యవాదాలతో...

యం.వి. అప్పారావు 'సురేఖ'
(ఫ్రీలాన్స్ కార్టూనిస్టు 1958 నుంచీ)
విశ్రాంత డిప్యూటీ మేనేజర్,
స్టేట్‌బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా
సెల్: 98852 15155

ఎస్. 1, 'ద్వారకామాయి,
కామాక్షి రెసిడెన్సీ
16–4–2 శ్రీరామ్‌నగర్
రాజమండ్రి–533105

నా మా(టా)ట

తెలుగులో గళ్లనుడికట్టు(క్రాస్‌వర్డ్‌పజిల్స్)లను అధికసంఖ్యలో కూర్చిన వారిలో నేను అగ్రశ్రేణిలో ఉంటానని చెప్పడం వట్టి గొప్పకోసం కాదు సుమండీ! నిజంగానే సుమారు పదివేల దాకా వివిధ దిన, వార, మాస పత్రికలలో నాలుగు దశాబ్దాలకు పైగా వేస్తూనే వచ్చాను. శ్రీశ్రీ, ఆరుద్రల ప్రభావంతో వీటిని కూర్చే పజిల్స్ నిర్మాతగా మారాలనే అభిలాష కలిగింది. అలా నా ఇరవైఒక్క ఏళ్ల వయస్సులో మొదటిసారిగా చుక్కాని వారపత్రికలో 'పదబంధపారిజాతం' పేరునే కూర్చిన మొట్టమొదటి గళ్లనుడికట్టు 17.3.1973 సంచికలో అచ్చయ్యింది. ఆతరువాత హాస్యప్రభ మాసపత్రికలో (ఆగస్టు-1975 నుండి మే'1978), ఉదయం దినపత్రిక ఆదివారం అనుబంధంలో 'పదమవ్యూహం' పేర (1985), తొలిసారిగా 'మాటాట' పేరిట ఆంధ్రభూమి దినపత్రిక ఆదివారం అనుబంధంలో (1999- 2001), 'పదనిసలు' పేర ఆంధ్రప్రభ దినపత్రికలో ప్రతిరోజూ (1999-2002), 'సంతోషం' అనే సినిమావారపత్రికలో సినిమాల సంగతులతో -'ఆడుతూ- పాడుతూ' (2002-2004), 'విపుల పదబంధం' పేరిట ఈనాడు వారి విపుల మాసపత్రికలో (నవంబర్-2004 -2005), ఆ తరువాత 'మాటవరస' పేరిట ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో నిత్యం (2005-2006), 'పదమవ్యూహం' పేర ఆంధ్రభూమి మాసపత్రికలో ఆగస్టు 2000 నుండి నెలనెలా సుమారు పదహారుసంవత్సరాలు, ఇంటింటి మాసపత్రిక 'రచన'లో ఏప్రెల్ 2010 నుంచి 'పజిలింగ్ పజిల్ ' పేర (2010-2013 మళ్ళీ మార్చి 2015 -2017), ఆంధ్రభూమి సినిమాపేజీ శుక్రవారం 'వెన్నెల'లో 'చిత్రపదకేళి' (ధామసుపేర 2008-2009), అలాగే 'పదనిసలు' పేర తిరిగి ఆంధ్రప్రభ దినపత్రికలో సిటీఎడిషన్‌లో (5.7.2007)న మొదలెట్టి , 30.10.2007 నుండి మెయిన్‌ఎడిషన్ రెండోపేజీలో ఏప్రెల్ 2012 వరకూ గళ్ళనుడికట్టులు కూర్చాను. వార్త దినపత్రిక ఆదివారం అనుబంధంలో 'పదరంగం' పేరున (13.4.2003 నుండి 28.12.2014) వరకు

వారం వారం పదకొండు సంవత్సరాలు నిర్వహించాను. గళ్ళనుడికట్టుకు ఆధారాలు పదాలతో కాకుండా, బొమ్మలతో ఇస్తూ – ఆంధ్రభూమి మాసపత్రికలో 'చిత్రపదబంధం' అనీ (2012 –2013) నిర్వహించాను. 'పదరసం' పేరున 'జాగృతి' వారపత్రికలో 2015లో ఓ ఏడునెలలు వారు కోరగా కూర్చాను. ఇలా వేలాది 'గళ్ళనుడికట్టు'లు రూపొందించాను.

సరే! ఇప్పటికీ నా తీరికసమయంలోని ప్రధానవ్యావృత్తిగా 'గళ్ళనుడికట్టు' పజిల్స్ నిర్మాణమే ఎక్కువగా వుండే పరిస్థితి ఏర్పడింది.ప్రస్తుతం – ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో ప్రతిరోజూ (ఆదివారాల్లోతప్ప) 2013 జనవరి 29 నుంచి నా 'మాటాట' పజిల్ సాగుతోంది. ఆంధ్రజ్యోతివారి 'నవ్య'వారపత్రిక చివరి పేజిలో 2011 లో ప్రారంభమైన 'పదగారడి' పేరిటి గళ్ళనుడికట్టు – 'సుధామ పదగారడి'గా కొనసాగుతూనే వుంది. 2017 లో ఆంధ్రభూమి వారపత్రికలో మొదలైన 'పదబంధ పారిజాతం' పేరిటి గళ్ళనుడికట్టు, మే 2019 ఈ ఏడాదే 'వెలుగు' దినపత్రిక వారి 'దర్వాజ' ఆదివారం అనుబంధంలో మొదలయిన 'మాట–ఆట' నిరాటంకంగా పాఠకులను అలరిస్తున్నాయి.

అయితే ఇన్ని పత్రికలలో ఇన్నాళ్లుగా ఇలా వేలాది గళ్లనుడికట్టులు నిర్మించినా, వాటిని పుస్తకరూపంలో ప్రచురించే భావన కలుగలేదు. ఎప్పటికప్పుడు ఆయా కాలానుగుణంగా సమకాలిక సాహిత్య,సాంస్కృతిక, రాజకీయ అంశాలను, మన భాషా విషయిక నిఘంటుపద పరిజ్ఞానాన్ని మూలకందంగా 'గళ్లనుడికట్టు' లు కూరుస్తూ పోవడమే జరుగుతోంది గానీ, వీటిని గ్రంథస్తం చేయడం సబబనీ, ఆవశ్యకమనీ తలచలేదు. ప్రముఖసాహితీవేత్త, మిత్రుడు దివంగత ద్వా.నా.శాస్త్రి నన్ను 'పజిల్స్ పహిల్వాన్' అంటూ ఓ పుస్తకంవేస్తే బాగుంటుంది కదా! అని అప్పట్లో అనేవాడు. చక్కటి గళ్లనుడికట్టులన్నో కూర్చిన ఎలనాగ (డా.ఎన్.సురేంద్ర), అంతర్జాలంలో వీటిని నిర్వహించిన శ్రీ కొవ్వలి సత్యసాయి వారి పజిల్స్ – పుస్తకాలుగా ప్రచురిస్తూ నా పట్ల గౌరవంతో నాచేతనే ముందుమాటలు రాయించుకున్నారు. కీ.శే. చేకూరి రామారావు, ప్రఖ్యాత కథారచయిత, శ్రీ కాళీపట్నం రామారావు

(కా.రా. మాష్టారుగారు) నా పజిల్స్‌ను అభినందించడం, ఇప్పటికీ ఎందరో నవ్య పాఠకులు రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల నుంచీ నాకు ఫోన్‌లు చేస్తూ ఉండడం, అలాగే రోజూ ఉదయమే ఆంధ్రభూమిలో నా 'మాటాట' నింపడమే దినచర్యలో భాగంగా ఉంటుందనే రాజమండ్రి విశ్రాంత స్టేట్‌బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా మేనేజర్, ప్రముఖ కార్టూనిస్టు శ్రీ ఎం.వి. అప్పారావు(సురేఖ)గారు వంటి పాఠకులు ఎందరో ఉన్నారు. నా పజిల్స్ పుస్తకాలుగా రావాలని అభిలషించి కోరిన శ్రీమతి జ్యోతి వలబోజు, శ్రీమతి వై. ఉషాకిరణ్ (ఆగ్రా) వంటి వారున్నారు.

చారిత్రక నవలా చక్రవర్తి శ్రీముదిగొండ శివప్రసాద్ గారు వారి శ్రీమతి కీ.శే. ఉమాదేవిగారి దినచర్యలో 'మాటాట' నింపడం ఉదయం అనివార్యంగా ఉండేదని చెబుతూ, ఆవిడ స్మృత్యర్థం నాకు ఒక పురస్కారాన్ని ఇవ్వడం మరచిపోలేను.

హైద్రాబాద్‌లో ఆకాశవాణి రీజనల్‌అకాడమీ ఆఫ్ బ్రాడ్‌కాస్టింగ్ అండ్ మల్టీమీడియా సంస్థ సంచాలకురాలిగా ఏడాదిముందుగా స్వచ్ఛంద పదవీవిరమణ చేశాక నా శ్రీమతి ఎ.ఉషారాణి పజిల్స్ నింపడం రెగ్యులర్‌గా చేస్తూ, నన్ను పుస్తకం వేయమని మరీ మరీ ప్రేరకమైంది. ప్రాథమికంగా సులభతరంగా ఏడుగళ్లతో కూడిన ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో నేటికీ కొనసాగుతున్న 'మాటాట' ను ఓ వంద పజిల్స్ వేద్దామనే సంకల్పానికి రాజమండ్రి మిత్రులు శ్రీ మట్టెగుంట అప్పారావుగారు బాసటగా నిలిచి, నా 'మాటాట' లన్నింటినీ అయిదు బైండ్లుగా భద్రపరుచుకుంటూ వస్తూ , నా కోరిక మేరకు ఓ 'వంద' ఎంపిక చేసి ఇచ్చారు. **ఇది ఒక 'బేసిక్' గా 'గళ్లనుడికట్టు' నింపే ఉత్సాహం పాఠకుల్లో కలిగించే సంకల్పంతో కూర్చింది.** వీటిని శ్రీ అప్పారావు (సురేఖ) గారు ఎంపిక చేసిన వాటితో పుస్తకంగా సంతరించడం, నా పట్ల అభిమానంతో దీనికి వారే ఓ 'ముందుమాట' రాయడం నాకు సంతోషం! అందుకు వారికి మనసా నా కృతజ్ఞతాభివందనాలు. 1941లో జన్మించిన అప్పారావుగారు నాకంటే పదేళ్లు పెద్దవారు. సీనియర్ మోస్ట్ కార్టూనిస్టు. 1958నుంచీ ఆయన రాణిస్తున్నారు. అంతేకాదు హాస్యమన్నా, అపురూపమైన వాటినెన్నింటినో సేకరణ, భద్రపరచడాలన్నా ఆయనకు ఆయనే సాటి.

అసీతికి దగ్గరవుతున్న వయస్సులోనూ ఈ 'గళ్లనుడికట్టు'లు నింపడంలోనూ, ఇతరత్రాను వారి ఉత్సాహం ఎన్నదగినది. వారు వేసిన రెండు పజిల్స్‌పై కార్టూన్స్ కూడా ఈ పుస్తకంలో చేర్చే వీలు కలిగించారు. ఈ పజిల్స్‌కు గ్రంథరూపం సంతరించిన శ్రీ రాయసం పురందర్ గారికి, అందంగా పుస్తకానికి రూపకల్పన చేసి, ముద్రించిన సతీష్ గ్రాఫిక్స్, శ్రీ సతీష్ కమతం గారికి నా కృతజ్ఞతలు.

పాఠకులైన మీ ఆదరణ ఈ 'మాటాట' పుస్తకానికి లభిస్తుందనీ, ముమ్ముందు తొమ్మిది, పన్నెండు వంటి గళ్లతో సంతరించిన వాటిని కూడా వీలువెంట మీ సమాదరణ ననుసరించి పుస్తకరూపేణా తేగల ప్రయత్నాలు చేస్తాననీ మనవి. గళ్ల నుడికట్టుల చరిత్ర వివరించే నేను రాసిన (ప్రజాశక్తి దినపత్రిక ఆదివారం అనుబంధం) ముఖచిత్ర కథన వ్యాసాన్నికూడా ఈ పుస్తకంలో చేర్చాను. నా చేత పజిల్స్ నిర్మింపచేసిన, చేస్తున్న వివిధ పత్రికల సంపాదకులకు, సమాదరిస్తున్న తెలుగు పాఠకసమూహానికి నా ధన్యవాదాలు. ఇలానే మీ ప్రేమాదరాలు అభిలషిస్తూ ..

హైద్రాబాదు
25.11.2019

సదా మీ
సుధామ
98492 97958

పదాల పదనిసలు

- సుధామ

బస్సులోనో, రైల్లోనో ప్రయాణం చేస్తుంటారు. చదివే అలవాటున్న వాళ్లు ఏ దినపత్రికో, వారపత్రికో చదువుతుంటారు. చదవడం కంటే కాలక్షేపానికీ, సరదాకీ, కాస్త మెదడు ఆలోచనకీ పనికొచ్చేదేమైనా వుందేమో అని ఆ పత్రికలోకి తొంగిచూస్తే సాధారణంగా చప్పున కనిపించేది మాటలకోట లాంటి గళ్ల నుడికట్టే. లేదా ఇప్పుడిప్పుడు కొంతకాలంగా చోటుచేసుకుంటున్న అంకెల క్రీడ సుడోకు. గళ్ల నుడికట్టు వైపు ఎక్కువమంది పాఠకులు ఆకర్షితులు కావడానికి కారణం- ఇచ్చిన ఆధారాలతో ఆ పదాలను కనుక్కుంటూ అడ్డగళ్లు, నిలువుగళ్లూ అక్షరాలతో నింపుతూ, తద్వారా తమ భాషాపరిజ్ఞానాన్ని, పదసంపదనూ తెలుసుకుంటూ, పెంచుకుంటూ, ఒక పదానికి అది కనుక్కునేందుకు పజిల్ నిర్మాత రకరకాలుగా ఇచ్చే ఆధారాల నుండి ఒక ఆలోచననూ, ఆనందాన్ని పొందడానికి దోహదపడడమే.

శ్రీశ్రీ ప్రస్థానత్రయం ఆవిష్కరణ సభ జూబ్లీహాల్ హైదరాబాద్‌లో జరుగుతోంది. సభా ప్రారంభానికి ఇంకా సమయముంది. ప్రముఖ కథారచయిత శ్రీ కాళీపట్నం రామారావు గారిని పలకరించితే "సుధామ...! మీరు నాకు బాగా గుర్తే! మీ పజిల్స్ నింపుతుంటాను. ఈ ముదిమివయసులో మెదడును చురుగ్గా ఉంచడానికి అవెంతో పనికొస్తాయి" అన్నారు.

అలాగే ఓ సభలో కొన్నేళ్ల క్రితం చేకూరి రామారావుగారు ప్రముఖ సాహిత్య విమర్శకులు పలకరిస్తూ " గళ్లు ఇచ్చేటప్పుడు నిలువు గళ్లలో పదాలు నింపేందుకు విధిగా ఒక అడ్డం గడిలో అక్షరం కూడా ఉండేలా నిర్మాణంచేస్తూ ఆధారాలు ఇవ్వండి. కేవలం అడ్డానికో, నిలువుకో మాత్రమే వుండేవి సరికాదేమో!" అని సూచించారు.

ఇలా గళ్ల నుడికట్టులు నింపేవారిలో ఆసక్తి, శ్రద్ధ కనబరిచే సాహితీ దిగ్గంతుల నుండి సామాన్య పాఠకుల వరకు ఉండడమే ఈ పజిల్స్ ప్రాచుర్యానికి నిదర్శనం.

పదవినోదం, పదరంగం, పదచదరంగం, పదరసం, పదశోధన, మాటాట, పదబంధం, పదనిసలు, సండే పజిల్, మాటలకొలువు, పదవ్యూహం, పజిలింగ్ పజిల్, పదక్రీడ, పదవిన్యాసం, పదప్రజ్ఞ, పదగారడి, పదకేళి ఇలా పేరు ఏదయితేనేం వివిధ దిన, వార, మాస పత్రికల్లో – ఇంగ్లీషులో క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ అని పిలుచుకునే ఈ గళ్లనుడికట్టులు నేటికీ దర్శనమిస్తున్నాయి.

సరదాగా నింపి సమాధానాలు సరి చూసుకునేలాంటివి కొన్నయితే, నింపి పంపితే సరియైన సమాధానాలు రాసినవారి పేర్లు ప్రచురించేవి కొన్ని, నింపి పంపినందుకు పుస్తకాలు, విలువైన నగదు బహుమతులను ఇచ్చేవి మరికొన్ని, ఇలా వివిధ పత్రికలు ఈ గళ్లనుడికట్టులను నిర్వహిస్తున్నాయి.

మన తెలుగులో ఆరుద్రగారే తొలుత గళ్లనుడికట్టు నిర్మించారనీ, అయితే శ్రీశ్రీ 'పదబంధ ప్రహేళిక' పేరున దానిని ప్రాచుర్యం లోకి తెచ్చారని అంటారు. ప్రాచీన ప్రబంధాల్లో బంధకవిత్వం, చిత్రకవిత్వం పేర ఇలా ఒక ఆకృతిలో అర్థవంతమైన అక్షర సముదాయాన్ని కూర్చడం వుంది. అయితే ఈ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ తరహా మాత్రం ఇలా ఒక నిర్దుష్ట చదరపుఆకారపు గళ్లతో నిర్మితమై వచ్చింది మాత్రం ఆంగ్లం నుండే.

క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్ పుట్టిందిలా.....

ఈనాడు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రసిద్ధి చెందిన పదక్రీడ ఈ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్ – మొట్టమొదట 19వ శతాబ్దిలో ఇంగ్లాండులో తొలిసారిగా రూపుదాల్చింది. అడ్డంగానూ, నిలువుగానూ గళ్లలో అక్షరాలు నింపుతూ పదాలను నింపడం ఈ క్రీడలో ప్రధానం. ఆ పదాలు కనుక్కోడానికి ఆధారాలు ఇవ్వబడతాయి.

యు.ఎస్ లో ఇది పెద్దల కాలక్షేపానికి ప్రధానమైందిగా అభివృద్ధి చెందుతూ వచ్చింది. లివర్‌పుల్ వాసి అయిన ఒక జర్నలిస్టు **'ఆర్థర్ వ్యిన్నె'** దీనికి ఆద్యునిగా గుర్తింపబడ్డారు. 21 డిసెంబర్ 1913లో 'న్యూయార్క్ వరల్డ్' దినపత్రిక ఆదివారం

సంచికలో తొలిసారి క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్ వచ్చింది. అప్పుడు ఇప్పటి నలుచదరపు ఆకారంలో లేదు. డైమండ్‌ఆకారంలో మొదటి క్రాస్‌వర్డ్‌పజిల్ వచ్చింది. అంతేకాదు లోపల ఎక్కడా నల్లగళ్లు లేవు. అందులో వారాంతపు పజిల్‌గా కామిక్ సెక్షన్‌లో 'వ్యిన్నె' దానిని ప్రకటించడంతో విపరీతమైన స్పందన వచ్చింది. 1914లో పాఠకులు కూడా అలా పజిల్స్ నిర్మించి పంపడం మొదలుపెట్టారు. 'వ్యిన్నె' వాటిని కూడా వినియోగించేవాడట. అయితే కూర్పులో అచ్చుతప్పులు (గళ్లల్లోనూ, ఆధారాల్లోనూ ఇప్పుడూ తారట్లాడుతూనే వుంటాయి) విపరీతమవడంతో క్రాస్‌వర్డ్‌పజిల్ ఆపేస్తే - పాఠకులు నానాగోల చేసి తిరిగి ప్రారంభమయ్యేలా చూశారట.

1920లో ప్రస్తుతం పత్రికల్లో వస్తున్న చదరపుపద్ధతి నిర్మాణం మొదలై, దాదాపు అమెరికన్ న్యూస్‌పేపర్లన్నీ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్ ప్రచురిస్తూ సాగాయి. ఆ తరువాత పదేళ్లకు అట్లాంటిక్, యూరప్ దేశాలకు ఈ అక్షర క్రీడ వ్యాపించింది. బ్రిటిష్ పత్రికల్లో తొలిసారి పియర్సన్స్ మ్యాగజైన్‌లో 1922 ఫిబ్రవరిలో, 1930 ఫిబ్రవరి1న టైమ్స్ మ్యాగజైన్‌లో క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్ సాక్షాత్కరించింది. అమెరికన్ పజిల్స్ కన్నా బ్రిటిష్ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ తమదైన ముద్రతో, మెదడుకి నిజంగా ఒక మేతగా ఉండసాగాయి. మార్మికమైన, గూఢార్థభరితమైన గళ్లనుడికట్టులను ఎ.ఎఫ్.రిట్చి, డి.ఎస్.మాక్‌నట్ట్,- ఆధారాలు ఇవ్వడంలో ఒక గజిబిజితనాన్ని, చమత్కారాన్ని పాటిస్తూ ఒక స్థాయి కల్పించారు.

ఎలా చేస్తారు?

చదరం, దీర్ఘచతురస్రాకారంలో తెల్లని మరియు నల్లని గడులతో వుండే దీంట్లో - గళ్లను అక్షరాలతో నింపుతూ, పదాలను లేదా వాక్యాన్ని కనుక్కోవాలి. ఇచ్చిన ఆధారాలను బట్టి సమాధానాలు సాధించాలి.

అడ్డంగానూ, నిలువుగానూ ఈ అక్షరాలు గళ్లలో నింపడం వుంటుంది. ఒక్కోసారి కుడినుండి ఎడమకు, కిందినుండి పైకి చదువుకునేలాగానూ నింపడానికి ఆధారాలు ఇస్తుంటారు. పదం ప్రారంభమయ్యే గడిలో సంఖ్యను చూపించడం

జరుగుతుంది. నాలుగు అడ్డం, పద్దెనిమిది నిలువు అన్నట్లుగా సంఖ్యతో మొదలయ్యే పదాలు కనుగొనే ఆధారాలు ఇస్తారు.

అసలు మజా అంతా ఆధారాలలోనే వుంటుంది. ఆ ఆధారాలను మొదడుకు మేత పెడుతూ సరిగ్గా అర్థంచేసుకుని పట్టుకోగలిగితే నింపడం అలవోకగానే అనిపిస్తుంది. ఒక పదానికి గల నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు, అలాగే – సామెతలు, జాతీయాలు, నుడులు, సాహిత్య పరిజ్ఞానం, వర్తమాన అంశాల అవగాహన ఇలా అన్నీ అవసరం పడుతుంటాయి.

ఆయా క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ రూపొందిన విధానంబట్టి, ఆధారం చివర మొత్తం పదంలోని అక్షరాల సంఖ్యను బ్రాకెట్లలో ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఒక్కొక్కసారి ఆ సంఖ్య సూచించని పదబంధ ప్రహేళికలూ వుంటాయి. ఒకవేళ వాక్యం కనుక్కోవాల్సి వస్తే ఆ వాక్యంలో ఎన్నిపదాలు వుంటాయినే సూచనకూడా ఇస్తారు. ఈ గళ్లనుడికట్టులలో తేలికవీ, కొంచెం కష్టమైనవీ, అతిగా బుర్రకు శ్రమ కలిగించాల్సినవీ ముఖ్యంగా దిన, వార పత్రికల్లో చూస్తాం. 8 గళ్లవీ, 10 గళ్లవీ, 12గళ్లవీ వుంటాయి. అలాగే ఆంగ్లపత్రికల్లో 15×15, 21×21, 23×23, 25×25 గళ్లతో వుండేవీ వస్తుంటాయి.

మాసపత్రికల్లో పన్నెండుగళ్లు అడ్డం ప్లస్ నిలువుగా ఉండేవి, అడ్డం 17 నిలువు 9 గా పజిల్ 'రచన'గా వుండేవి వున్నాయి. అలాగే పిల్లలకోసం కొన్ని పత్రికల్లో అయిదుగళ్ల పజిల్స్ రూపొందించబడ్డాయి.

ఎన్ని రకాలో......

ఇక ఈ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్‌లో ప్రత్యేకం భాషా సంబంధంగానూ, భక్తి, సంస్కృతి సంబంధంగానూ ఇలా ప్రత్యేకించి రూపొందించబడి ఇచ్చే పదబంధాలూ వుంటుంటాయి. సినిమామాధ్యమం ఇవాళ చాలా ప్రభావోపేతమైనది కాబట్టి, సినీపదరంగం అంటూ ప్రత్యేకించి పత్రికలు సినిమా గళ్లనుడికట్టులు కూడా ఇవ్వడం జరుగుతుంటుంది. 'సితార, సంతోషం' వంటి సినిమాపత్రికల్లో గతంలో ఇలాంటి సినిమాపజిల్స్ మీ సుధామ ఇచ్చినవే.

విదేశాల్లోనూ 'వాషింగ్‌టన్ పోస్ట్', 'ది యు.ఎ.టుడే', 'న్యూయార్క్ టైమ్స్', 'ది హెరిటేజ్ న్యూస్‌పేపర్' వంటి అమెరికన్ పత్రికలే కాదు 'హిందూ', 'టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా' వంటి పత్రికలూ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ ఇస్తున్నాయి. ఎడ్యుకేషనల్ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ విదేశాల్లో ప్రాముఖ్యంగా వున్నాయి. భాష, కెమిస్ట్రీ, బైబిల్ ఆధారంగా క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ ఇప్పటికీ అక్కడ సాగుతున్నాయి. తేలికగా, సులభంగా, కష్టంగా, కష్టతరంగా, ఎలా వున్నా – వీటిని నింపే వ్యసనానికి ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎందరో లోనయ్యారు. వీటిని నింపడంలో ఆనందాన్ని, పూర్తిచేయగానే ఒక గొప్ప ఆత్మవిశ్వాసాన్ని, ధీమానీ పొందుతుంటారు. రెండవ ప్రపంచయుద్ధ సమయంలో 1944లో 'ది డైలీ టెలిగ్రాఫ్'లో వస్తున్న క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ – మిలిటరీ ఆపరేషన్స్‌కు చెందిన రహస్యాలను బహిర్గతం చేస్తున్నాయని రక్షణఅధికారులకు అనుమానం కలిగింది. 1944 మే 2 వ తేదీ ఉటా అనే లాండింగ్ స్థావరం పేరు, అలాగే కృత్రిమ ఓడరేవుల పేర్లు, జూన్2న నెప్ట్యూన్ అనే 'నేవల్ ఆపరేషనల్ ప్లాన్' పేరు వచ్చింది. ఆ క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్‌ను ఇచ్చింది 'లియొనార్డ్ డావె' అనే స్కూల్ టీచర్. అతన్ని అనుమానించి అరెస్టు చేశారు. 1984లో 'ది డైలీ టెలిగ్రాఫ్' పత్రిక క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ ఎడిటర్ ఆర్మీక్యాంపుల్లోని కబుర్లనుండి ఆ టీచర్ ఒక స్టూడెంట్ చెప్పిన పదాలను వినియోగించడం వల్ల ఈ గందరగోళం ఏర్పడిందని తెలిపింది.

క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ నింపే వ్యసనంలో పడి పనులు కూడా మందగిస్తున్నాయని బ్రిటన్‌లో ఒక సందర్భంలో వీటిమీద నిషేధం కూడా విధించారట. ఆ తరువాత పనివేళల్లో విశ్రాంతి సమయాన్ని విభజించి అనుమతించారట.

గిన్నిస్‌బుక్ రికార్డుల ప్రకారం 'రోగర్ స్క్వెయిర్స్' అత్యధిక క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ తయారు చేసిన వ్యక్తిగా 15 మే 2007న నమోదయ్యాడు. 'ది టైమ్స్', 'ది డైలీ టెలిగ్రాఫ్,' 'ది గార్డియన్', 'ఫైనాన్షియల్ టైమ్స్', 'ది ఇండిపెండెంట్' మొదలైన పత్రికల్లో గళ్లనుడికట్టులు ఇచ్చిన అతను – 14 మే 2007 నాటికి మొత్తం అరవైఆరువేల ఆరువందల అరవైఆరు పజిల్స్ రెండుమిలియన్ల ఆధారాలతో ఇచ్చాడట.

గళ్లనుడికట్టులో యాభైఎనిమిదిఅక్షరాల పదం ఇచ్చిన పజిల్‌నిర్మాత కూడా తానే! ఇటలీ, జపాన్, ఫ్రాన్స్, పోలెండ్, హిబ్రూ మొదలైన అనేక భాషల్లో క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ దూసుకువెడుతున్నాయి. ప్రపంచంలో కెల్లా అతి పెద్ద గళ్ళనుడికట్టు 91వేలగళ్ళలో 28 వేలకుపైగా అధారాలతో 7 అడుగులు బై 7 అడుగుల విస్తీర్ణం గల పజిల్‌ను కూర్చింది మన భారతీయుడే. అతనిపేరు శ్రీ రాజు ఉమామహేశ్వర్.

మన రాష్ట్రాల్లో....

ఇక మనదేశం లోనూ వివిధ భాషాపత్రికల్లో ఈ పదబంధ ప్రహేళికలు వస్తున్నాయి. మన దేశానికి చెందిన శ్రీ ఎ.ఎన్.ప్రహ్లాదరావ్ అనే బెంగుళూరు వాసి కన్నడ భాషలో ఇప్పటికీ ఇరవైమూడువేల గళ్లనుడికట్టులు చేశాడట. వాటిల్లో ఆరువేలు సినిమాలకు సంబంధించి రూపొందించినవి. ప్రహ్లాదరావు మూడు దినపత్రికలకూ, ఇరవైనాలుగు వివిధ మ్యాగజైన్లకూ తయారుచేసి ఇచ్చినవాడయ్యాడు. ఇక బెంగాలీలో కూడా బ్రిటీష్ నుడికట్టు పద్ధతిలో పదచదరంగాలు రూపొందించి ప్రకటిస్తున్నారు. అయితే బెంగాలీ గళ్లనుడికట్టులో రెండక్షరాల పదాలను ఇప్పుడు పరిహరించారట! నిజంగా అదో విశేషమే!

అంకెల పజిల్

గణితంలో లాటిన్ స్క్వైర్ మూలంగా లియాన్‌హార్డ్‌ఈలర్ అనే గణితశాస్త్రవేత్త 1780లో అంకెలను వరుసగళ్లలో ఒకసారివచ్చిన అంకె మరొకసారి రాకుండా ఒకటినుండి తొమ్మిదివరకు వచ్చే పద్ధతి పజిల్ కనుక్కున్నాడు. డెల్ పత్రికలు వీటిని అంది పుచ్చుకున్నాయి. అమెరికాలో కనుక్కున్నా, జపాన్‌లో 'వేసీగౌల్డ్' అనే హాంగ్‌కాంగ్ రిటైర్డ్ జడ్జి – టోకియో బుక్ స్టోర్‌లో 1997లో వీటిని ప్రవేశపెట్టాడు. అంకెలు ఒంటరిగా జతకట్టకుండా ఉండడం అనే అర్థంలో జపనీస్ పదం కుదింపబడి 'సుడోకు'గా ఇవాళ ప్రపంచవ్యాప్తమైన అంకెలక్రీడగా ప్రాచుర్యం చెందింది. బ్రిటీష్ న్యూస్‌పేపర్ 'ది టైమ్స్' 12 నవంబర్ 2004 లో తొలిసారి 'సుడోకు' ప్రచురించింది.

యు.ఎస్ కు ఆ తర్వాత పరివ్యాప్తమై ఇవాళ ప్రపంచ ప్రసిద్ధమైంది. 9×9 గళ్లల్లో, తొమ్మిది 3×3 అనుబంధిత గళ్లలో ఒకటి నుండి తొమ్మిదివరకు వేసినఅంకె వేయకుండా గళ్లలో ముందేఇచ్చిన అంకెను మార్చకుండా నింపే ఆ పద్ధతి, ఇవాళ ఓ పెద్ద క్రేజ్! వాటికి పోటీలు, బహుమతులు కూడాను. ఏ గడికి ఆ గడి కచ్చితమైన నియమిత అంకెతోనే సుడోకు రూపొందుతుంది. 9×9 గళ్లలో పూర్తి చేయదగిన సుడోకు కాంబినేషన్స్ ఎన్ని ఉండడానికి అవకాశం వుందంటే 6,670,91,752,021,072,936,960 రకాలుగా ఇవ్వవచ్చు నన్నమాట. అయితే భారతదేశం ప్రపంచానికి కానుక ఇచ్చిన సున్న '0' సుడోకులో లేదు. ***ఈ అంకెల క్రీడ కన్నా భాషా, సాహిత్యాలు, ప్రపంచ పరిజ్ఞానం, కాలక్షేపానికి కాలక్షేపం, మెదడుకి చురుకు, హృదయానికి ఆనందం కలిగించే గళ్ల నుడికట్టుల వల్లనే ఎక్కువలాభం వుందంటున్నారు***.

ఈ తరం పిల్లలకు మన భాషాసాహిత్యసంస్కృతుల పట్ల ఆభిరుచి పెరగడానికి పదబంధ ప్రహేళికలే ఎక్కువ ఉపకరిస్తాయనీ, అందువల్ల 'సుడోకు' బదులు అన్ని పత్రికలు క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్‌ను ప్రోత్సహించడమే సబబనీ పెద్దలు అభిప్రాయ పడుతున్నారు. ఇవాళ ఇంటర్నెట్‌లో కూడా క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్స్ చోటు చేసుకుంటున్నాయి.

థింక్స్ డాట్ కామ్, క్రాస్‌వర్డ్ సైట్, పజిల్ ఎక్స్‌ప్రెస్, డైలీ కోడెడ్ క్రాస్‌వర్డ్ వంటి సైట్లు వున్నాయి. 1997లో క్రాస్‌వర్డ్ వీవర్ పేర కంప్యూటర్ సాఫ్ట్‌వేర్ ప్రోగ్రాం అభివృద్ధి పరిచారు. తొలుత 'వర్డ్‌క్రాస్' పేరిట మొదలైన ఈ గళ్ల నుడికట్టును 1924లో సైమన్, స్కూస్టర్ వారు పుస్తకరూపంలో ప్రచురించారు. గళ్లనుడికట్టు పుస్తకాలు ఇప్పుడిప్పుడు మనదగ్గరా విస్తృతంగా రావడం మొదలైంది.

మన పెద్దలు / పదబంధాలు.......

తెలుగులో ఆరుద్ర, శ్రీశ్రీ పదబంధప్రహేళికల పట్ల పాఠకులకు ఆసక్తిని పెంచారు. ఆధారాలు ఇవ్వడంలో శ్రీశ్రీ ఆరుద్రలు చేసిన జిమ్మిక్కులు అన్నీ ఇన్నీ కావు. భాషా చమత్కారాలతో, రెండర్థాలతో, పదంలోనే సమాధానం దాగి వుండే

రీతిలో, నానార్థాలు, సామెతలు, ప్రాచీన ప్రబంధ, సాహిత్యాది అంశాల పరిచితి వల్ల సాధించగలిగే రీతిలో వారు పజిల్స్ నిర్మించేవారు. 'పిల్లి లేని పినతల్లి వికారంతో కూడితే గరుత్మంతుడి తల్లి' అని 'వినత' అనే పదానికి, 'కత్తిలో తోక' అంటే 'కరవాలము'లో వాలము అని రాయడం. ఇలా వారు ఆరంభించిన చమత్కార వైఖరులను ఆపై ఎందరో అందిపుచ్చుకుని అభివృద్ధిపరిచారు. తెలుగులో ఇప్పటికీ అత్యధిక పదబంధ ప్రహేళికలను కూర్చింది ఎవరంటే ఇతమిద్ధంగా చెప్పడం కష్టం! కానీ పెద్దిభొట్ల సుబ్బరామయ్య, సుధామ, నిశాపతి, అదృష్టదీపక్, ఎన్.సురేంద్ర (ఎలనాగ), ఘంటసాల నిర్మల, బాలు, వాగ్దేవు ఉమాశంకర్, వాణిశ్రీ, కావూరి వెంకట సుబ్బారావు, కైపు ఆదిశేషారెడ్డి, వినోద్ మామిడాల, గొట్టపర్తి యాదగిరిరావు, ఎమ్మెస్సీ గంగరాజు, కన్నోజు లక్ష్మీకాంతం, హుమయూన్ సంఘీర్, జి.శుభాకరరావు, కె.బి.గోపాలం, ప్రదీప్, గొరుసు, వెలివల సాంబశివరావు ఇలా ఎందరెందరో (కొన్ని పత్రికల్లో తమపేరు పేర్కొనకుండా కూడా మరెందరో) ఈ గళ్ల నుడికట్టులను నిర్మిస్తున్నారు. ఆంధ్రభూమి దినపత్రికలో పెద్దిభొట్ల సుబ్బరామయ్య, ఆంధ్రప్రభ దినపత్రిక, వార్త(ఆదివారం), నవ్య వారపత్రిక, ఆంధ్రభూమి, రచన మాసపత్రికల్లో సుధామ, ఆ తర్వాత నిశాపతి, అంతకు ముందు యామినీ సరస్వతి గారు అత్యధిక సంఖ్యలో, అంటే వేలాదిగా పదబంధ ప్రహేళికలను రూపొందించిన వారుగా చెప్పుకోవచ్చు. పెన్నా శివరామకృష్ణ వంటి కవులు, మణికుమారి, నిర్మల, నీరజ కూడా పదబంధాలు తయారు చేసారు. గతంలో గళ్ల నుడికట్టులు నిర్మించినవారు ఈ వ్యాసకర్త దృష్టిలోకి రాని వారెందరో వుండి వుంటారు. అలాగే పత్రికల్లో కాక వినోదాలు, వేడుకల కోసం, గేమ్‌షోల కోసం ఈ గళ్లనుడికట్టు పదక్రీడలు రూపొందించి అలరించేవారూ ఎందరో! అంతర్జాలంలో కూడా శ్రీయుతులు కోడిహళ్ళి మురళీమోహన్, ఎలనాగ, భైరవభట్ల కామేశ్వరరావు, కొవ్వలి సత్యసాయి, పప్పునాగరాజు, త్రివిక్రమ్, యర్రపురెడ్డి రామనాథరెడ్డి గళ్ళనుడికట్టుల కూర్పరులే.

ప్రయోజనాలెన్నో

ఏమయినా ఈ గళ్లనుడికట్టు పదబంధ క్రీడలు మన భాషను, మాండలికాలను, పదసంపదను పరిరక్షించుకోవడానికీ, పాఠకులలో పరివ్యాప్తం చేయడానికీ, అలాగే మన సంస్కృతీ సంప్రదాయాలలోని, ఆచారవ్యవహారాలలోని, జానపద మధురిమల్లోని విషయగత పదబంధాలను నిక్షిప్తపరుచుకోవడానికీ, వర్తమాన సామాజిక, రాజకీయ,చలనచిత్రాది అంశాలతో నిరంతరం సంబంధం కలిగి వుండేందుకూ ఎంతగానో ఉపకరిస్తాయి. మెదడుకు మేతగా అన్ని వయస్సుల వారికీ ఉపయోగపడే శీర్షికగా పదబంధ ప్రహేళికలు అన్ని పత్రికల్లోనూ రాణిస్తాయి. ఎన్ని రకాల కొత్తకొత్త పజిల్స్ వచ్చినా, నిర్మాణపరంగా పజిల్స్ అన్నింటిలోనూ మకుటాయమానమైనది 'క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్' అనే పదబంధ ప్రహేళికే. 'గళ్లనుడికట్టు'పై పట్టు సాధించిన పాఠకుడికి కలిగే ఆనందం, విజయానుభవం వర్ణనాతీతాలు. ఈ సందర్భంగా వీటిని రూపొందించే స్రష్టలకు, పూరిస్తున్న పాఠక ప్రపంచానికి నా స్నేహాభినందనలు.

(ప్రజాశక్తి 'స్నేహ' ఆదివారం సంచిక, 14, ఆగస్టు 2011)

✷ ✷ ✷

1

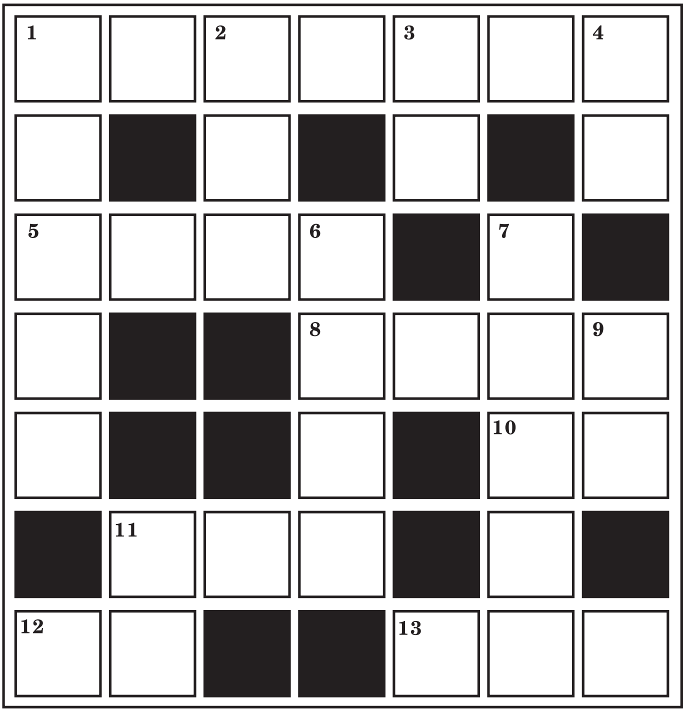

అడ్డం

1. గణపతి జన్మదినం
5. అత్తమామలు
8. సి.ఎం
10. మాతోలేని దామాష!
11. విసుగు వంటిదే
12. నడక
13. బయలుదేరుడు చివరకు దండి

నిలువు

1. వినాయకుడు
2. మా జతా రాని మాయజలతారు
3. మజ్జిగ
4. తోలుసంచి
6. అడుగు నుంచి ఉండ్రాళ్ల తోడిది
7. మిక్కిలి సంతోషం
9. వర్షం చిత్రంలో ప్రభాస్ హీరోయిన్
11. కాష్ఠము

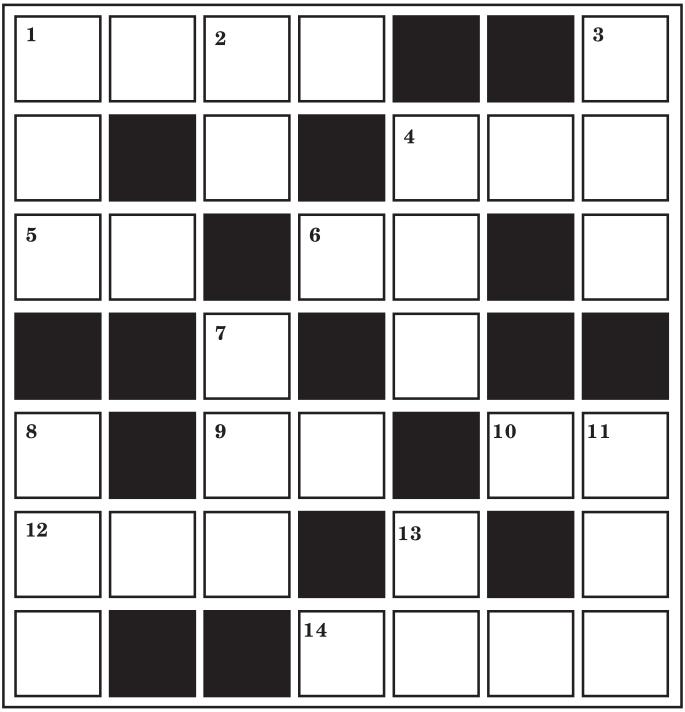

అడ్డం

1. రెండవది

4. ఓ ఫోన్ కంపెనీగా ప్రసిద్ధి

5. గొడుగు ముందే పోయింది.

6. వంద లక్షలు

9. సూర్యుడు

10. మబ్బుల్లో నీరు చూసి దీన్ని ఒలకబోసుకుంటామా? చల్లకొచ్చిదాచకూడనిది కూడా!

12. మద్రాసుకు ఒకప్పుడు చెన్న ...అని పేరు

14. మిత్రుడు

నిలువు

1. బ్రాహ్మణుడు

2. సన్యాసి

3. దయగలవాడు ఒకపేరుగా

4. మౌతార్గన్ దేనితో వాయిస్తారు

7. మృతి

8. స్మృతి

11 కనిష్ఠ సోదరుడు

13. సర్పము

3

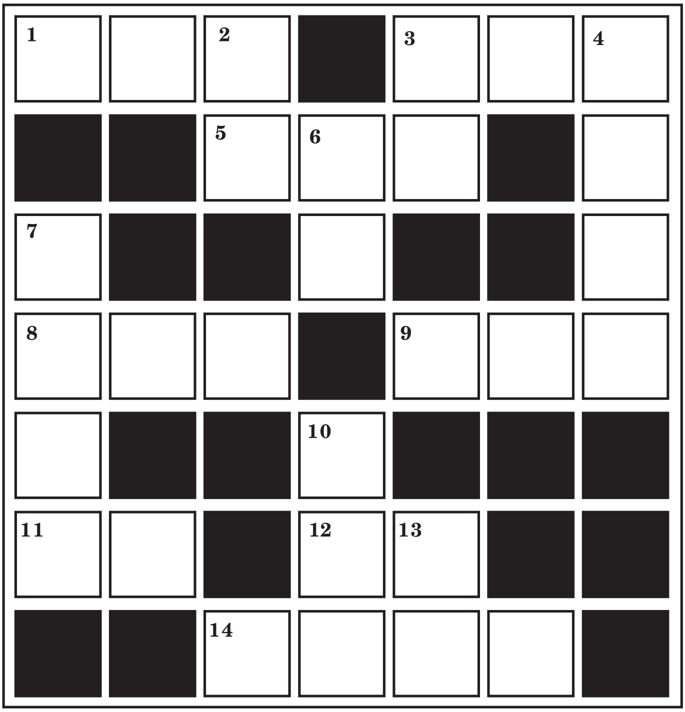

అడ్డం

1. హిందీలో బ్రతుకు, జీవనం
3. పార్వతి
5. ఉరి అమలు పరచువాడు
8. ఆకాశం
9. ఎరుపు వన్నెమించిన పసుపు
11. అటుగా ఇవాళ
12. ప్రభువు, చంద్రుడు
14. విశ్వామిత్రుని తండ్రి
    మెల్లకంటివాడు

నిలువు

2. రేఖ
3. కొండ
4. నాయని సుబ్బారావు గారి
   ప్రసిద్ధ కావ్యం
6. నష్టం కానిది
7. శత్రువు
10. సముద్రము
13. జుట్టుకు మధ్యలో రాయకండి

4

1	■	■	2	3		4
5		6	■		■	
	■	7		■	8	
■	■		■	9	■	■
10		■	11		■	12
	■	13	■	14		
15				■	■	

అడ్డం

2. రిజల్ట్
5. కజ్జలము
7. చప్పుడు
8. దర్పము వంటిదే
10. తీగ
11. గెలుపు
14. చెట్టు
15. పక్షుల ప్రేమికునిగా ప్రసిద్ధుడు

నిలువు

1. ఓ వాహనం తో ఉన్న వదంతి
3. రెప్పపాటు కాలం
4. అలంకరణం
6. చెత్త
9. హిట్లర్ ఇలాంటివాడే
10. పంక్తి
12. హరుడు
13. తలకిందయిన ఋణము

5

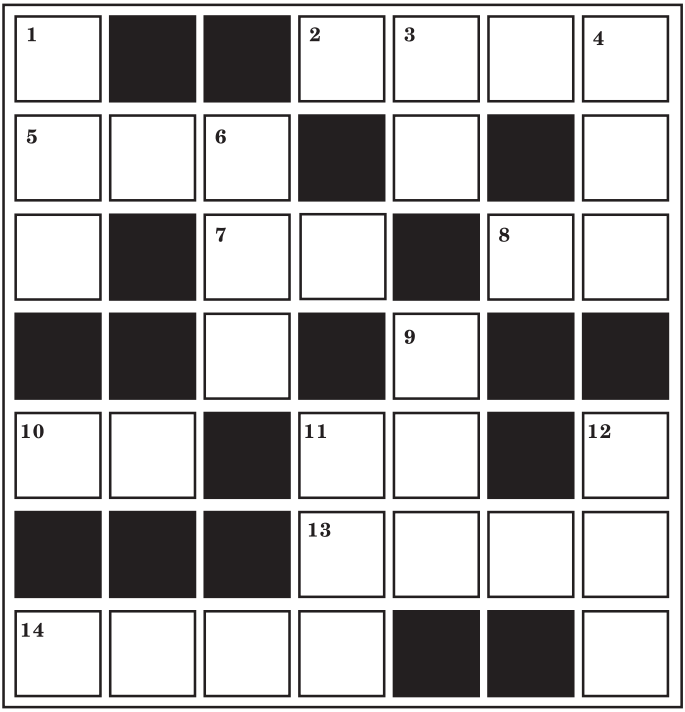

అడ్డం

2. వేగుంట మోహన్‌ప్రసాద్ కావ్యసంపుటి
5. ఈ రాఘవ గొప్ప రంగస్థల,సినీ నటుడు
7. మంగళ సూత్రం
8. పూర్ణిమ చివర వెళ్లిపోయింది
10. కప్పము, శిస్తు
11. అందము
13. తెలుపురంగు
14. బంతి

నిలువు

1. ఆకాశం, వస్త్రము
3. చెయ్యి
4. మూడు రంగుల జెండా
6. శత్రువు
9. తిరగబడిన పెండ్లికుమారుడు
11. మేడ
12. మన్మథుడు

6

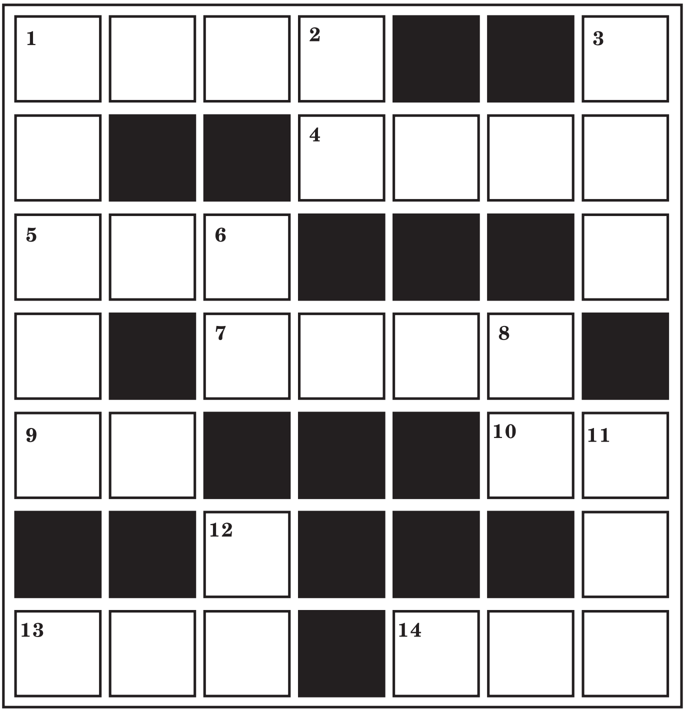

అడ్డం

1. వర్షపు తుంపర
4. ఇంగ్లీష్‌లో కార్యదర్శి
5. పెండ్లికుమారై
7. నిద్రకు ముందొచ్చేది
9. సమూహం
10. పరిమితి, హద్దు
13. పావురము
14. యుద్ధం, పోరు

నిలువు

1. వేశ్యా స్త్రీ
2. తలక్రిందయిన అధునిక ఫోను
3. విద్యార్థి రాసేది
6. అడుగు నుండి వచ్చిన సాధు జంతువు
8. కోరిక, వాంఛ
11. చీకటి
12. జూదము

7

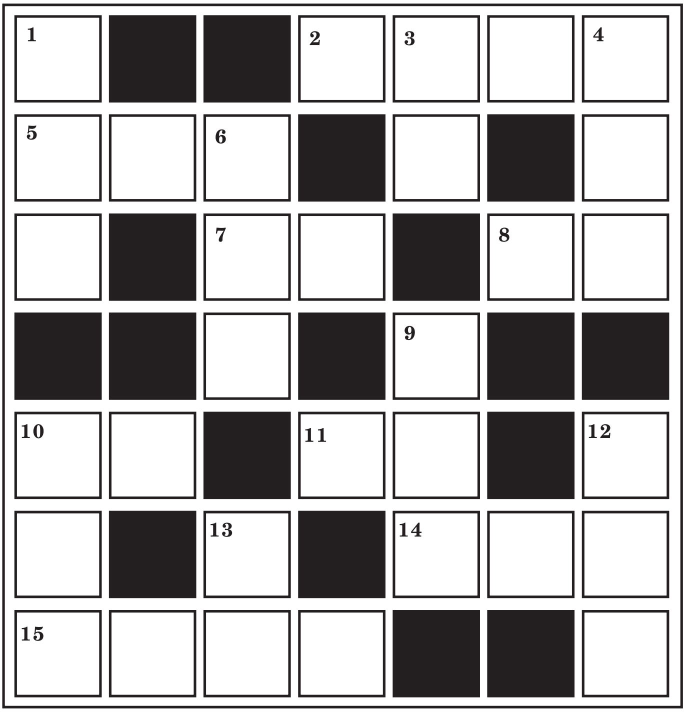

అడ్డం

2. కుంభకర్ణుడు ఇట్టి వాడే
5. సీత వంటి భార్య ఇలాంటి
   కూరా మరి లేవట!
7. బలం
8. ఏడురోజుల కాలం
10. పంది
11. మత్స్యము
14. ఆడు తాబేలే
15. కందితో ఈగ

నిలువు

1. కిళ్లీకి ఇది గుచ్చుతూంటారు
3. పలుచనై కారేది
4. మంచు
6. కీర్తి
9 జానపదులకిదే స్టవ్
10. గుఱ్ఱం
12. ఆడఏనుగు,భూమి
13. క్షమాపణకు అలవోక పదం

8

1			2	■	■	3
	■	■		■	4	
	■	5	■	6	■	
■	7		■	8		■
9	■		■		■	10
11		■	12	■	■	
	■	■	13			

అడ్డం

1. రాజస్థాన్‌లోని ఒక ఎడారి ప్రాంతం పర్యాటక ప్రసిద్ధమే!
4. మరాళము
7. తెలివి
8. భర్త
11. మృత్తిక
13. ఖాసా ఇంటి పేరిటి వీరు అలనాటి ప్రముఖ పాత్రికేయులు

నిలువు

1. నేతాజీ ఇచ్చిన నినాదం
2. తలక్రిందయిన హిందీలోని ఇల్లు
3. బంగారం
5. అంతం లేనిది
6. జ్యోతి
9. తిట్టు అనుకుంటారు దీన్ని కొందరు. ఓ సాహిత్య ప్రక్రియ
10. తటాకము
12. తక్కెడ

9

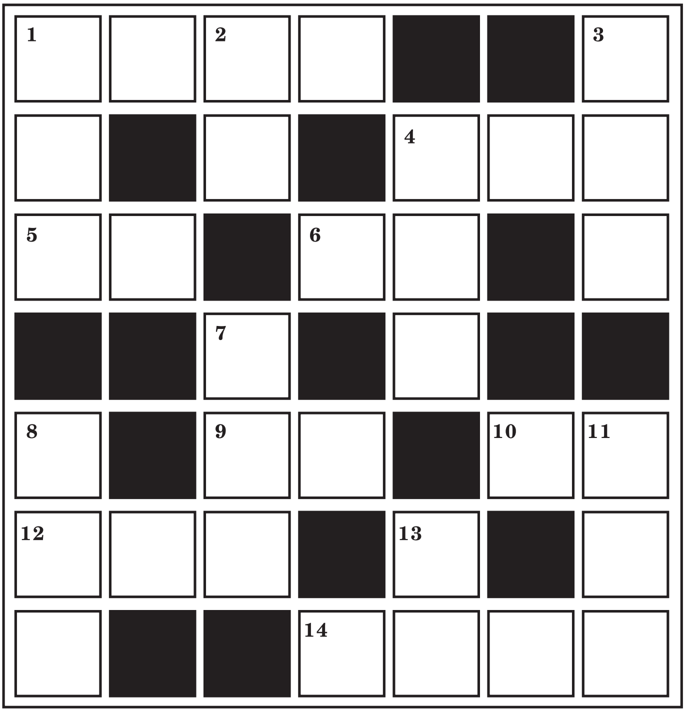

అడ్డం

1. స్నేహితుడు
4. పెంపుడు తల్లి
5. దీనికి బంటు ఎవరు?
6. సారము, సత్తా
9. ఎక్కిలి, వెక్కిళ్లు
10. అటుగా ముదిమి, జీర్ణము
12. నరుడు
14. ఈ అనంతకృష్ణ శర్మ గొప్ప పండిత కవి, విమర్శకుడు

నిలువు

1. సుభాష్ చంద్రబోస్
2. పిండం తినే పక్షి
3. ఒకదానిని చూచి వ్రాసినది, కాపీ
4. నక్కతోక, చాకిత
7. పశువు
8. నరము
11. వింటినారి, తీగె
13. గడ్డ, పిప్పరమెంట్ వంటిది

10

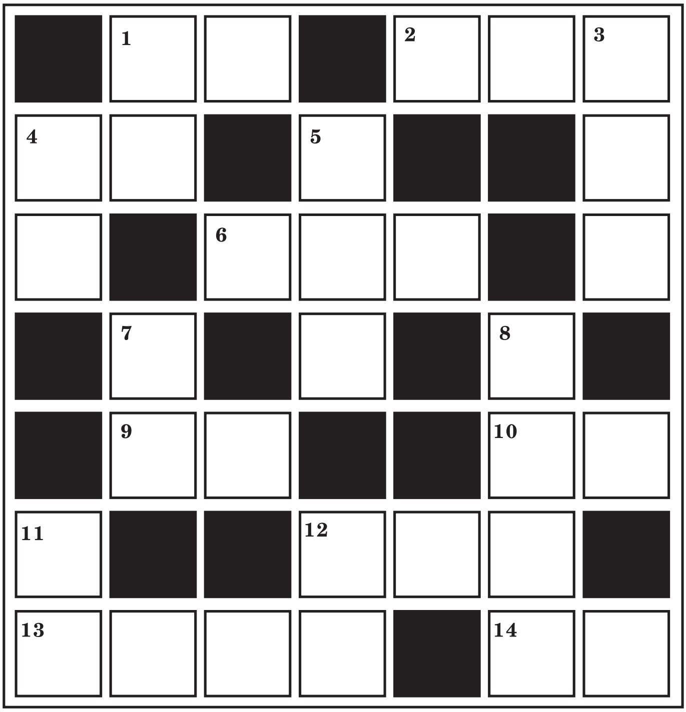

అడ్డం

1. చిత్రసీమలో గాయని
2. ఉత్సవం
4. బుద్ధి
6. ఆలోచన
9. కోటితోబాటు సహ సంగీత దర్శకత్వం చేసినవాడు
10. లగ్నము ముందే పోయింది
12. మాట్లాడని స్థితి
13. దేశానికి పదవ ఉపరాష్ట్రపతి
14. నాగరికతకు ఇది కనుగొనడమూ హేతువే

నిలువు

1. కాష్ఠం
3. జాలి, దయ
4. మేఘం
5. అభ్యంగన స్నానం
7. ఇది మామూలే అంటూంటారు
8. దిగంబర కవిగా హృషీకేశవరావు
11. అడుగు నుంచి కవి గ్రంథం
12. ఇంగ్లీష్ నోరు

11

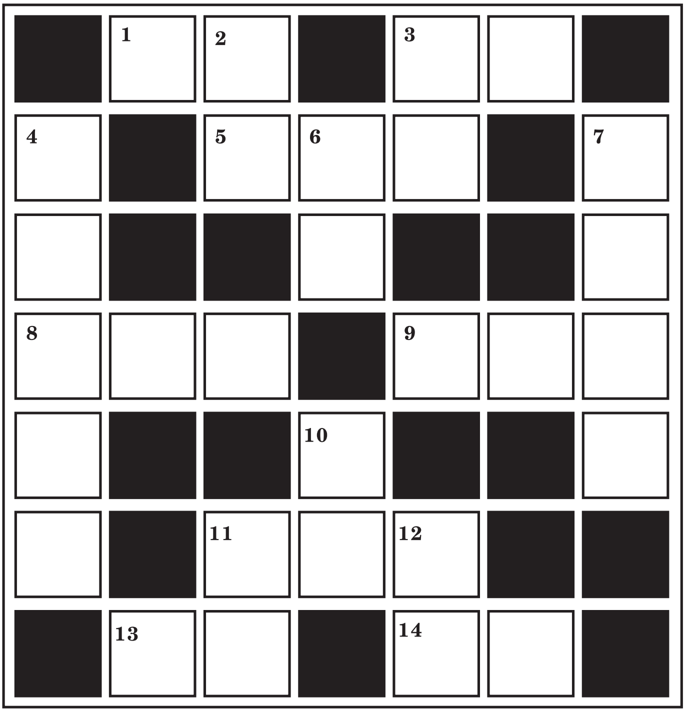

అడ్డం

1. కోపము
3. తీక్షణము
5. కూతురు
8. స్త్రీ
9. అనంతరము, తదుపరి
11. మంగలికత్తి
13. అమృతం
14. తొంభై తొమ్మిది వేల తొమ్మిది వందల తొంభై తొమ్మిది తరువాత

నిలువు

2. డబ్బు
3. వర్షము
4. మన దేశానికి తల్లితనం ఆపాదించాక
6. కఫము, ఆయాసం తోడిది కొందరికి
7. స్పీకరు
10. ఏనుగు
11. ఆకలి
12. స్వప్నము

12

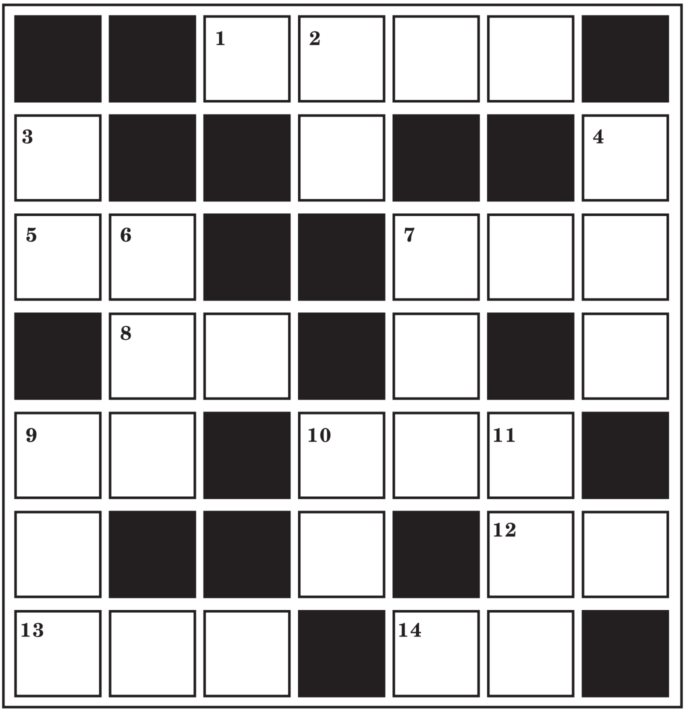

అడ్డం

1. ఈ యోగం వాడుక
5. వాయసము
7. యుద్ధం
8. అటుగా జాగా, స్థలము
9. స్పృశించు
10. కర్పూరం వెలిగించి దేవుడికి ఇచ్చేది
12. అకాశం
13. కొడుకు
14. బరువు

నిలువు

2. మత్తు
3. తాత్పర్యం వంటిదే, టిప్పణికి తోడు
4. పూలసజ్జ
6. మర్మము, రహస్యము
7. ఓ గిరిజన భాష, దీనికి గిడుగు వారు వ్యాకరణం రాశారు
9. కూరలో, చారులో వేసేది
10. నవ్వు
11. చీకటి

13

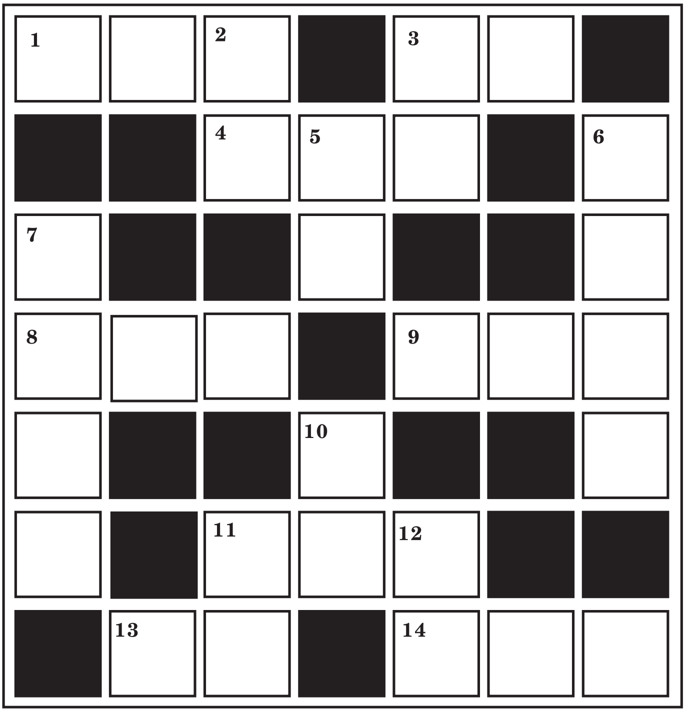

అడ్డం

1. గవాక్షం
3. ఇంగ్లీష్‌లో తలుపు
4. చాటింపు
8. జలధి
9. ఉ అంటూ మొదలైన స్త్రీ
11. భూమి
13. శీలం
14. హిందీలో త్రాగుబోతు

నిలువు

2. కీటకం...కం అన్నా రాలేదు
3. వమనం
5. పిడికిలి
6. ద్వాదశి తరువాత తిథి
7. అలవాట్లు ముదిరితే ఇలా పరిణమిస్తాయి
10. ఈ శిక్ష అంటే మరణమే!
11. డబ్బు
12. నువ్వొస్తానంటే నేనొద్దంటానా హీరోయిన్

14

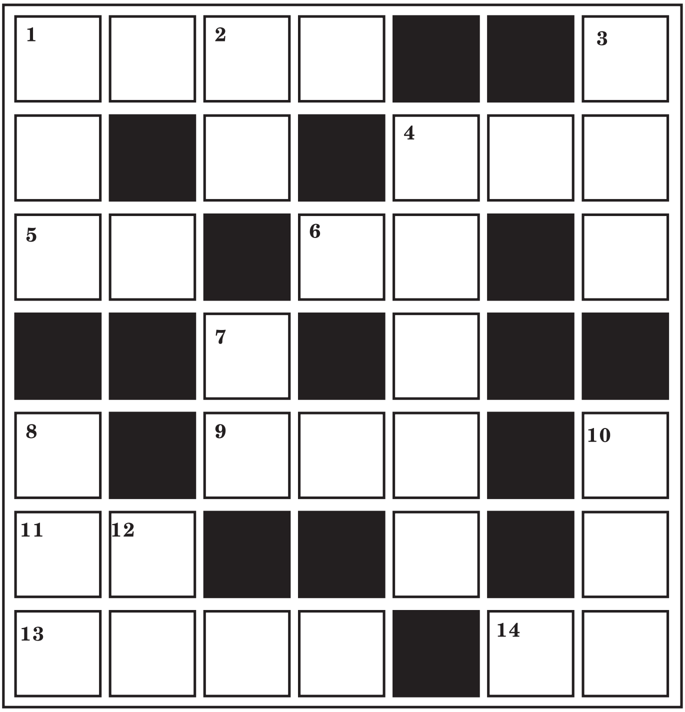

అడ్డం

1. పార్వతి, హిమవత్పుత్రిక
4. గుండె ధైర్యం
5. బొడ్డు
6. నఖము
9. శని మధ్య కు చేరితే
11. సత్యం.. ధర్మం చర
13. మొల్ల, ముద్దుపళని వలె ఓ ప్రాచీన కవయిత్రి
14. స్వెట్టర్లు అల్లే దారం

నిలువు

1. హడావిడి,ఆయాసం (క్రింది నుంచి చంద్రబాబు ఇంటిపేరుతో)
2. కాంతి
3. తులసివనంలో ఈ మొక్కనా?
4. తమిళ స్టాలిన్ తండ్రి
7. మనిషిని బ్రతికించేది ఇదేనట!
8. యుద్ధం
10. మేఘం
12. మోసం,వంచన

15

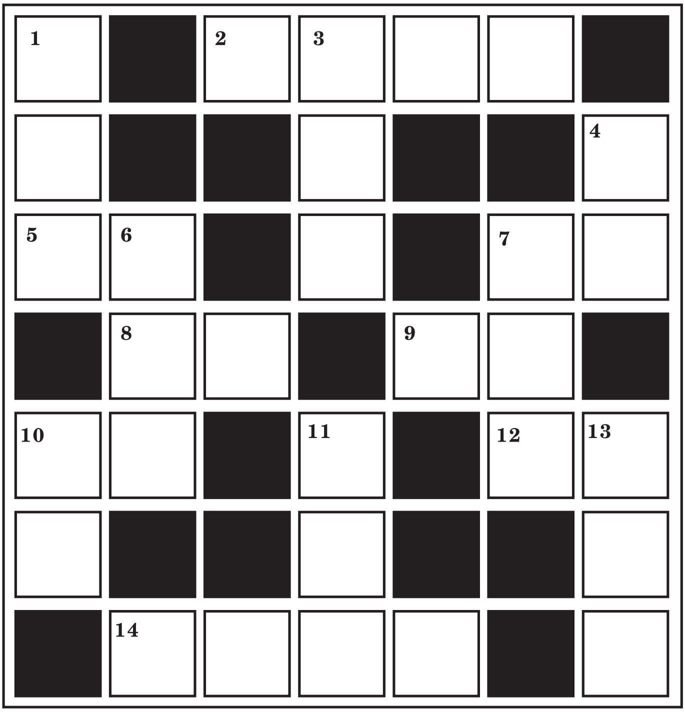

అడ్డం

2. రోజువారీ కార్యక్రమం
5. ప్రయాణం, యాత్ర
7. శిశువు
8. అత్తమీద కోపం దీనిపై చూపించిందట!
9. పాశ్చాత్య సాహిత్యంలో ఒక ఇజం
10. ఇతడు, పట్టణము
12. పదిలంగాలో వున్న ఉడుపు
14. రాత్రి పన్నెండు గంటల సమయానికి వ్యవహారం

నిలువు

1. భారతదేశంలో తొలిగా హైదరాబాద్‌లో ప్రారంభమైన ప్రపంచ ఖ్యాతి వ్యాపార సంస్థ
3. దమయంతి భర్త
4. వస్త్రము
6. శ్రీకృష్ణుని పెంచిన తండ్రి
7. పిల్లి
10. అవకాశము
11. అమాయకుడు, పాపం అనవసరంగా బలి అయ్యే మేక
13. గాడిద

16

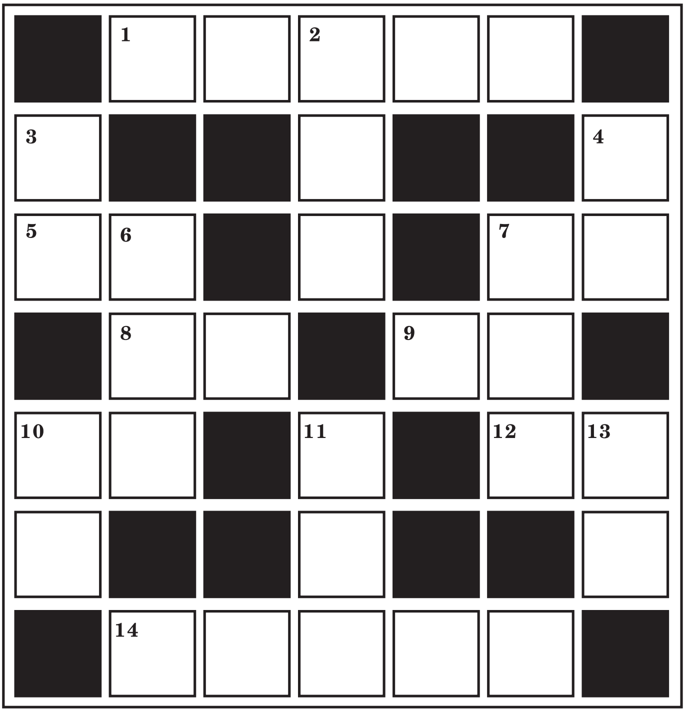

అడ్డం

1. కొ.కులో 'కొ' అంటే కొడవటిగంటి. మరి 'కు' అంటే?
5. ఏనుగు
7. స్త్రీ
8. ఆకాశం
9. మరాళము
10. కొనుగోలు వేళ సలిపేది
12. ఆభరణం
14. పని నుండి విరామం వంటిది క్రీడతో మొదలు

నిలువు

2. శక్తి
3. సౌందర్యం
4. నాయకుడు
6. చీకటి
7. ఎయిర్‌హోస్టెస్‌గా పని చేసిన అలనాటి తెలుగు సినీ నటి
10. ' .....పఢావో...బచావో ' ఓ కేంద్ర పథక నినాదం
11. గంగ
13. ఈ పెట్టె డబ్బులది

17

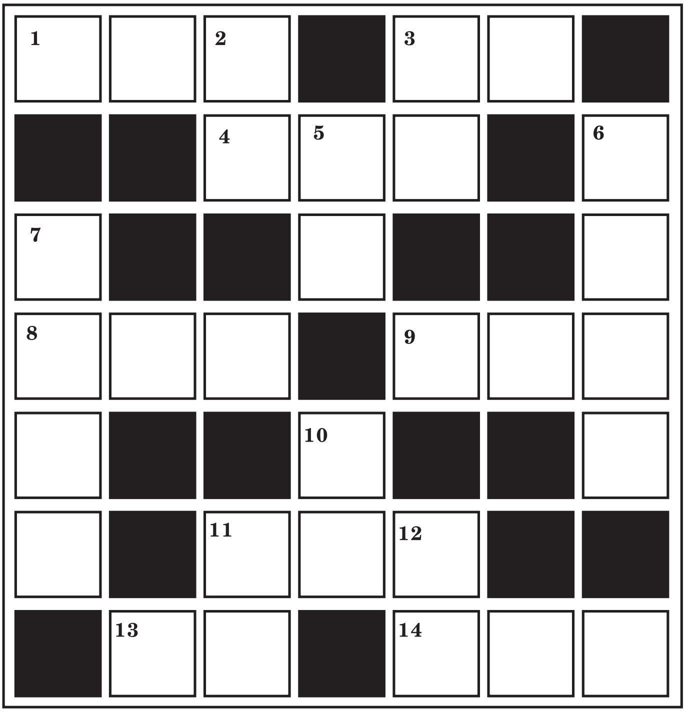

అడ్డం

1. కాఫీ
3. నెమలి
4. కెరటం
8. మేఖల
9. అనంతరం, తరువాత
11. విధానం, ధోరణి
13. పొలం పని
14. కందకం

నిలువు

2. తలక్రిందయిన అవకాశం
3. అరుపు
5. ఒక నక్షత్రం
6. శివాజీకి బిరుదు
7. వెన్న
10. జుట్టు ముడి, కొప్పు
11. వైద్యుడు చేసేది
12. తలక్రిందయిన శత్రువు

18

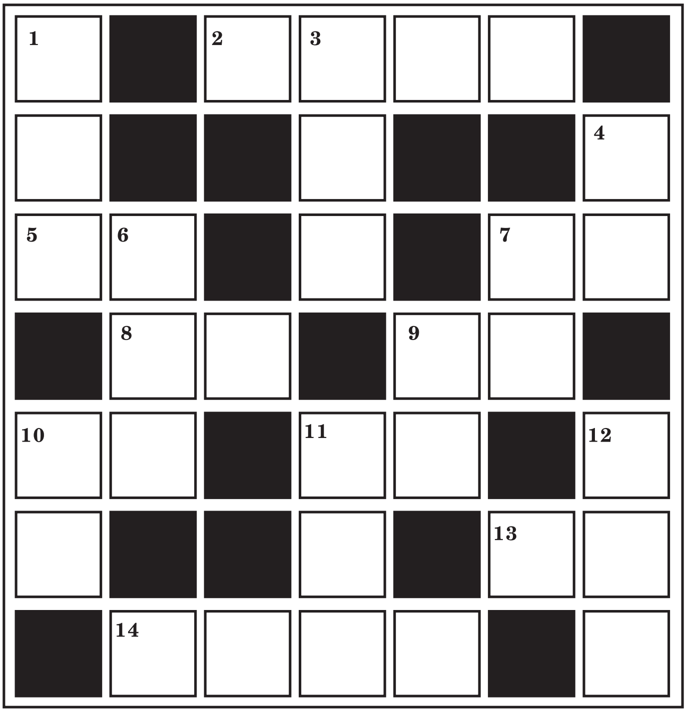

అడ్డం

2. రాజమహేంద్రవరం

5. చంద్రగుప్తుని తల్లి

7. వలదు

8. సత్యభామకు ఇది పొడుగు

9. కోవెల

10. కొన్ని పాఠశాలలకు ఈ రవాణా సౌకర్యం ఉంటుంది

11. భర్త తల్లి

13. నాసిక

14. సొంత జనకుడు

నిలువు

1. బురద

3. గుండమ్మ కథ సినిమా ప్రధాన తారాగణంలో ఒకరు

4. చుంబనము

6. సత్త్వము, తమము కాదు మరో గుణం

7. వేగము

9. ఏకమొత్తంగా, మొత్తం తనది

10. పాఠశాల

11. సుధ

12. అధికం

19

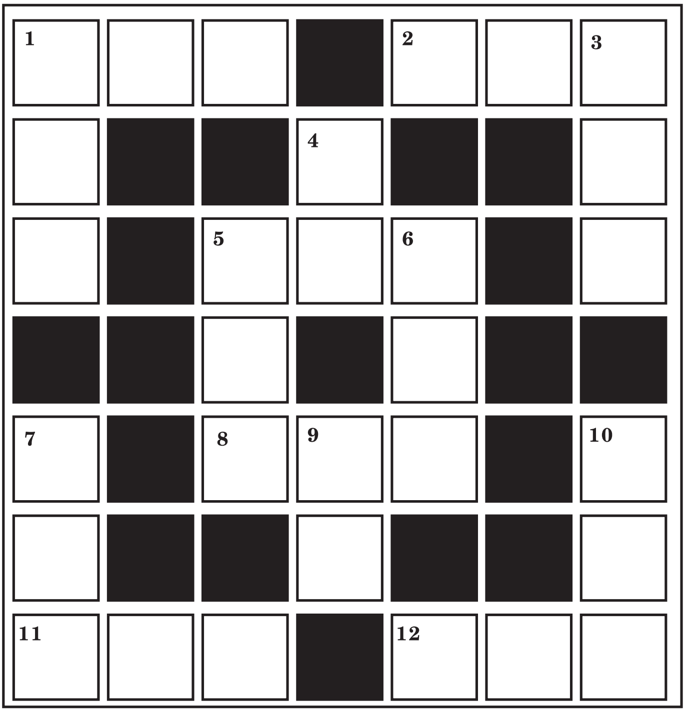

అడ్డం

1. రోమావళి
2. నారతో పేనిన తాడు
5. లలాటం
8. దిగులు వంటిదే
11. శిష్యులు కలవాడు
12. పెద్దపులి

నిలువు

1. కొత్తదైన
3. నాగమాత
4. ఇది కూడా ఒక రుచే
5. ఫేనం, డిండీరం
6. చేతిబట్ట
7. మాట
9. ఆత్రగాడికి ఇది మట్టు అని సామెత
10. ప్రాణస్నేహితురాలు

20

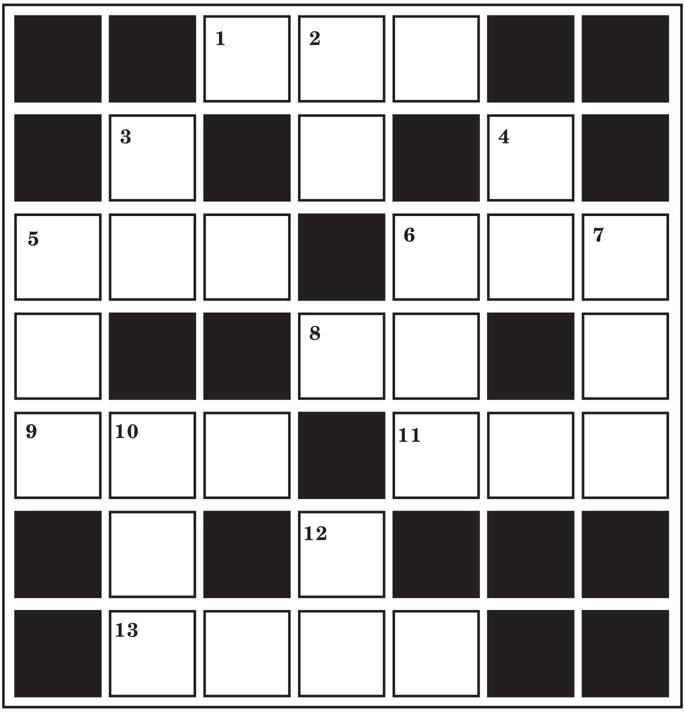

అడ్డం

1. తాబేలుతో దీనికి పరుగు పందెమా?
5. చలనచిత్ర నవలా నాయిక అన్పించుకున్న తెలుగు నటి
6. వెల్లడి
8. మిత్రత్వం
9. తాబేలు
11. గంప నిండుగా అనే!
13. జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రిగారి కలం పేరు

నిలువు

2. శరీరం
3. రాజపత్ని
4. మనస్సు, హృదయం
5. వినియోగం
6. పక్షి
7. తెలంగాణ జాతీయ పుష్పం
10. డాగు
12. విపంచి

21

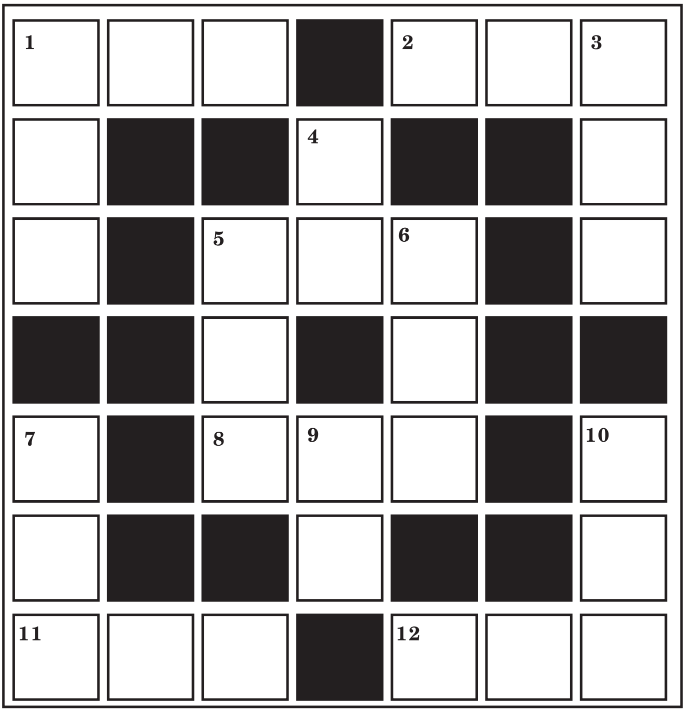

అడ్డం

1. తాళపత్రం
2. కవిత్వం కాకపోతే ఇదే
5. నమస్కారం
8. నాలుక
11. గవాక్షం
12. దొంగ

నిలువు

1. రక్షరేఖ వంటిదే
3. యశోద భర్త
4. పిరికివాడు
5. వక్రత
6. కూతురు
7. వసుదేవుని పత్ని
9. చెలికత్తె
10. సంస్కృత భాగవతకర్త

22

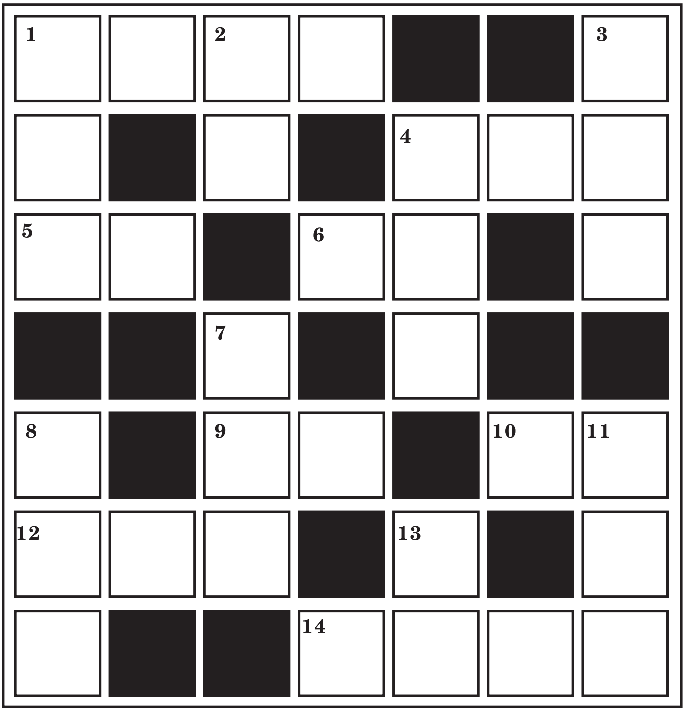

అడ్డం

1. విజయవాడయే
4. గంధంలో చివర సున్న అరిగింది
5. చుంబనం
6. కొండ
9. సారము
10. మందుడు
12. ఒక పాత్ర
14. జందెం

నిలువు

1. కన్నం
2. రాశికన్న ఇది ముఖ్యం
3. శిరోజాలతో కొప్పు
4. వెన్నెల
7. ఎల్లప్పుడు
8. మనోనిశ్చయం
11. ఇది కూడా ఎల్లప్పుడు
13. కందమూలం

23

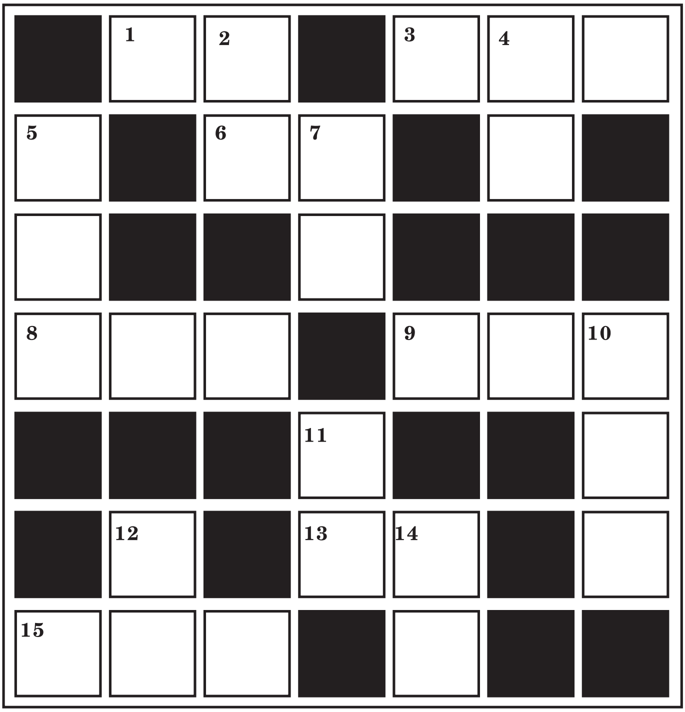

అడ్డం

1. సూర్యుడు
3. దేవతలు తాగేది
6. అటుగా ప్రతి శుద్ధం కాదు
8. కోడి
9. మంచి బుద్ధి గలది
13. అరటిచెట్టు, దేవవేశ్య
15. నాదస్వరం

నిలువు

2. నాటేగింజ
4. జంతువు
5. ద్రవ ఔషధం
7. కన్నం
10. నువ్వులు
11. పాలు
12. అన్నాదొరై దొరై లేదు
14. జాగ్రత్త

24

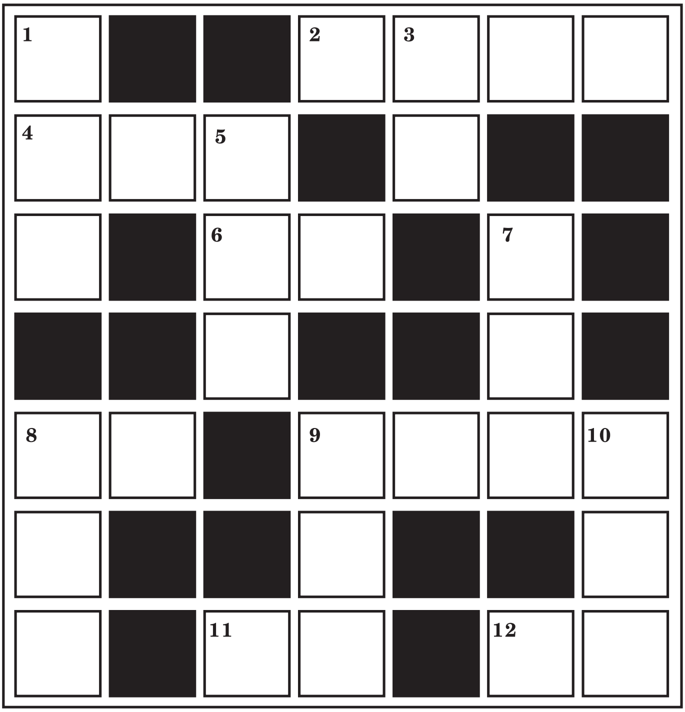

అడ్డం

2. నూరేళ్లు
4. తనికెళ్ళ భరణి దర్శకత్వంలో ఎస్పీ, లక్ష్మి నటించిన చిత్రం
6. అత్తమీద కోపం దీని మీద
8. సంవత్సరం
9. జన్మించిన గృహం
11. ఏడుపు
12. పలుచనిది

నిలువు

1. ఇదో రకం వైద్యం
3. దోషం
5. వీరు తొమ్మిదిమంది చాణక్యుడి కాలంలో
7. వేలిముద్ర
8. రథచోదకుడు
9. బుక్
10. అడుగు నుంచి మహానసము

25

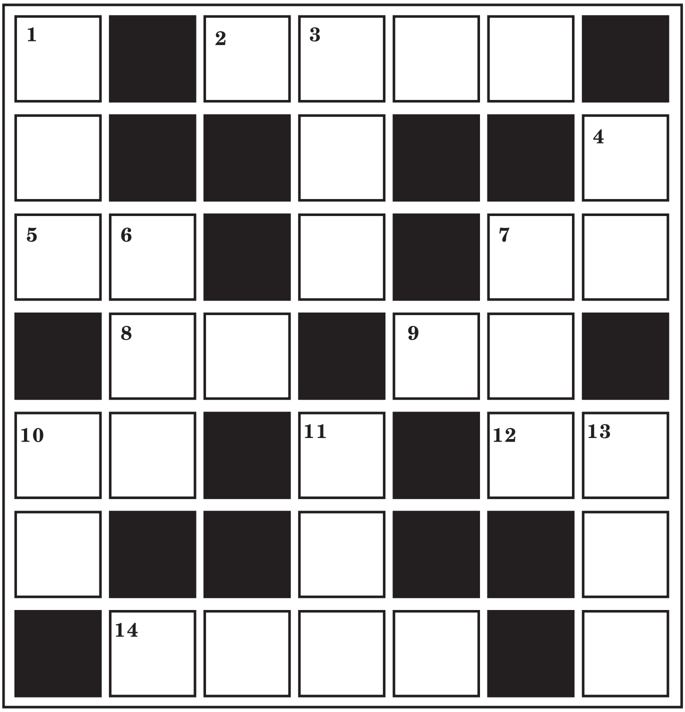

అడ్డం

2. మహానేత ఒకప్పటి పదమూడు రోజుల మన ప్రధాని
5. కలహము
7. ఉపాయము
8. వణుకు
9. వేదికపై ప్రసంగించేవాడు
10. మత్స్యము
12. నాట్యాభినయంలోనిది
14. గృహిణి గారి సామ్రాజ్యంట!

నిలువు

1. అంతం మధ్యకి
3. ప్రపంచం
4. మోక్షం
6. అనంతరం
7. తగినది
10. సారము
11. తిరుమల శ్రీనివాసాచార్య కలంలో గ్రంథాలుగా వికసించిన కవితా ప్రక్రియ
13. సొమ్ము

26

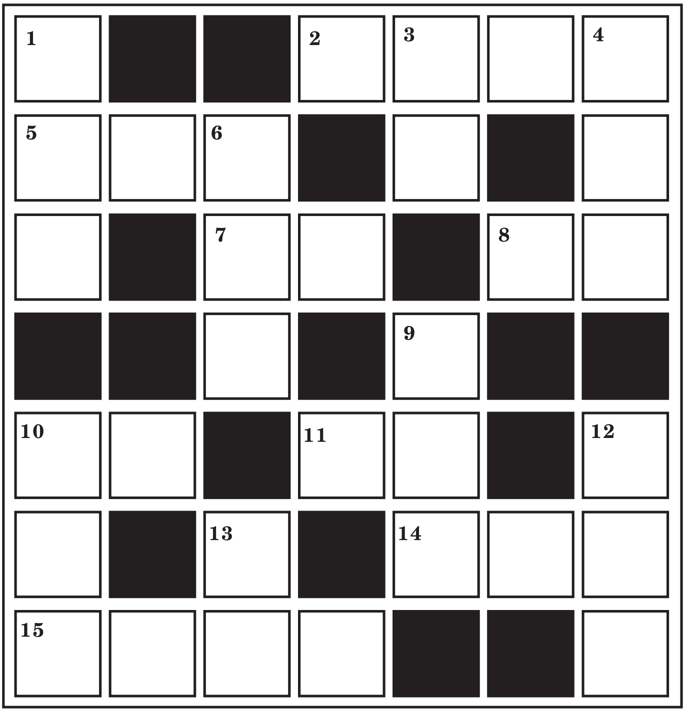

అడ్డం	నిలువు
2. అక్కినేని వంశ 'మన్మథుడు'	1. తామరగుంపు
5. మాట	3. వాయువు
7. బలము	4. బ్రహ్మ
8. పడవ	6. క్షేమం
10. జనని	9. ముసలితనంతో మొదలైన స్త్రీ
11. వరాహము	10. వ్యాజ్యము
14. నాల్గవవంతు నీరు కలిపిన మజ్జిగ	12. పుస్తకం ముందు మాటకే మరో పేరు
15. రాక్షసుడు	13. పాచిక. ఒకటి బై నాల్గవ వంతు

27

1		2		■	■	3
	■		■	4		
5		■	6		■	
■	■	7	■		■	■
8	■	9		■	10	11
12			■	13	■	
	■	■	14			

అడ్డం

1. పవన్‌కళ్యాణ్ పార్టీ
4. వృక్షము
5. మత్కుణము
6. భర్త
9. అటుగా ఇవాళ
10. బొడ్డు
12. శాంతనవుడు
14. బాలచంద్రుడు, నఖక్షతము

నిలువు

1. తెలుగు సినిమా సత్యభామ అనగానే స్ఫురించే నటి
2. పరిచర్య
3. పాండిత్యం,బుద్ధి
4. మారే వేషము, రచన
7. శూరుడు
8. లోతయినది, గుట్టుగలది
11. గోడ, పిడుగు
13. శిరము

28

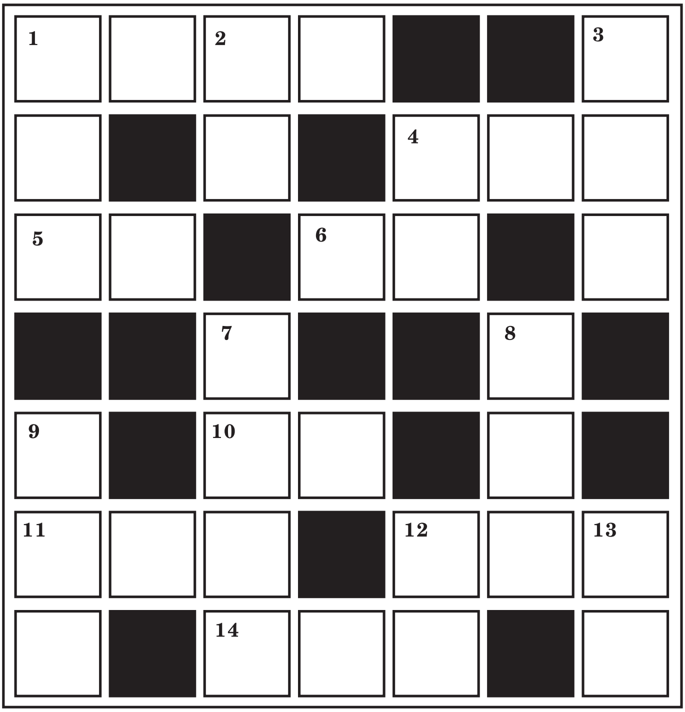

అడ్డం

1. అదిభట్ల నారాయణదాసు అనగానే గుర్తొచ్చేది
4. బంగారం
5. అటుగా ప్రార్థించు
6. చిన్న సోదరిని పిలవండి
10. ప్రఖ్యాత చిత్రకారుడు సత్తిరాజు లక్ష్మినారాయణ
11. చంద్రుడు
12. జలగ, సాలెపురుగు
14. దయ, జాలి వంటిదే

నిలువు

1. శివుడు
2. అబద్ధం
3. తురగా జానకీరాణి కూడా ఈ అక్కయ్యగా ప్రసిద్ధురాలు
4. వేరుశెనగకాయ
7. అంబ,అంబికల తోడిది
8. పరిష్వంగము
9. దూదేకులవాడు,దిక్కుమాలినవాడు
12. నేర్పరియైన స్త్రీ
13. నీటికాకికే ఈ పేరుంది

29

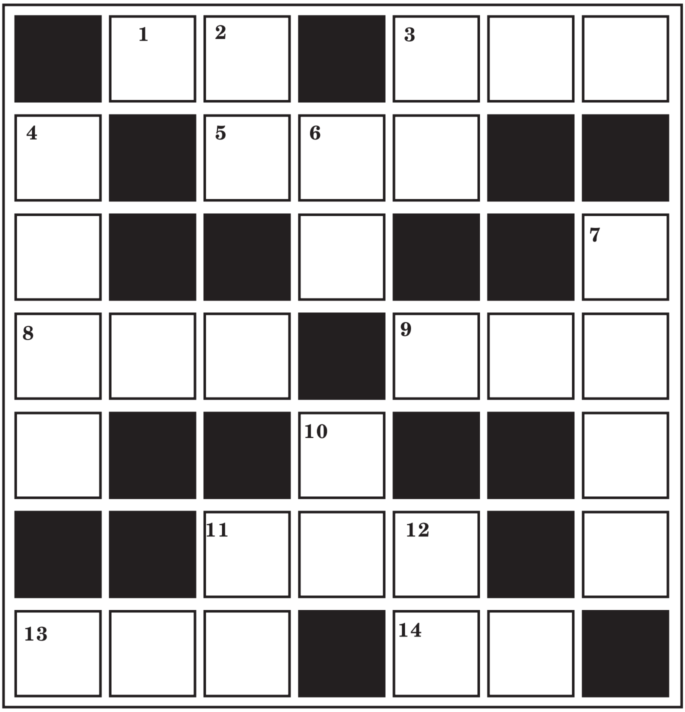

అడ్డం

1. ఇన్సూరెన్స్
3. వృద్ధ స్త్రీ
5. అది మొదలు అని
8. జువ్విచెట్టు
9. తుమ్మెద
11. సొంపు, సొగసైనది
13. వేలిముద్ర
14. తరాజు ముందే లేదు

నిలువు

2. తల్లి
3. రెండైదులు
4. శివతాండవం నారాయణాచార్యుల గారింటి పేరు
6. పరిచారిక
7. ఇదీ తుమ్మెదే!
10. నెల
11. కార్యము
12. ఆజ్ఞ,ఉత్తరువు అడుగు నుంచి రాదు

30

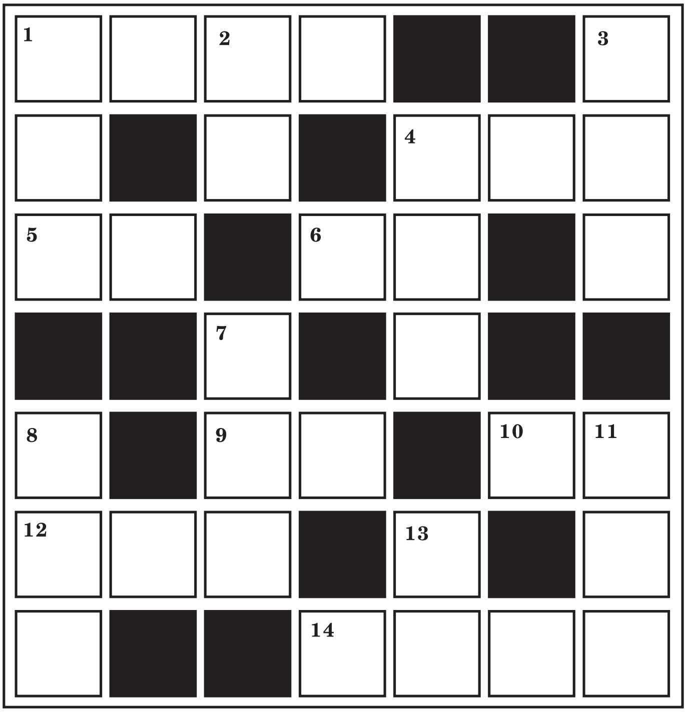

అడ్డం

1. జూదము, పందెము
4. తీసికొనిపోవలెనను ఇచ్ఛ
5. వాసన చూసేదిదే
6. పార్వతి
9. కడచిన దినము
10. తెలివిమంతుడు
12. కంట్లోని నలుసు
14. స్నానము

నిలువు

1. పాలు
2. దాహము
3. ప్రభాతము, తెల్లవారుట
4. నిజము, సత్యము
7. యత్నము
8. వినతి
11. నెమ్మది
13. పార్వతి

31

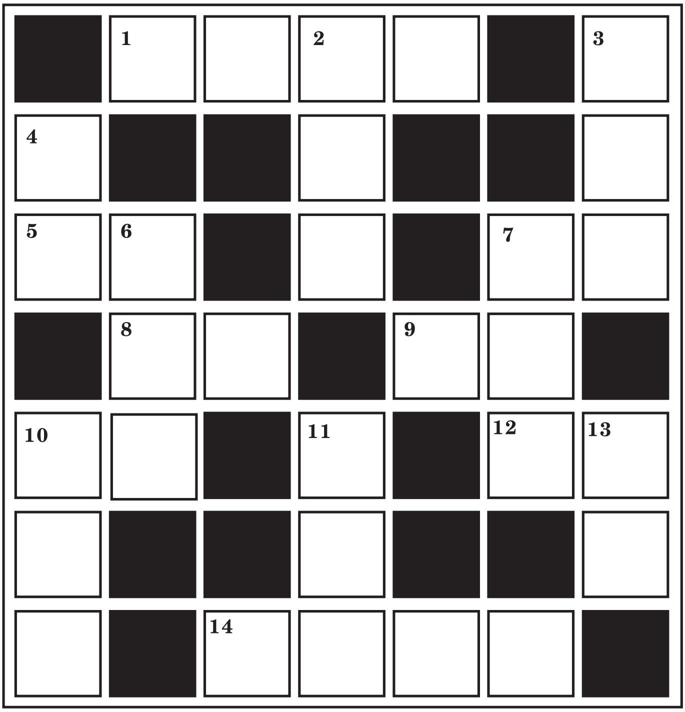

అడ్డం

1. సూర్యకాంతం వలె అలాంటి పాత్రలకు పేరొందిన మరో నటి
5. మందుడు
7. ముగింపు
8. సమీపము, ఆధారము
9. హృదయం, మనస్సు
10. పాపము
12. యతి
14. శిల్పి

నిలువు

2. గుడారము
3. ఉదాహరణము
4. దృక్కు, చూపు
6. ఎండ
7. సౌందర్యం
10. కాననము
11. కుండ..
13. అగ్ని

32

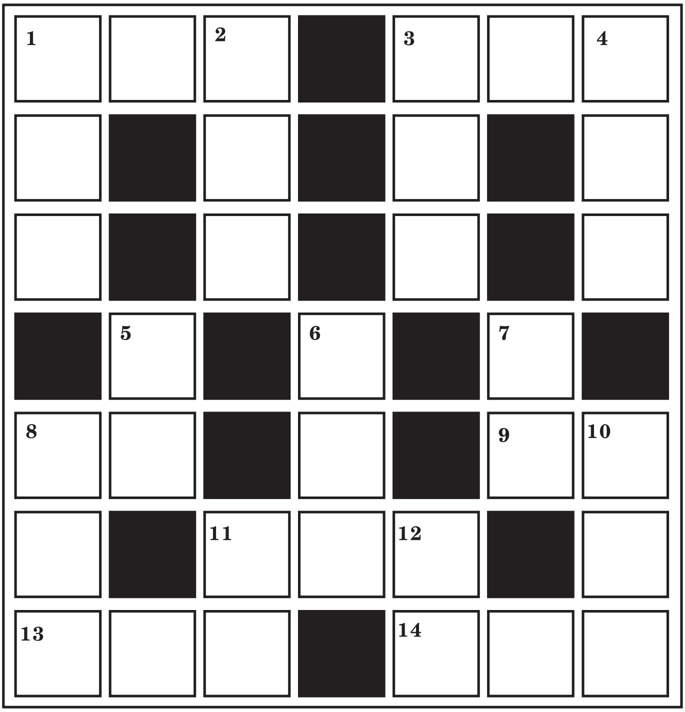

అడ్డం

1. వాకిలి, ద్వారము
3. డేరా
8. మాసము
9. చీకటి
11. బెల్లపు నీరు
13. పులి
14. శశి

నిలువు

1. ఉపాధ్యాయుడు
2. రోకలి
3. గర్భిణి
4. కన్నము
5. దురద
6. ఆశీర్వాదము
7. కుబ్జ
8. ద్వీపము
10. శంకరుడు
11. సర్పము
12. భోజనపాత్ర

33

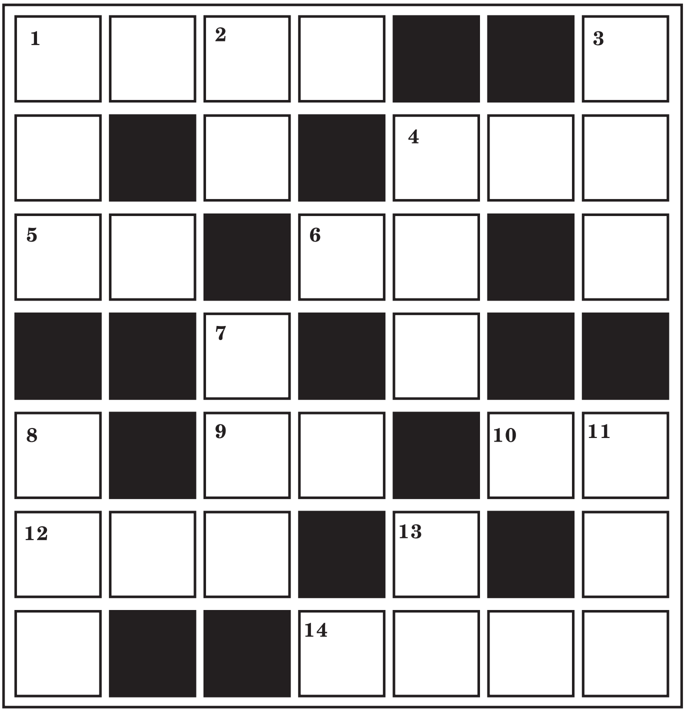

అడ్డం

1. దోమలు రాకుండా మంచం చుట్టూ ఏర్పరుచుకునే జాలము వంటిది
4. తూమాటి ఇంటి పేరిటి ఆచార్యవర్యులు
5. నిందాపదము
6. నాణ్యత
9. నక్షత్రం
10. వాటా, భాగము
12. జలధి
14. మదము, సర్పము

నిలువు

1. మగవాని కట్టువస్త్ర విశేషము
2. యవనిక
3. శిస్తు
4. నమస్కార విశేషము, అంజలి
7. పేదరికం, స్వాతంత్ర్యం మేడిపండు అయితే రాచపుండు ఇదే అన్నాడు కవి ఆరుద్ర
8. పాపము, తప్పు
11. శిరోభూషణము–రాయితో
13. మేఘము

34

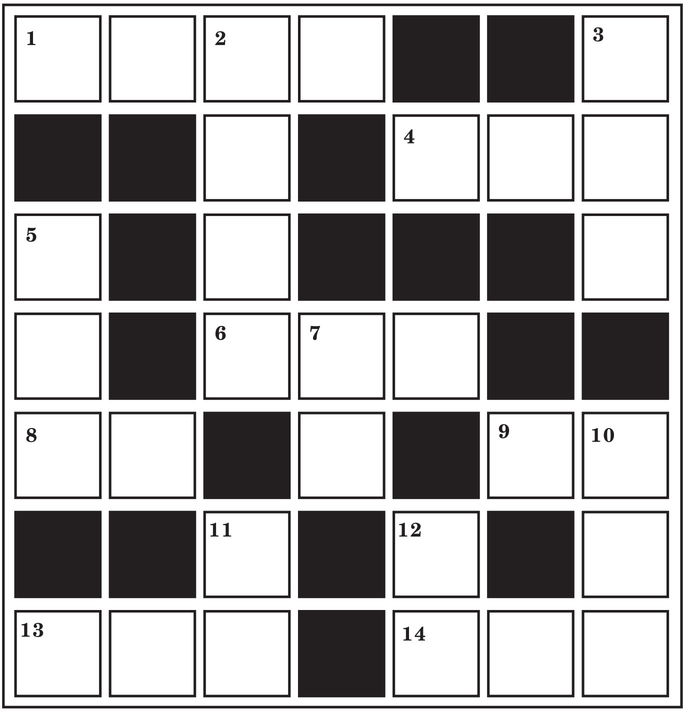

<u>అడ్డం</u>

1. అత్తగారి కథలు రచయిత్రి
4. గెలువనిచ్చు
6. సంతోషము
8. అటుగా జడ
9. మన్నించుట
13. జలసూత్రం రుక్మిణీనాథశాస్త్రి ఈ ప్రక్రియలో సిద్ధహస్తుడు
14. ఈ దళము అంటే కాల్బలము

<u>నిలువు</u>

2. హంస
3. రేడియోలో భారత, రామాయణాది పురాణ ప్రవచనకర్తగా ప్రసిద్ధులు
5. పొట్టివాడు
7. పెరుగు
10. నారదుడి వీణ పేరు
11. హిందీలో బండి, వాహనం
12. ఇల్లు

35

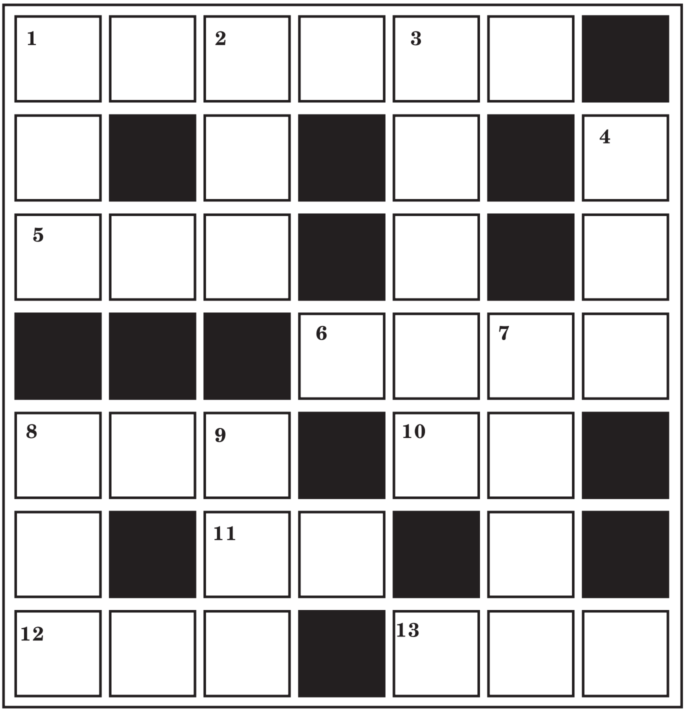

అడ్డం

1. జ్ఞానపీఠం విశ్వనాథ వారి పేరు
5. దండ
6. భూమి
8. ఈ పాపయ్య గొప్ప వర్ణ చిత్రకారుడుగా ప్రసిద్ధం
10. అటుగా గడువు చివరకు లేదు
11. జంబూకము
12. మంత్రము కాదు మరొకటి
13. స్త్రీ, రమణి

నిలువు

1. ఎవరి దగ్గర నుంచయినా ఉచితంగా లభించేది ఇదేనట!
2. స్వర్గం
3. చిన్నవాడు, తమ్ముడు
4. పుకారు
7. పురుషుడు
8. ఆమని
9. రోజు

36

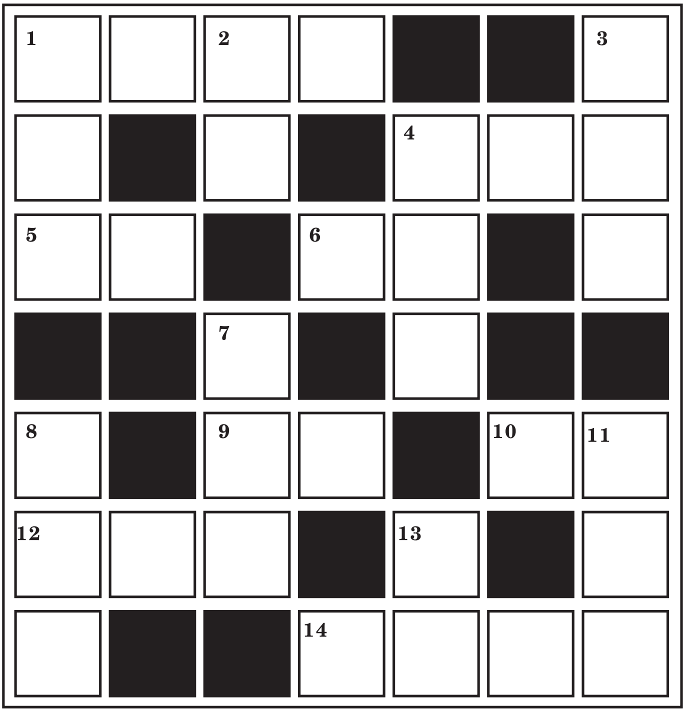

అడ్డం

1. బంధుత్వం
4. పశువును బంధించే తాడు
5. రాజపత్ని
6. నాస్తికోద్యమ పితామహుడు!
9. కావ్‌కావ్ మనేది
10 రాయబారి
12. ఓ యుద్ధ దినోత్సవం మనది
14. రచయిత షా!

నిలువు

1. నాలుగువైపులా, పరిసర వృత్తమంతా
2. నక్షత్రం
3. ఎద్దుకు వుండేది
4. సొంతం కాదు
7. ఇంగ్లీష్‌లో నక్క అని
8. రూపు
11. వేడుక వంటిదే దామాషాకు దగ్గరగా!
13. ఈ కోల దెబ్బ గట్టిది

37

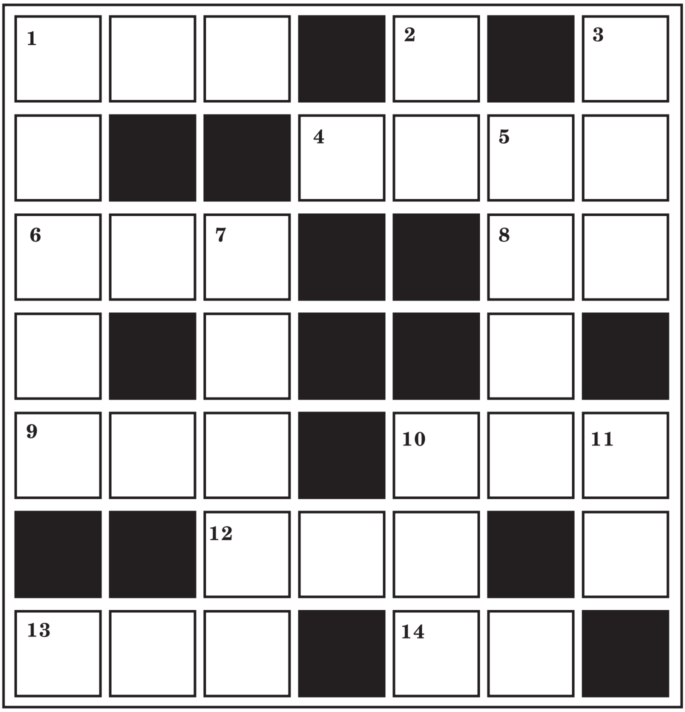

<u>అడ్డం</u>

1. ఒక రాగం, అందోళన వద్దు
4. లైబ్రరీ
6. దినమణి చివరకు మాయం
8. సమూహము
9. అటుగా కృష్ణంరాజుకు బంధుత్వంగలతెలుగుసినిమాహీరో
10. అగ్ని
12. ఇది నడిపేటప్పుడు జాగ్రత్త అవసరం
13. సరస్వతి వాహనం పేరే
14. జనకుడు

<u>నిలువు</u>

1. రాజభాషా దినోత్సవానికి వ్యవహారం
2. దారి,తీరు
3. ఇంద్రుని కూతురు
5. లేత తీగె వంటి ఆడుది, బాలిక
7. రెండు భాషలు కలిసిన కవిత్వం
10. శ్రీశ్రీ ఆత్మకథనాత్మక కథనం
11. అతిక్రమించినది

38

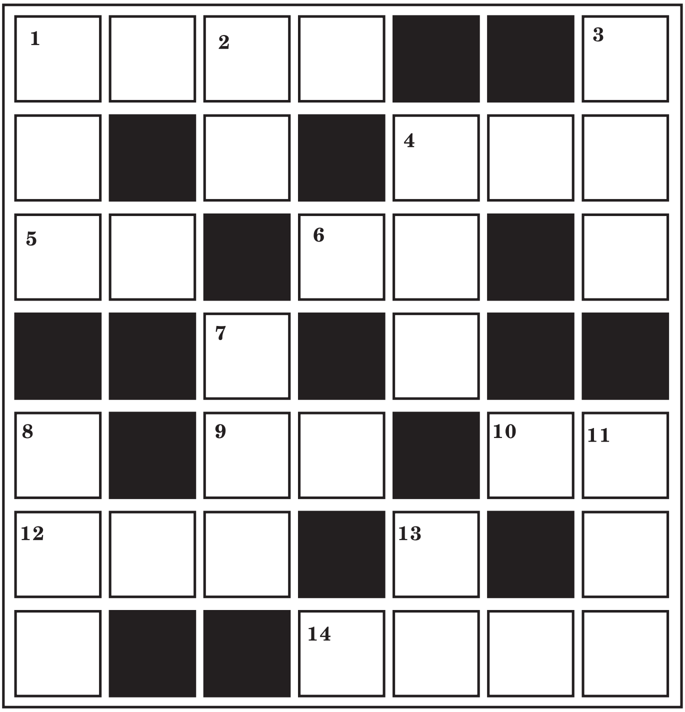

అడ్డం

1. ఈ నటి బాహుబలి శివగామి
4. మనసు కవిగా ప్రసిద్ధుడు
5. లజ్జ
6. మేనక మధ్యలోనే పోయింది
9. పొలము
10. ఇది చూసి బలము అనుకోకూడదు
12. కొలను
14. ప్రశస్త వాచకము

నిలువు

1. కరువును దీనితో పోలుస్తారు
2. కావ్యము
3. ప్రాయము
4. క్షుత్
7. ఆవు–పాలిచ్చు చోటు
8. మమకారము
11. కుమార్తె
13. సోదరుడు

39

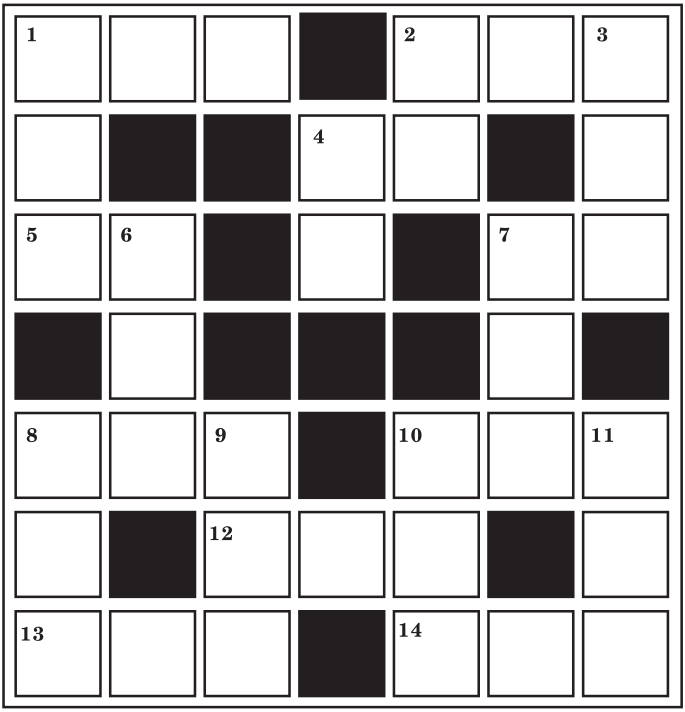

అడ్డం

1. అరక, చలువబట్ట
2. శుచిత్వము, నైర్మల్యము
4. ఒడ్డు
5. దేవళము
7. అహి
8. బుద్ధి
10. పూదేనె
12. కజ్జలము
13. లేత కాదు
14. అటుగా గడియారం డి...వూడిపోయింది

నిలువు

1. దాపరికము
2. విష్ణువు
3. మౌక్తికము
4. వణుకు
6. దశవిధరూపకాల్లో ఒకటి
7. కపోతము
8. మిగులు
9. వ్యాహ్యాళి
10. మొసలి
11. వృథా

40

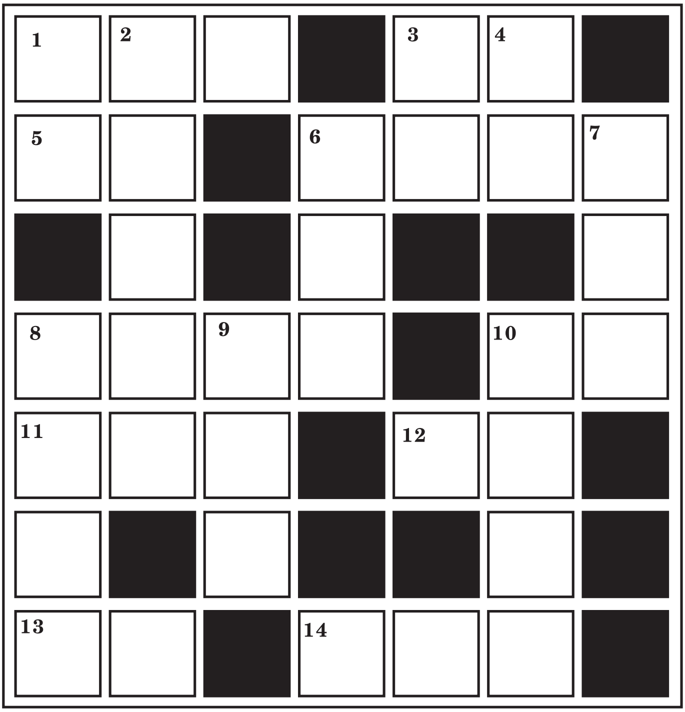

<u>అడ్డం</u>

1. పరిశుద్ధము
3. మధురక్షీర పదార్థం
5. లక్ష్మి
6. అడవి
8. యజ్ఞము చేసినవాడు
10. చిన్నపిల్లవాడు
11. మతితప్పి చివరకు పోయింది
12. పొగరు, అహంత
13. కలర్
14. ఒకసాహిత్య ప్రక్రియ, విస్తార రచన

<u>నిలువు</u>

1. పటలము, ఇహ...భేదాలు
2. నైర్మల్య బుద్ధిగల వాడు, గలది
3. ఇదీ అడవియే
4. వాదన మధ్యలో విడిచిపెట్టండి
6. నాగొడవ కవి
7. అలంకరణము
8. తెలుగు మండే రోజు
9. అతివేదన, కష్టము
10. నామకరణము

41

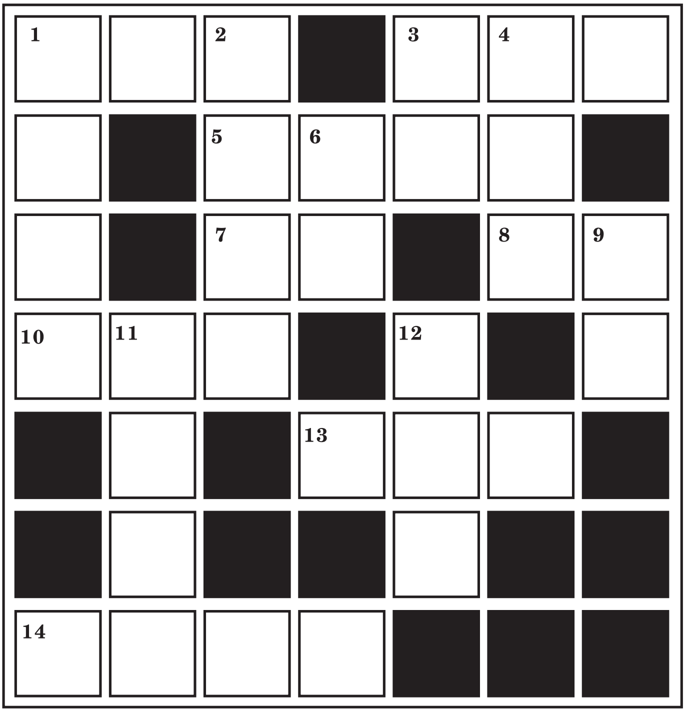

అడ్డం

1. మిక్కిలి
3. అండ
5. రాజులు శత్రురాజ్యాలపైకి చేసేది
7. రోగము
8. వదనం
10. పదపరిసలు లేని 'పనిదపమగరిస'
13. వింటి నారి
14. చివరకు మిగిలేది నవలా రచయితే!

నిలువు

1. 'మనం' ఈ హీరో అఖరి సినిమా కదా!
2. కింద నుంచి ఏనుగు పన్ను!
3. 'దాది'వంటిదే!
4. ఇక్కడ భోజనం, మఠమున నిద్ర మునుపు
6. ధనము, సొమ్ము
9. తునుక, ముక్క
11. కాముకునికి ఉండే ఉన్మాదం!
12. పహరా!

42

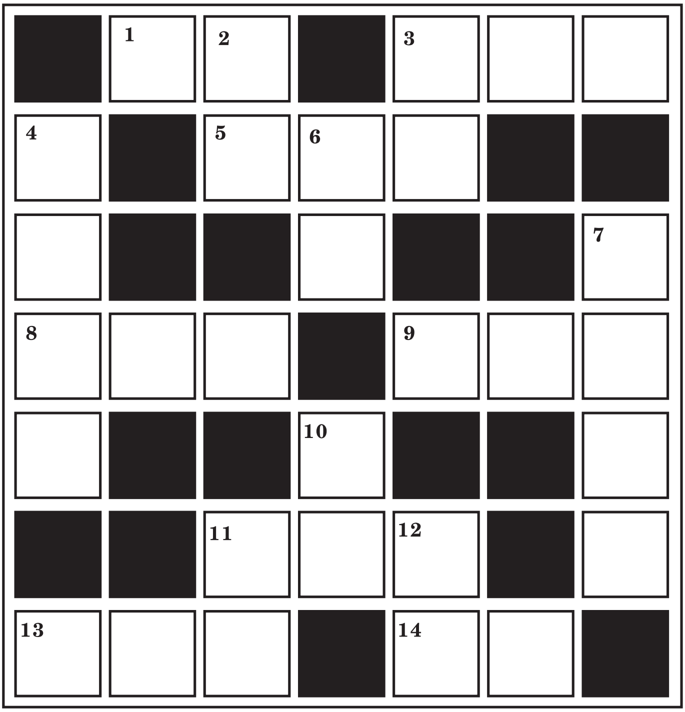

అడ్డం

1. నీళ్లు నిలువ చేసుకొను తొట్టె
3. బూడిద
5. నది
8. స్త్రీ
9. తినవలెనను కోరిక, ఆకలి
11. మాత్ర
13. దుష్టుడు
14. శుభము, మేలు

నిలువు

2. సర్పధ్వని
3. గింజ, నాటెడిది
4. బాలుడు, పిల్లవాడు
6. ఉన్మాదము
7. ఒకవైపు మొగ్గుచూపుట
10. క్రీడ
11. లక్ష్యము
12. స్వప్నము

43

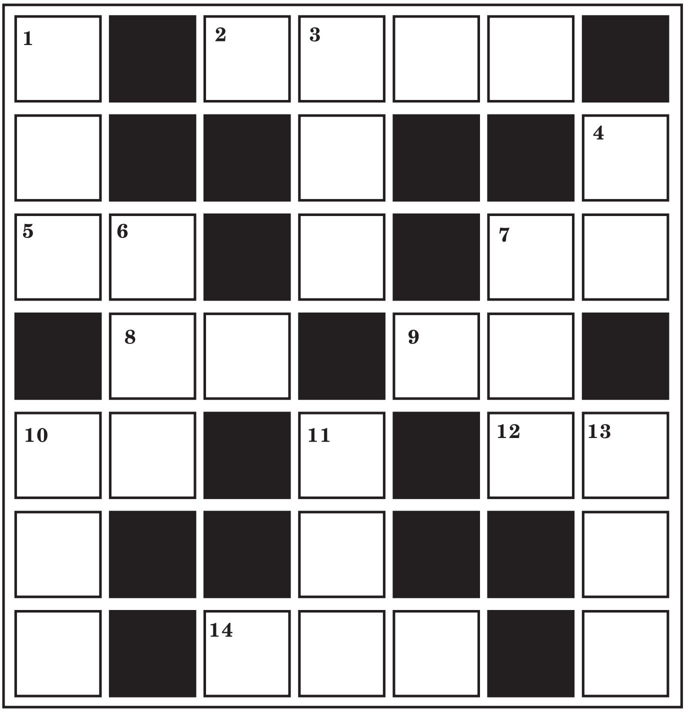

అడ్డం

2. ముస్లిం జీవన చిత్రణపు సలీం ప్రసిద్ధ నవల
5. హద్దు
7. భరించువాడట!
8. మృత్యుదేవత, చావు
9. రోత
10. బరువు
12. శ్రీపదము, శుభకరమైనది
14. సముద్రం

నిలువు

1. పున్నమి
3. కిందనుండి ముడి మధ్యమ
4. న్యూస్
6. దాశరథి కృతి దీనితో సమరం
7. పుణ్యాత్మురాలు,పుణ్యస్వభావం గల భార్య
10. అదృష్టము
11. పెరుగుగారె
13. సాక్ష్యము, దృష్టాంతము

44

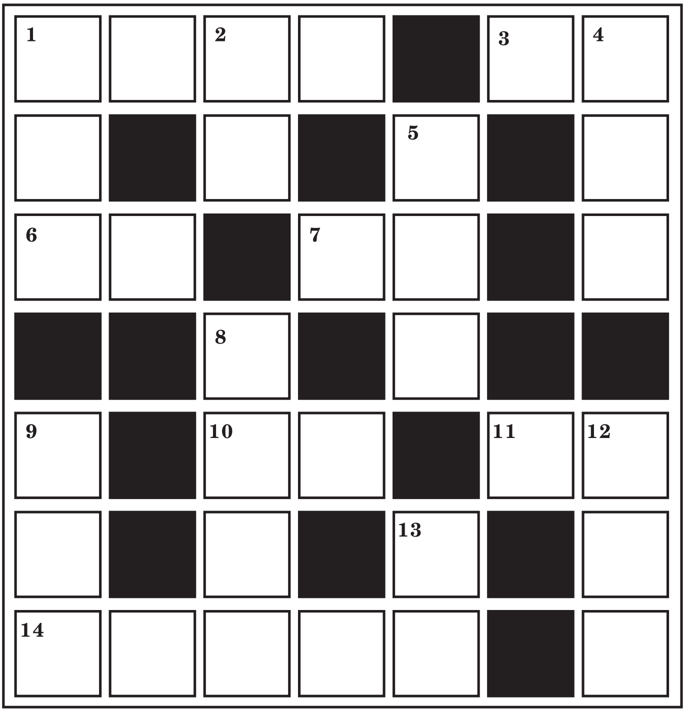

అడ్డం

1. పరిహాసము, నాటక భేదము
3. చెట్టు కుదురు
6. లజ్జ
7. బంటు, పోటరి
10. లాభము
11. నాతో లేని అంచనా
14. గణపతి– నవలా రచయిత

నిలువు

1. యాత్రికుడు
2. భార్య
4. ప్రల్లదుడు
5. జారు, ఊడిపోవు
6. మాసం వైపు !?
9. ఆడ ప్రేతము
12. మిట్టపల్లాలు లేనిది, నున్నగా వున్నది
13. పేరెన్నిక, యశస్సు

45

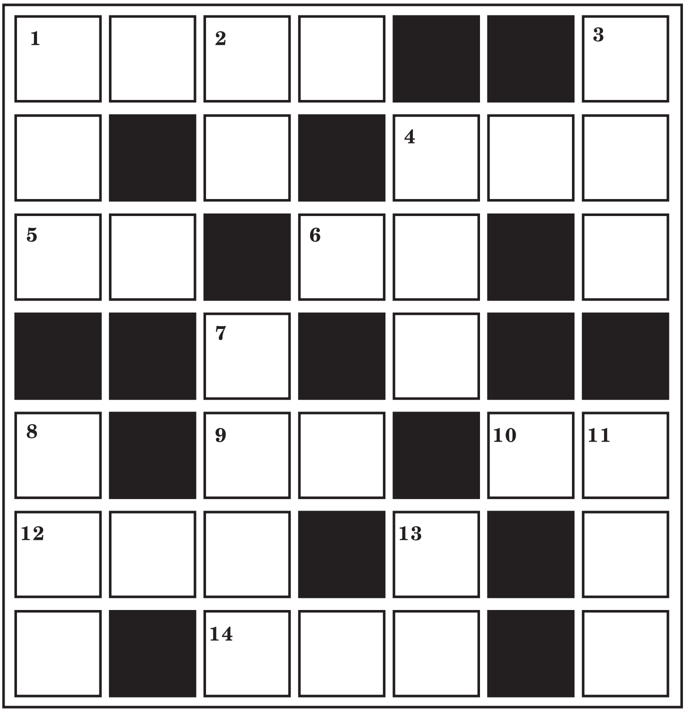

అడ్డం	నిలువు

అడ్డం

1. నవ్వులరేడు అనిపించుకున్న తెలుగుసినీ హాస్యనటుడు

4. సజ్జలు

5. మిగులు అన్నపు తిండిని ఈ కూడు అంటారు

6. ఊరువు

9. హా...హా-హాచ్ఛ్...!!

10. చెఅ

12. కజ్జలము

14. అటుగా వచ్చిన తం(డితల్లి

నిలువు

1. రాజహంస

2. నుయ్యి

3. వ(స్త్రం

4. ఆపద

7. తెలంగాణ పూలపండుగ

8. తీసికొనుట, (గహించుట

11. అంగడి

13. తలకిందయి నాగా పెట్టండి

46

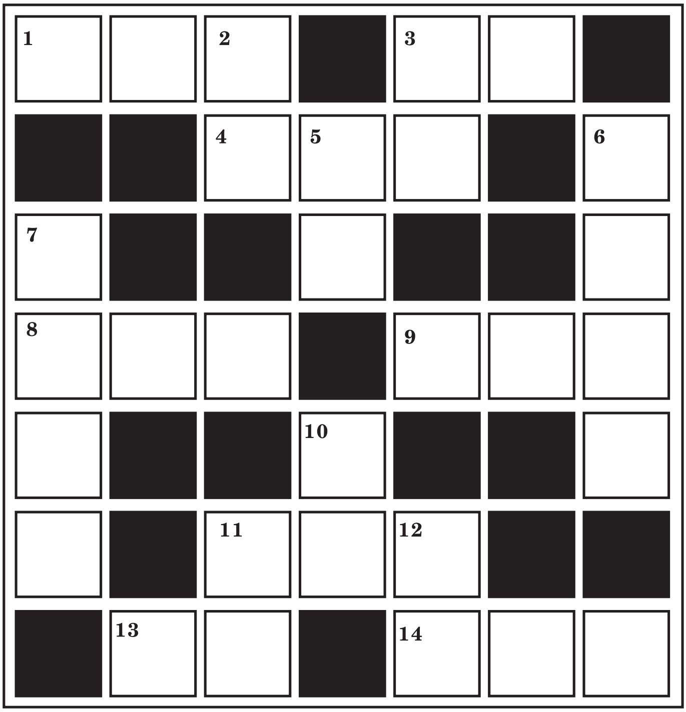

అడ్డం

1. మహానటి చిత్రంలో లేడీజర్నలిస్టు నటి
3. ఈ నదీ నాగరికతలో సామాన్యుని జీవనమెట్టిది అనడిగాడు శ్రీశ్రీ
4. అంగ్లంలో లాభం
8. అందగత్తె
9. నెమలి
11. అటుగా వూగేది
13. దగ్గర, సమీపము
14. మొహంజదారో కాక మరో నాగరికత

నిలువు

2. అడుగు నుంచి పురాతనం
3. ఇంగ్లీషులో రాత్రి
5. వరుణ్‌తేజ్, సాయిపల్లవి నటించిన శేఖర్ కమ్ములచిత్రం
6. జీవిత చరిత్ర ఆధారంగా తీసే సినిమాను నేడిలా వ్యవహరిస్తున్నారు.
7. భూమి
10. నీడ.
11. తీగ
12. ఆలోచన

47

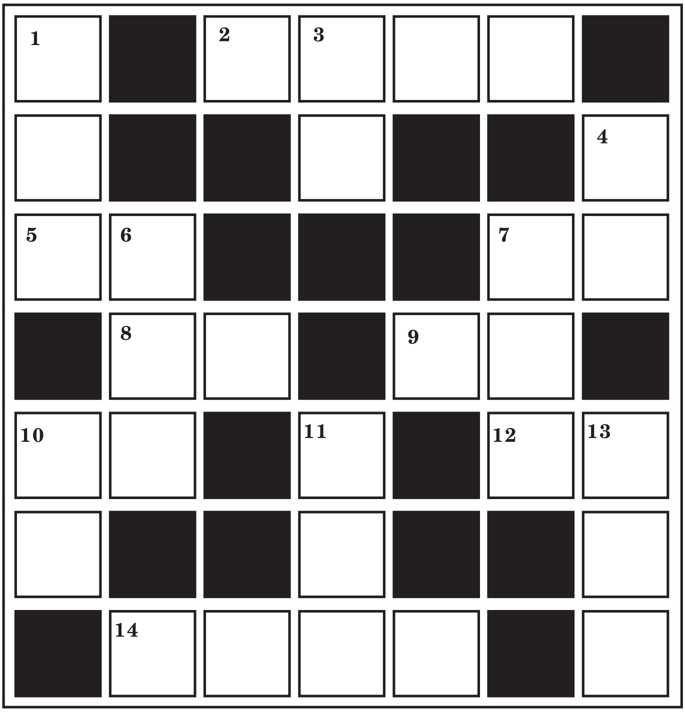

అడ్డం

2. జీవించు తల్లి!?
5. ఏనుగు
7. ఘోస్టు
8. పిండిమరకే వ్యవహారం
9. రాంగోపాల్‌వర్మ తొలి సంచలన చిత్రం
10. బరువు
12. శివుని గుడి వాకిట ఉండేది
14. భూకంపం, తుఫాను వంటిది ఈ ప్రకృతి గతమైనదంటాం.

నిలువు

1. యాక్సిడెంట్
3. తుమ్మకు కొమ్ము!
4. తండులములు
6. చీకటి
7. ఒక సువాసన పత్రము
10. ధర్మపత్ని
11. ఆమలకము
13. తూర్పు పడమరాది ఎనిమిదీను

48

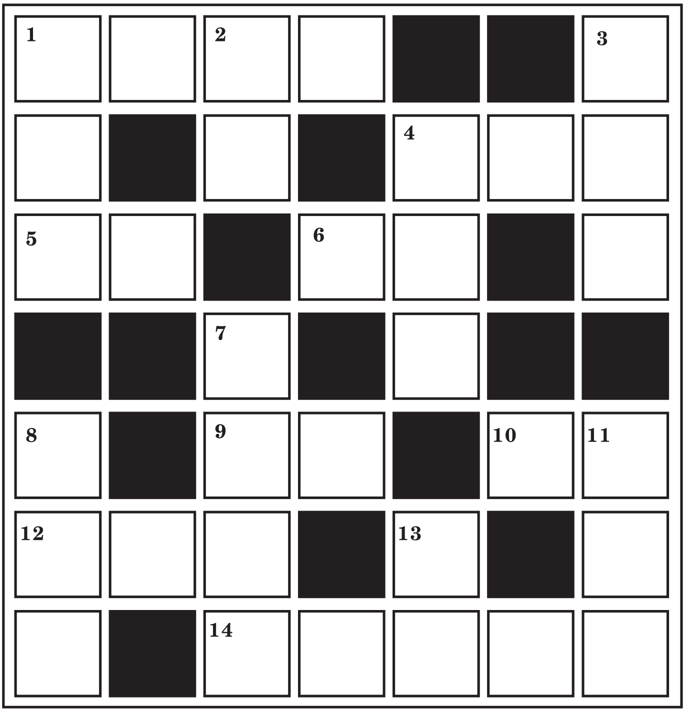

అడ్డం

1. మొగల్‌వంశంలో అక్బర్ ఒక ఇదే
4. కరెంట్
5. స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలంలో ఈ వస్త్రం ప్రసిద్ధం
6. గుడారం
9. జల్లెడ మధ్యలో పోయింది
10. వడ్డాది పాపయ్య పొడి అక్షరాల్లో
12. బెలూన్
14. రేడియో అక్కయ్యగా పేరొందిన ప్రసిద్ధ తురగా రచయిత్రి

నిలువు

1. రాట్నము
2. జాలము
3. గొంతు
4. విశ్రాంతి, ఉడుకువ
7. వణుకుకు విశేషణం
8. సముద్రం
11. కొత్త పెళ్లికూతురు పాదాలకు లేపనం
13. రేసు గుర్రం రౌతు

49

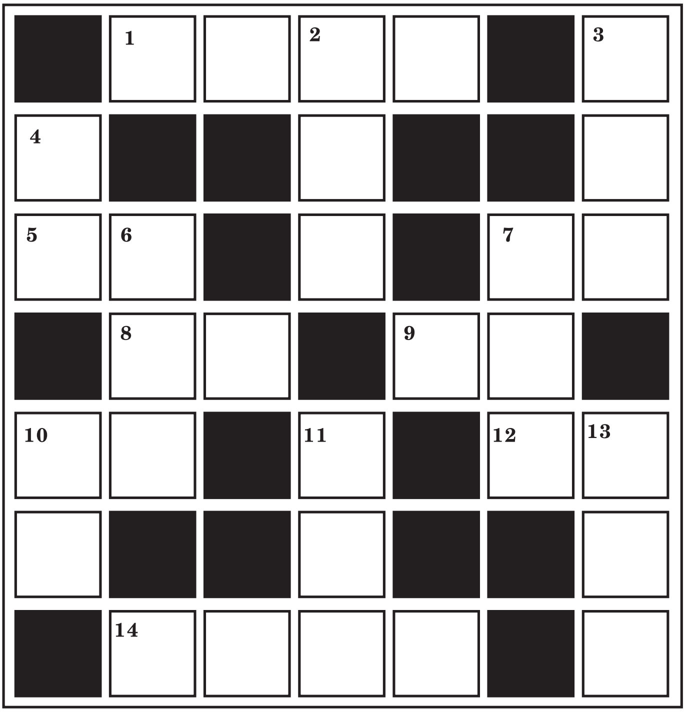

అడ్డం

1. బాలీవుడ్ నటి హేమమాలినికి ఈ బిరుదు. ఆంగ్లంలో వ్యవహారం
5. రైతు కాదు పల్లెటూరి మరొక ఆసామి
7. తలుపు
8. రమ
9. ఇదోరకం కాయ, కోతలు కోయడంలో ప్రయుక్తం
10. రాశికన్నా ముఖ్యమంటారు
12. కలరా రాలేదు
14. బాస్

నిలువు

2. చుబుకము, చెంప
3. తిండి
4. వైద్యనాథ భాగవతార్ గారింటి పేరు
6. పవిత్రమైన మొక్క, ఆకు
7. అదిగో... ఆలమందలివిగో...
10. గుల్మము
11. ఇదో ప్రపంచఖ్యాతి కాలువ
13. ఉప్పు

50

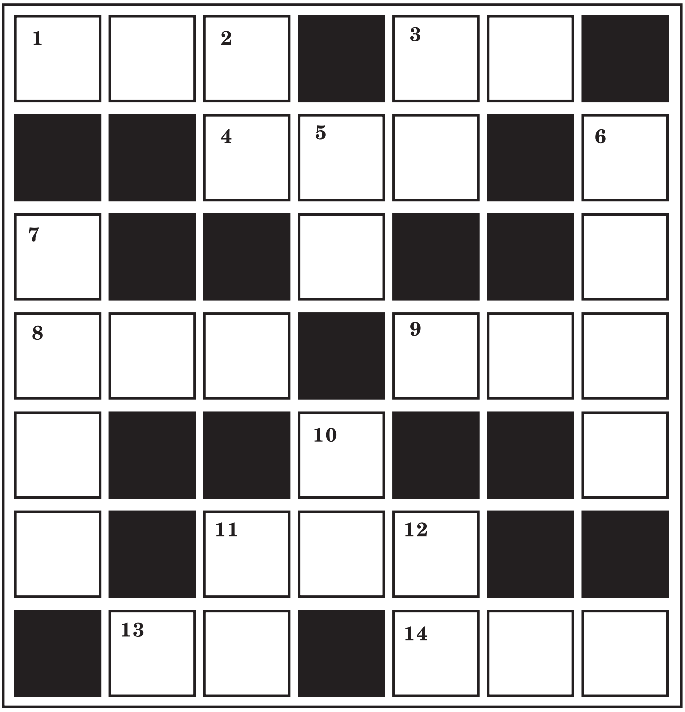

<u>అడ్డం</u>

1. రాజారామమోహనరాయ్ సంఘానికి ఒకఇదే
3. పాదము, మందు
4. గాదె
8. ద్విగుణీకృతం, డబుల్
9. మీరు నింపుతున్నదే
11. ఎద
13. పొంగు ఉత్సాహము, గర్వించు
14. సమూహము, సూర్యుడు

<u>నిలువు</u>

2. తలకిందయిన ఇల్లాలు లేక పునాదికై తవ్విన గుంట
3. కుచ్చెల, దట్టి
5, వట్టి, కల్ల, వూరక
6. తిరుగుట
7. రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్ క్లుప్తంగా ఆంగ్లాక్షరాల్లో పలికితే..
10. సైన్యము.
11. అజ్ఞానము
12. విరి

51

1		2		■	■	3
	■		■	4		
5		■	6		■	
■	■	7	■		■	
8	■	9		■	10	11
12			■	13	■	
	■	■	14			

అడ్డం

1. ప్రణవనాదం
4. చెడు ఆలోచన
5. ఉన్మాదము
6. మండూకము
9. ఖర్చు
10. యజమాని
12. అక్షరబద్ధమైన ఉపన్యాసం ఇదే మరి
14. సంస్కృతంలో మునుపు

నిలువు

1. ఒక బాలీవుడ్ నటుడు, విలన్‌గా రాణించిన అమ్రిష్‌పురి కాదు
2. తిరగబడ్డ యంత్రం
3. విజయదశమి ముందురోజు పండుగగా
4. కప్పుకునేది
7. రామాయణ కల్పవృక్షం-ఇదే మరి
8. కారణము లేకుండా అని అర్థం
13. గతం-గడచిపోయినదేదో గడిచిపోయిందనడం

52

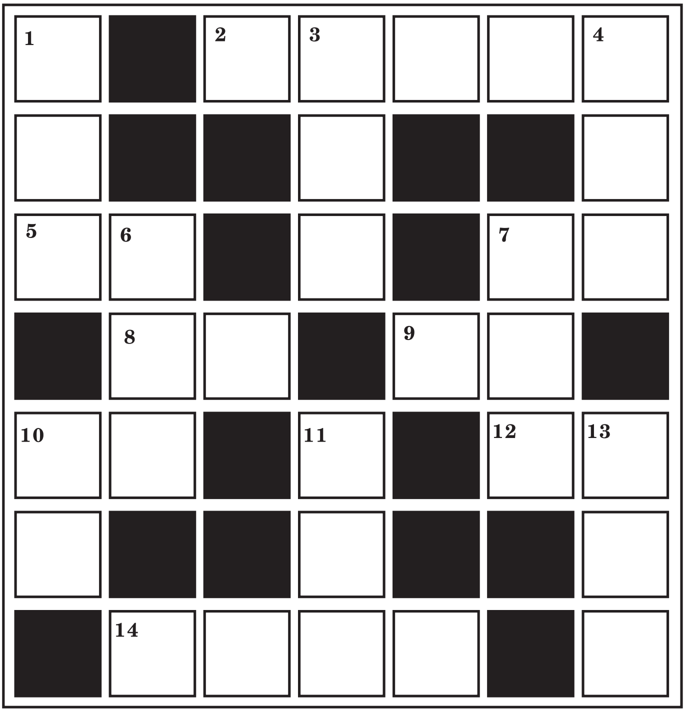

<u>అడ్డం</u>	<u>నిలువు</u>

అడ్డం

2. విద్యాన్ విశ్వం గారి కాలమ్
5. రజని
7. వని లేని అవధాని
8. కొల్లు, వేశ్య
9. వసుధ ముందే పోయింది
10. చేను
12. వర్ణము
14. దత్తాత్రేయ అవతారంగా భావింపబడేవాడు

నిలువు

1. విజయదశమి పర్వం అనే
3. తలకిందయిన సూర్యుడు
4. అవధానికి ఉండవలసినది అడుగు నుంచి వుంది
6. శివుని ఆయుధం
7. పెదవి
10. వామనత్వం
11. క్షేమము
13. గుఱ్ఱము అనాలి, లేకపోతే అశ్వము అనాలి, రెండూ కలిసి ఇలా అన్నాడట ఒకడు

53

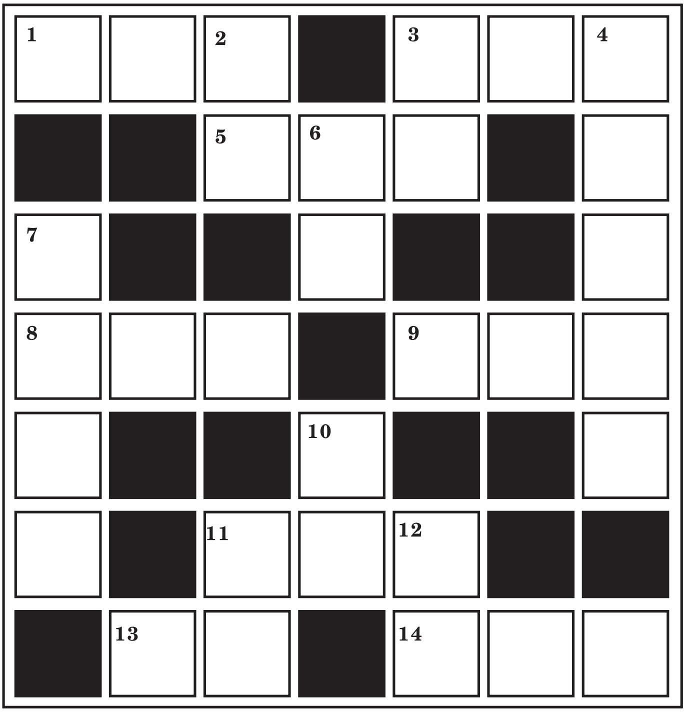

అడ్డం	నిలువు
1. వాదము, అధాహారము మీమాంసాశాస్త్రము	2. నెత్తురు తోడిది అడుగు నుండి పట్టింది
3. విశ్వాసం	3. ఈ మహారాజు దమయంతి భర్త
5. పేరాల తోడి పట్టణం	4. పానుగంటి వారి ప్రసిద్ధ నాటకం
8. ఎండ	6. చరఖా
9. దర్జీవాని సాధనం	7. వేంకటేశ్వర స్వామికి ప్రీతికరమైన రోజు
11. ఇది దైవదత్తం అంటారు	10. కాంతి
13. సమావేశం వంటిదే	11. నీడలేని అడది హీరోయిన్ ఈ సినీ నటి
14. మర	12. భీతి

54

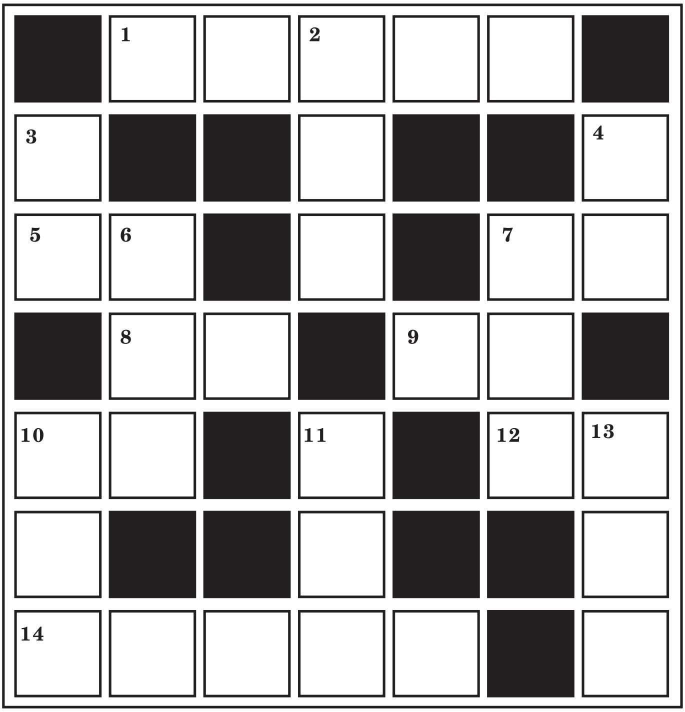

అడ్డం

1. ...పనులు సమకూరు ధరలోన
5. బురదలో పుట్టినది అని అర్థం
7. యుద్ధము
8. ముద్దకి కొమ్ము
9. పల్లకి వంటిదియే
10. వర్షము
12. పువ్వు
14. ప్రహ్లాదుని గాచిన అవతారరూపుడు

నిలువు

2. వినయశీలము
3. ఓ శృంగార తార ముత్యాల ముగ్గులో ఉంది
4. గ్రామము
6. నిజమునకు లేని ఆద్యంతాలు
7. వ్యవహారంలో రక్షక భటుడు
10. కంపు అంటే ఇదే
11. అభాసము, అసత్యము తలకిందుగా
13. దారం చివర ముడివడిన పువ్వు

55

1			2	■	■	3
	■	■		■	4	
	■	5		6	■	
■	7		■	8		
9	■		■		■	■
10		■	11	■	12	
	■	13				■

అడ్డం

1. బహుజన పార్టీ అధినేత్రి
4. తల్లి
5. నిప్పు
7. గణపతి.. మోరియా .....
8. పొగరు
10. బిడియము
12. లావుత్రాడు
13. వర్తక వ్యాపారము

నిలువు

1. విజయవాడలో నిర్మితమైన తొలి సినిమా ప్రదర్శన శాల
2. రమ్మన్నారు... బంతికి అని నుడి
3. సంతతో మొదలైన ఆనందం
5. తిమ్మరుసుకి రాయల సంబోధన
6. ఓడ నిలుపు ఇనుప సాధనము
9. అసెరెకి
11. సరస్వతి
12. మొగము

56

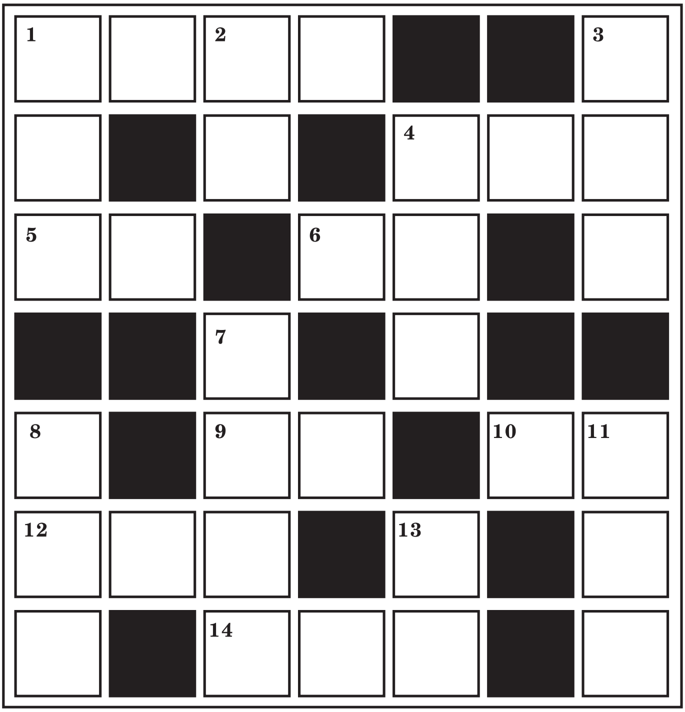

అడ్డం

1. యు.ఎన్.ఓ. అంటే ఈ సమితి
4. విలాసవతి
5. అటుగా దొంగతనం
6. పెద్దపాము
9. ఆకాశము
10. నెపము
12. అక్కినేని నాగచైతన్య భార్య ఈ నటి
14. అద్దము

నిలువు

1. సంపద
2. పారాణి ముందే పోయింది
3. ఒక దినుసు..దీని కషాయం గొంతు నొప్పికి ఔషధమంటారు
4. మంచు
7. మిక్కిలి
8. చెత్త
11. తుమ్మెద
13. ఒడ్డు

57

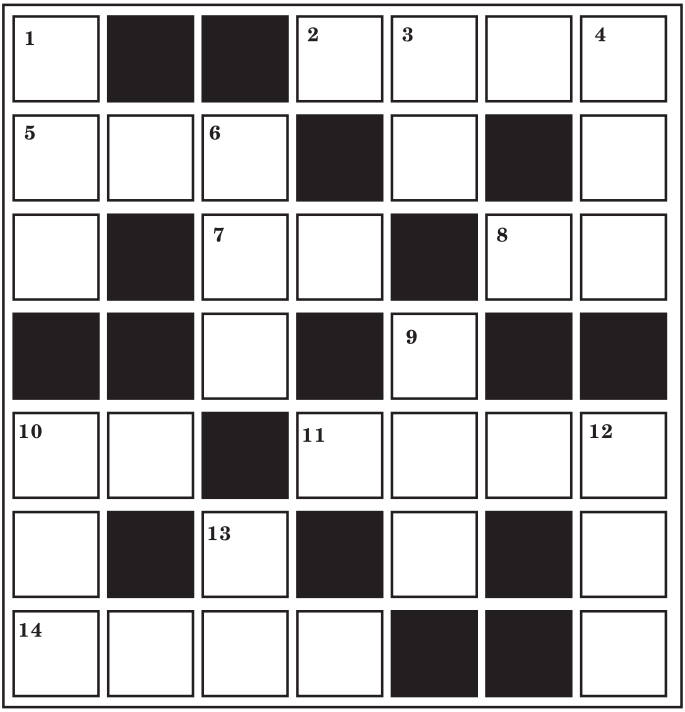

అడ్డం

2. రంగువారు సరిచేస్తే సాయిభక్తుల ప్రియ దినం
5. కూతురు
7. నాతో రాని నానుడి
8. వ్రతము వంటిదే
10. అమ్మాయి, బాలిక
11. మైత్రీ వల్లిక
14. దేవతల కల్లు

నిలువు

1. వచన కవితా పితామహుడు అనిపించుకున్న కవి
3. రుక్మిణికి ముద్దు పేరు
4. కన్నము, బెజ్జము
6. శరీరము
9. తృష్ణ, దప్పిక
10. ప్రపంచ ప్రఖ్యాత చిత్రకారుడు
12. శయ్య
13. పొగరు

58

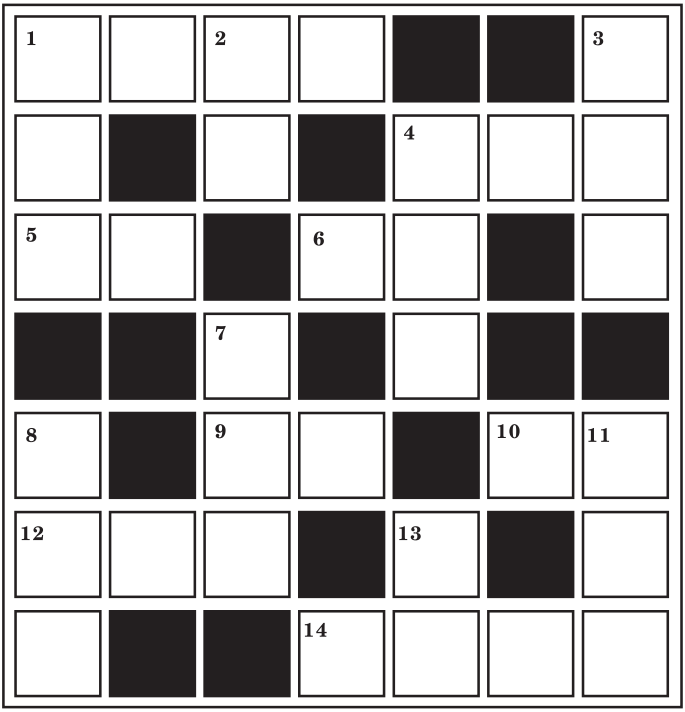

<u>అడ్డం</u>

1. పుట్టినరోజు
4. పలురకములయిన
5. మురిపెము తోడిది
6. తీగె
9. జలము
10. వూపిరి
12. వేగుజాము
14. మేలుకోరు, శుభము కోరుట

<u>నిలువు</u>

1. గెలుపు
2. స్వర్గము
3. శ్రీధర్ యథాతథంగా
4. సమూహము
7. ప్రజ్ఞ, బుద్ధి
8. లెక్క సరిచూసెడు గ్రామ కరణము
11. సమీపము, రసముతో కూడినది
13. తిరగబడిన భార్య

59

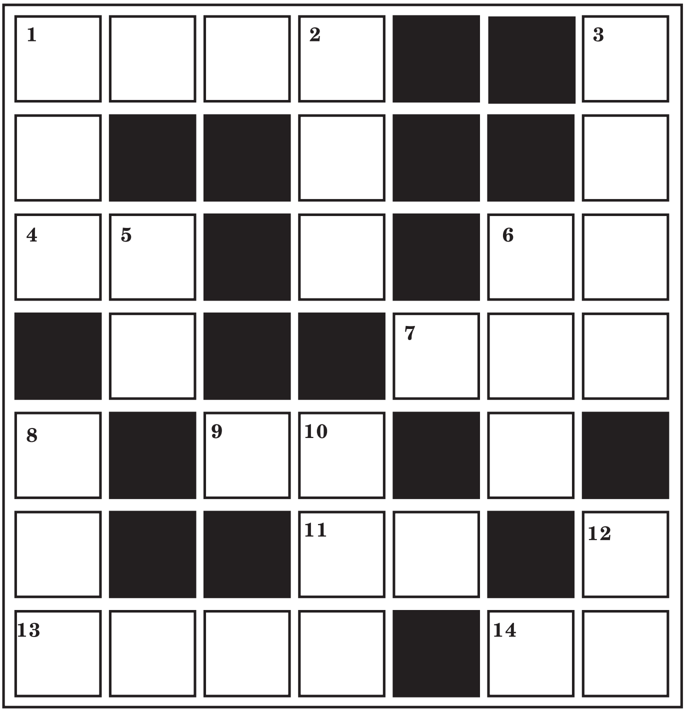

అడ్డం

1. చప్పట్లు
4. యతి
6. కొవ్వు, గర్వం
7. కాగిన పాలమీద తెట్టె
9. ఆద్యంత రహితమైన పదకేళి
11. శ్రీకారం చుట్టని శ్రీమతి
13. నెమిలి పురి
14. పెద్దకూత

నిలువు

1. వెండ్రుక
2. పిసినారి
3. చేయూత
5. సారము
6. భర్త
8. నృత్యము, నాట్య విశేషం
10. పులిపిరి కాయ
12. దశరథుని భార్య

60

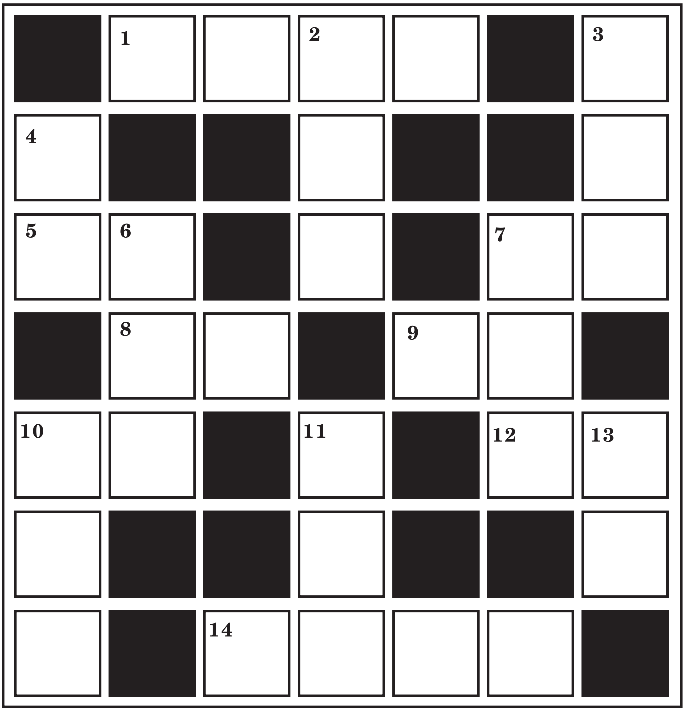

అడ్డం

1. అరవై ఏళ్లు నిండిన పండుగ
5. అటుగా మిక్కిలి
7. సౌందర్యం
8. వార నక్షత్రాల ముందు చూసేది
9. శతము
10. వెలుగుదివ్వె
12. ఆకృతి
14. ఆవిష్కరణమన్నా ఇదే!

నిలువు

2. యత్నము
3. సంతోషం
4. బంతి
6. మెంతిపంట చివరకు వేయకండి
7. సమస్త జనులూ
10. ఆశీర్వాదం
11. మన్మథుడు
13. కొందరు చెవిలో పెట్టిది

61

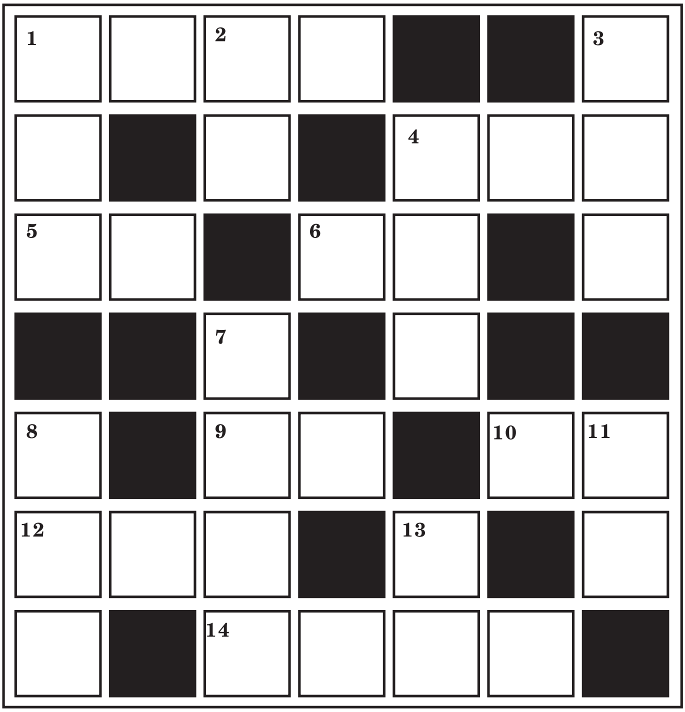

అడ్డం

1. శ్రేష్ఠుడు
4. చంద్రుడు, చక్కనివాడు, కుమారస్వామి, మగడు
5. పిఠికితనము
6. హంసయే
9. రెండు యాభైవేలు
10. రేసుగుఱ్ఱపు రౌతు
12. సంపద, గొప్పతనము
14. యానాం నుండి వెలువడుతున్న కవిత్వ ప్రతిక

నిలువు

1. భీష్ముడుయుద్ధరంగంలో పడిపోవడానికి హేతువయినవ్యక్తి
2. అంబురము
3. సంబురము, ఉత్సవం
4. బంగారం
7. అర్థచంద్రుడు లేదా బాలచంద్రుడు నఖక్షతము
8. పొయెట్రీ
11. యశము,పోయినవాడు ఈ శేషుడు
13. నవ్వు

62

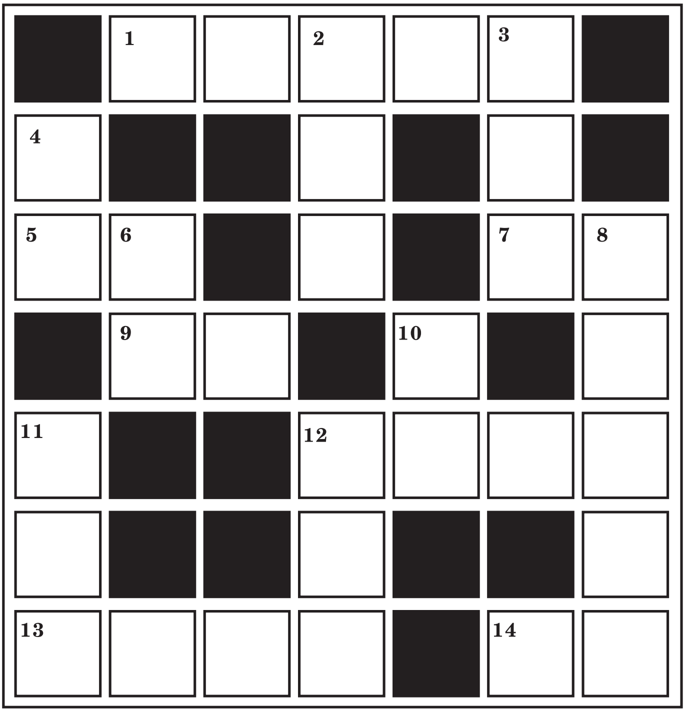

అడ్డం

1. హత్యకు గురి అయినభారతమహిళాప్రధాని
5. మెలిపెట్టబడిన గుడ్డ చివరిభాగం
7. అటుగా ఈ యుగ పురుషుడు
9. కస్తూరి, బొడ్డు
12. పతంగ్
13. వృద్ధులకు ఈ రాత్రులు సహజం. స్లీపింగ్ పిల్స్ వేసుకొంటారు కొందరు
14. తెలివిమంతుడు

నిలువు

2. రాపులుగు. బంధువైన ఒకరిదే అన్పిస్తారు
3. బుద్ధిమంతుడు
4. ఇదో రకం కూర
6. తిరగబడిన స్త్రీ లేక వింటి త్రాడు
8. కల్లా....వారు పిల్లలు అని వ్యవహారం
10. వాయువు
11. భూమి
12. ఎం.ఎల్. వసంతకుమారి పేరొందిన ప్రవృత్తి

63

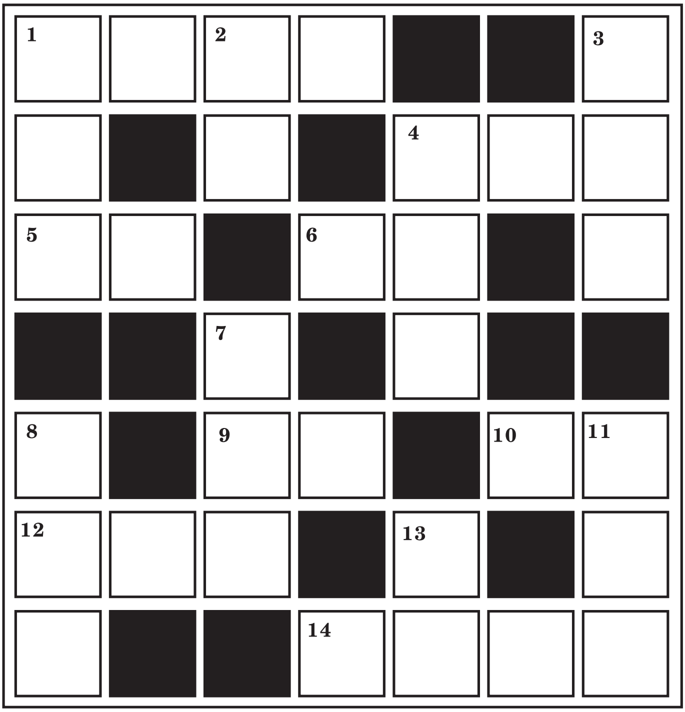

అడ్డం

1. నాగినేని సరిచేస్తే ఆడపామునే
4. డాక్టర్
5. కంటకము
6. చలం కావ్యం
9. ఈమె చంచల
10. నాలుగు పాతిక వేలు
12. సూర్యుడు నేటి ఓవ్యక్తి పేరుగా
14. సంవత్సరీకం వంటిదే

నిలువు

1. స్వర్గము
2. రాత్రిపోయేది
3. ఛత్రము
4. భర్తృహీనత
7. ఇంగ్లీషురంగు
8. ఉదయం
11. లక్షణములో కాలసూచిక
13. మహర్షి మధ్యలో అంతర్ధానం

64

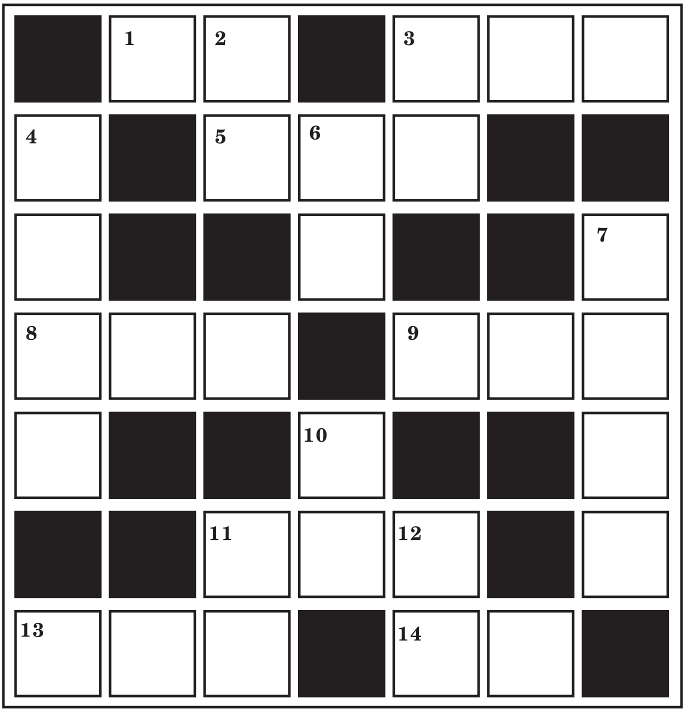

అడ్డం

1. తలుపు
3. పోపుసామగ్రిలో ఆవాలు తోడివి
5. నవగ్రహాల్లో ఒకడు, అగ్రజుడు కాడు
8. ఆంగ్లంలో కాలేయం
9. కౌరవ పక్షపు మాయాజూద నేర్పరి
11. రోజు
13. ఈయన ఎత్తయిన విగ్రహం మోదీ ఆవిష్కరించారు.
14. కాంతి

నిలువు

2. ఇది నేర్చినమ్మ బొంకు నేర్వదాఅని సామెత
3. మిక్కిలి
4. ద్వారం వారి వాయిద్యం
6. మధుర క్షీరపదార్థం
7. కొందరికీ వారం ఒంటిపొద్దు
10. అడవి
11. హిందీ మనస్సు, హృదయం
12. మురబ్బా – చివర వద్దబ్బా

65

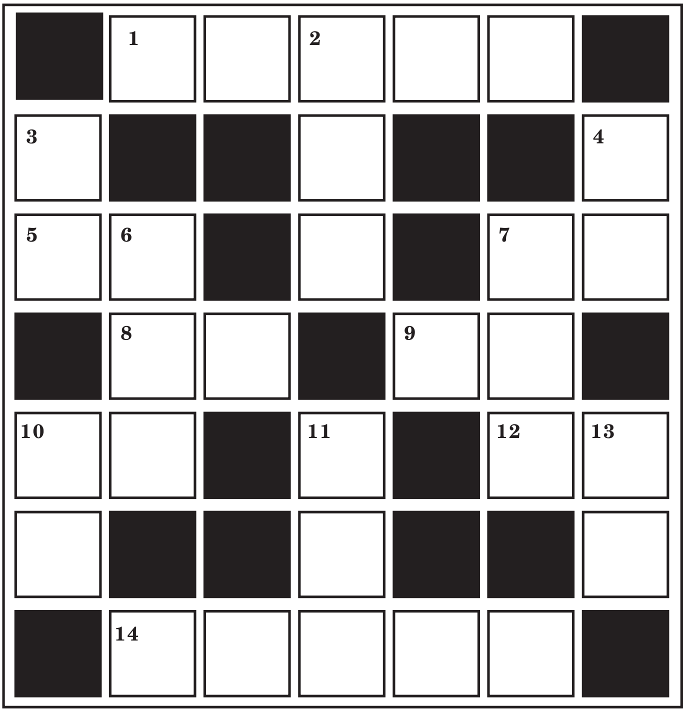

అడ్డం

1. .... కోటి రతనాల వీణ
5. స్త్రీ
7. తిరుపతికి పతి లేదు
8. తిరుపతి ప్రసాదం
9. గోస్వామికి గో లేదు
10. మత్తు
12. ఇంద్రలోక సుందరనర్తకి
14. కందుకూరి వీరేశలింగం గారి భార్య

నిలువు

2. గోచి
3. తెలుగు అసోసియేషన్ అఫ్ నార్త్ అమెరికా
4. ఊటుకూరు ఆద్యంతాలు
6. బొట్టు
7. కంటిమసక
10. మాట్లాడే పక్షి
11. అతల...పాతాళ లోకాలలో ఒకటి
13. భీతి

66

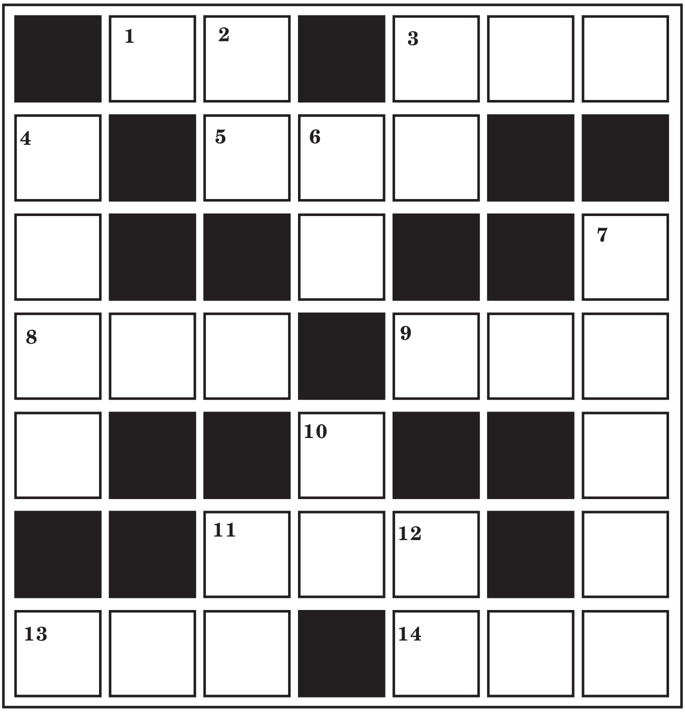

అడ్డం

1. స్త్రీలపై లైంగిక వేధింపులకు వ్యతిరేకంగా ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చిన పదం
3. కట్టడం, నిర్మించునది
5. మంటలు, జ్వాలలు
8. కొడుకు భార్య
9. అమరుడులో రతిపతి
11. అమ్మాయి
13. మృతి
14. సంతానం

నిలువు

2. క్లుప్తత
3. ఆగుము
4. అత్యున్నత న్యాయస్థానం
6. లక్ష్మి యే
7. దీపావళి రోజు పటాసులు కాల్చుకోవడానికి సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన సమయ పరిమితి
10. కట్నం
11. అమ్మ
12. కోతి

67

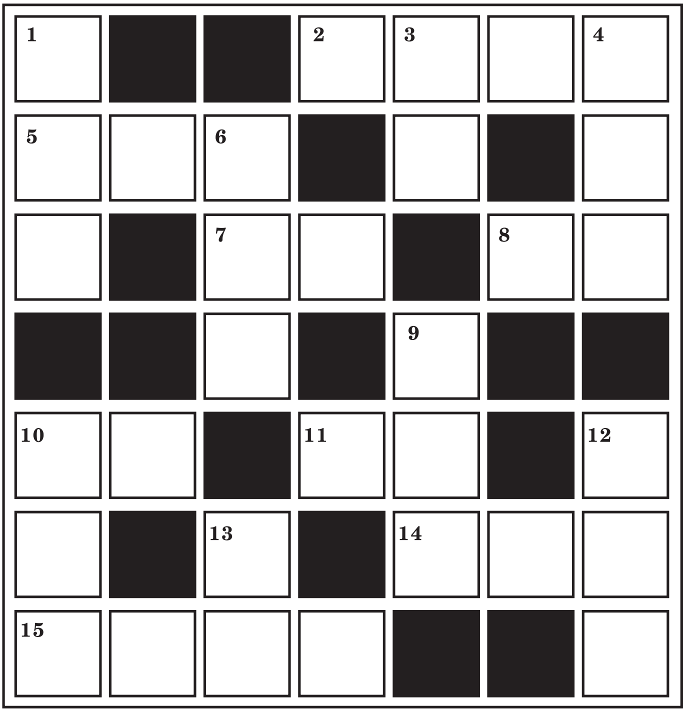

అడ్డం

2. రైతు చేసేది
5. ఏడుపు
7. చలికి కప్పుకునేది
8. బాత్రూమ్‌లో నీరు పోవుదారి
10. హాసము
11. అందము
14. పొట్టి
15. దివ్వెల పండుగ

నిలువు

1. ఇదొక ప్రాయము
3. మన దేశపు ప్రధాన పంట
4. మర
6. వేణువు
9. సామగ్రి
10 అడుగునుంచి సరిసమానమైన సరిసాటి గల అని అర్థం
12. విష్ణుచక్రం కాదు మరోటి
13. అత్తకొడుకు

68

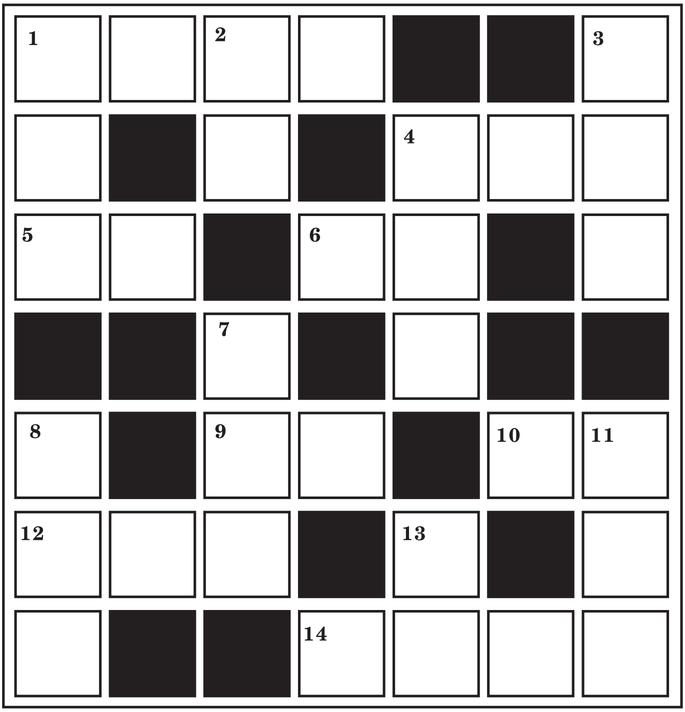

అడ్డం

1. పున్నమి కాదు తర్వాత పదిహేను రోజులకొచ్చేది
4. బ్రహ్మ
5. వేగము
6. తాటి కల్లు లో రకమే
9. నడక
10. ఈ గ్రహమంటే ఎందరికో భయం
12. వేగుల వాండ్రు
14. పాఠ్యపుస్తకం

నిలువు

1. స్త్రీ
2. సముద్రం
3. బూడిదబిళ్ళ, దీనితో పండ్లు తోముకునేవారు
4. విశ్రాంతి
7. చోరులు
8. ఎన్నికల్లో నిలబడ్డ అభ్యర్థులు చేసుకొనేది
11. అనుదినము
13. హంస అచ్చతెనుగులో

69

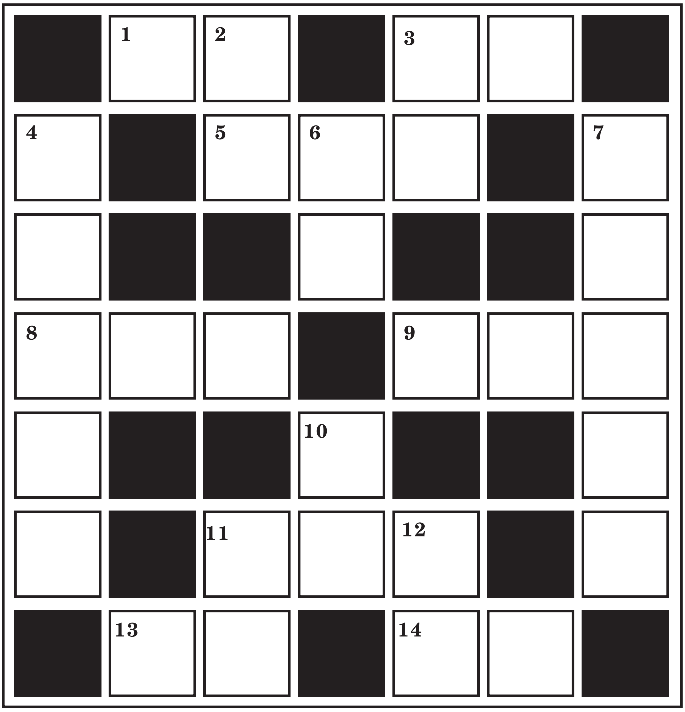

అడ్డం

1. పల్లెల్లో ఇది ఉన్న ఇల్లు అంటే సంపన్నత గానే జమ
3. తెన్నేటి విశ్వనాథం ఈ ఫ్యాక్టరీకి ఉద్యమించినవాడు
5. కాటి కయినా గొర్రెలకయినా గానీ రక్షకుడు
8. దుష్టుడు
9. ... చిగురుటధరమున ఎడనెడ కస్తూరినిండెను అని అన్నమయ్య కీర్తన
11. కాననము
13. నెలవు చివరకు తప్పింది
14. బావి

నిలువు

2. ఊదునది
3. ఇది వేసి మరణ శిక్ష అమలుపరుస్తారు
4. రావిశాస్త్రి గారి నగరం
6. భార్య
7. నిఘంటువు,బ్రౌన్ నిర్మింపచేసినది
10. ఛాయ
11. కెరటము
12. ఆలకించుము

70

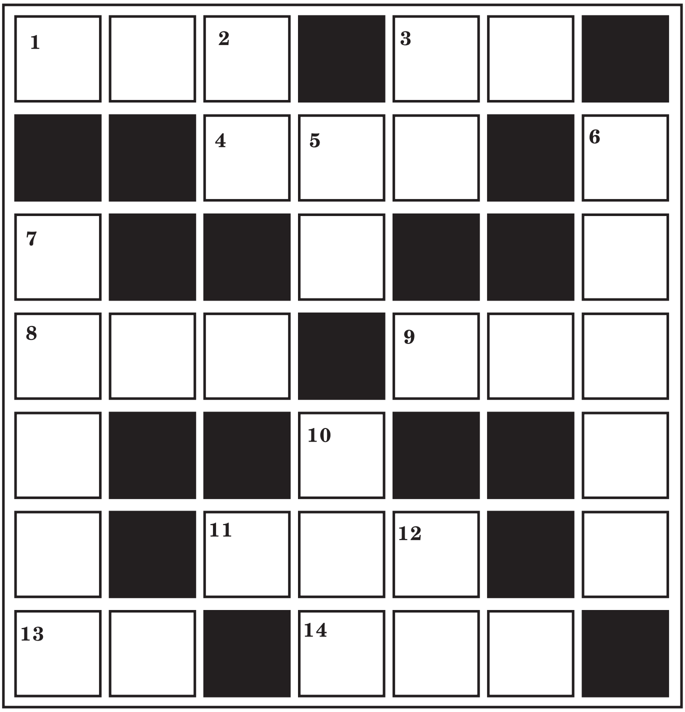

అడ్డం

1. డెబ్బై ఏళ్లు పూర్తయిన పండుగ
3. జ్యేష్ఠ సోదరుడు
4. మాట
8. దీపము
9. అర్జునుని భార్యయే
11. మంచివారితో కలయిక
13. కాంతి
14. తాటాకుపై దీనితో రాసేవారు

నిలువు

2. భుజించు
3. సంభవించు
5. ఆడు తాబేలు
6. ఫొటో
7. గౌరవంతో అన్న భార్యకు వ్యవహారం
10. ఒడి, తొడ
12. అరవై నిముషాల కాలం

71

1		2	■	3		4
■	■	5	6		■	
7	■	■		■	■	
8			■	9		
	■	■	10	■	■	■
	■	11		12	■	■
■	13		■	14		

అడ్డం

1. నా గొడవ ఈ నారాయణరావుది

3. నిర్వహించు, గాయం వల్ల ఉండేది

5. పక్షి

8. పాడుతా తీయగా గాయని

9. గుండె ధైర్యం – వ్యవహారం అన్యభాషలో

11. నటుడు చేసేది

13. ఇలాఅయి వంగనిది మ్రానై వంగునా

14. కాగడా

నిలువు

2. ప్రాణి

3. అర్ధభాగం

4. పురిపండా అప్పలస్వామి గారి కావ్యం

6. ఆర్భాటం వంటిదే

7. ఘంటసాలతో అధికంగా గొంతు కలిపి పాడిన గాయని

10. ఉద్యానవనము

11. జంబూకము

12. ఆపగ

72

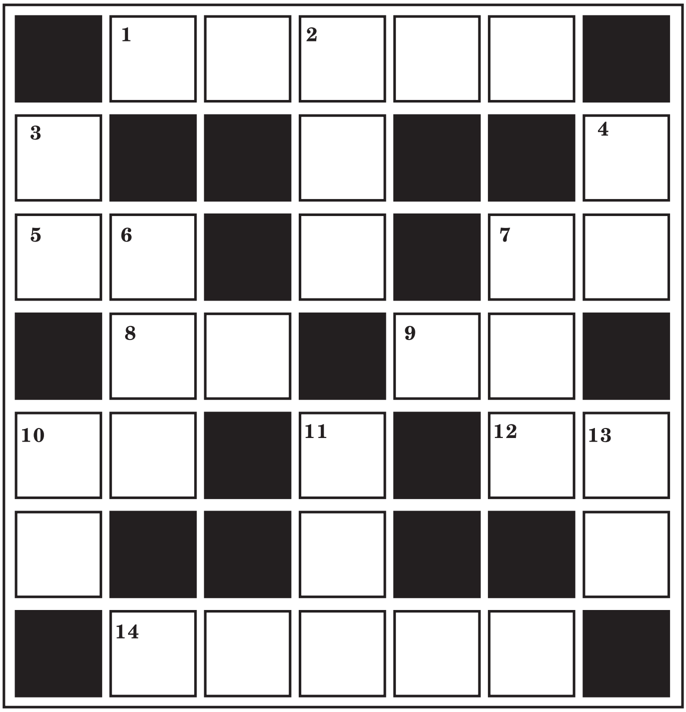

అడ్డం

1. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ భారతదేశానికి?
5. నది
7. అమ్మ చెల్లెలు
8. సుగ్రీవ సోదరుడు
9. రామాయణం రాసిన ప్రాచీన కవయిత్రి
10. ఆట, క్రీడ
12. అటుగా చెయ్యి
14. సిక్కుల మత గురువు

నిలువు

2. సంతోషం
3. ఈ మేహం అంటే దయాబిటిక్స్
4. ఈ వస్త్రాలు చలి నుంచి రక్షణం
6. మృతులకు ఘటించేది
7. బాలబాలికలు కలసి
10. పెద్ద అరుపు
11. హిందీలో పిచ్చోడు
13. కేతకి మధ్యలో పోయింది

73

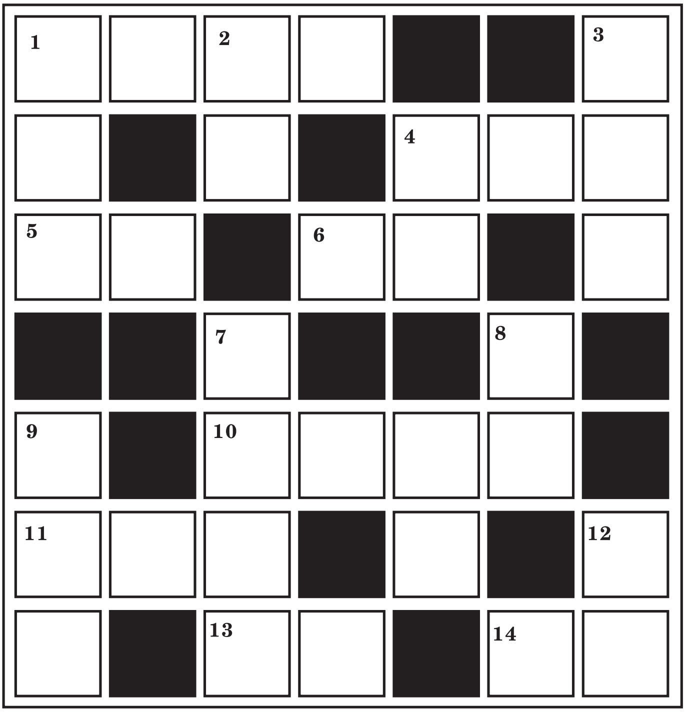

అడ్డం

1. సానపెట్టిన ధనము కాని ధనము
4. ఎల్లప్పుడూ
5. తీర్థాదుల సందర్శనం
6. కొండ
10. రమణులకు వ్యవహారం
11. మనదేశంలో ఆంగ్ల విద్యావిధానానికి మూలకారకుడు
13. కత్తి
14. కృష్ణభక్తురాలు

నిలువు

1. భారత టెన్నిస్ తార హైదరాబాదీయే
2. మత్కుణము
3. వినోబాభావే అనగానే గుర్తొచ్చేది
4. బేసి కానిది
7. పెండ్లి పత్రిక
8. ఇంగ్లీష్ తుపాకి
9. నానుడి.
12. కొన్ని వాక్యముల సముదాయం అచ్చులో కూడా.

74

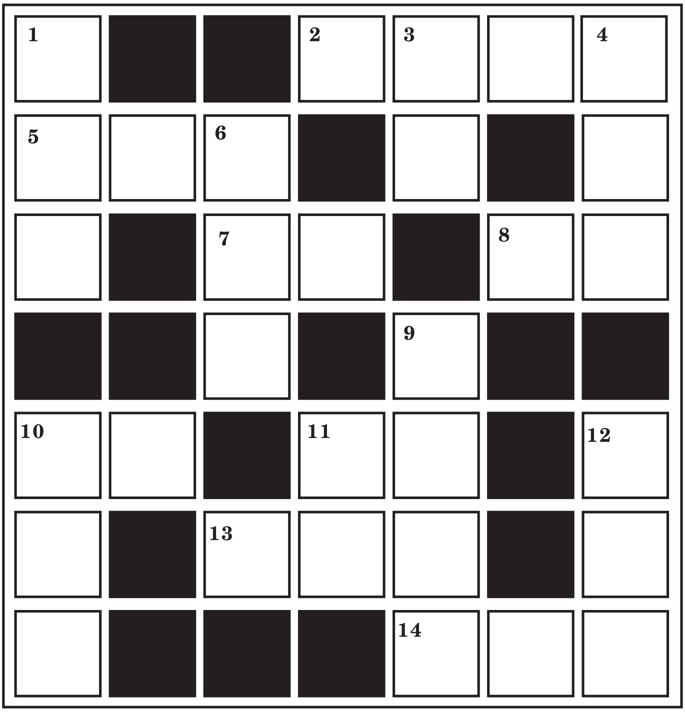

అడ్డం

2. తెలుగు జానపద చిత్రాల తెలంగాణ హీరో
5. అటుగా సంధ్యావందన దేవత
7. చిన్నసైజు డబ్బా
8. దృష్టి
10. నిక్కము
11. ఇంగ్లీషు డబ్బు
13. వసంతం, ఓ తెలుగునటి
14. అర్జునుడే

నిలువు

1. కుమార్తెకాదు న్యూస్‌పేపర్
3. మాతామహుడు లేక పితామహుడు
4. అడుగు నుంచి బిర్యానీ కాదు వెజిటబుల్‌దే మరొకటి
6. వసుదేవుడంతటి వాడు దీని కాళ్ళు పట్టుకొన్నాడు
9. కంటి నల్లగ్రుడ్డు
10. భూదేవికుండేది
11. మంత్రం చదివిఒక్కోసారి పురోహితుడు ఇలా అనుకోమంటాడు
12. దుకాణము

75

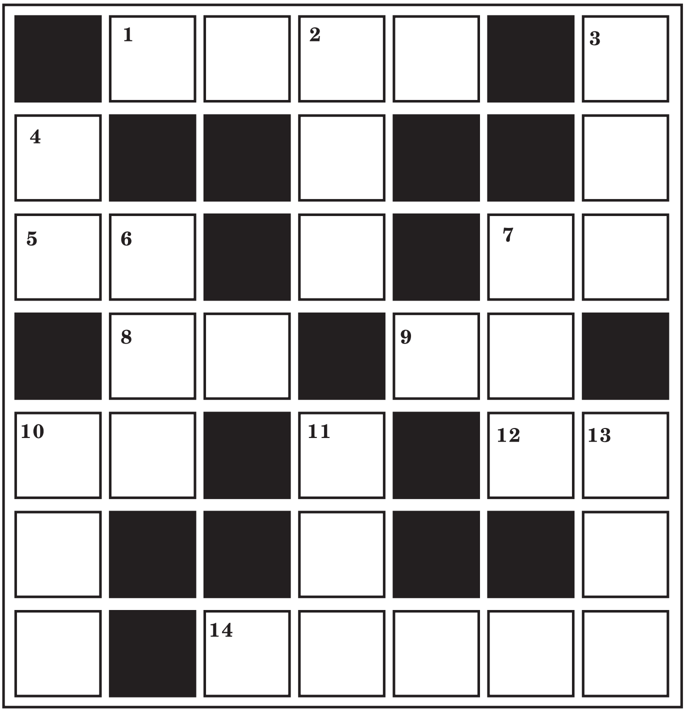

అడ్డం

1. చలికాలము
5. జానకీ–మధ్యలో వదిలేసిన
7. వర్షం
8. 'నిన్నే పెళ్లాడుతా' చిత్రంలో 'పండు' హీరోయిన్
9. కొండమీద వ్యవసాయం
10. సమైక్యం యావత్తులేదు
12. ఏనుగు
14. 'వజ్రాయుధం' కవి

నిలువు

2. దేవత
3. కావ్యకంఠ గణపతి మునిగారికి వ్యవహారం
4. గులాబి
6. పురుగు
7. వినియోగం
10. క్రొవ్వు
11. అంజనేయుడు
13. ఇంగ్లీష్‌లో నది

76

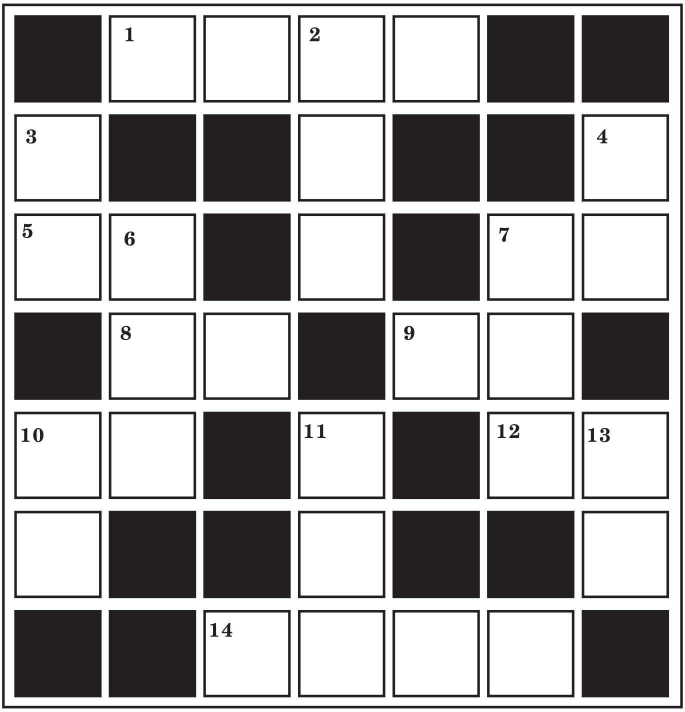

అడ్డం

1. తెలుగునేల అనే అర్థంగల పత్రిక

5. రేఖ

7. ఇటుతిరిగి దణ్ణంపెట్టు అంటారు

8. అటుగా మండూకము

9. అర్థణా కంటె విలువలో చిన్నది ఒకప్పుడు

10. స్త్రీలవస్త్రం

12. వర్ణము

14. మూత మధ్యలో అటుగా వేసి

నిలువు

2. మున్నుడికే మరోపేరు

3. అల్లరి

4. న్యాయాధీశుడు ఇచ్చేది

6. విధిలేక అనే అర్థం

7. అమ్ములపొది

10. వ్యవహారంలో న్యాయస్థానం

11. కొలను

13. దేవాలయం

77

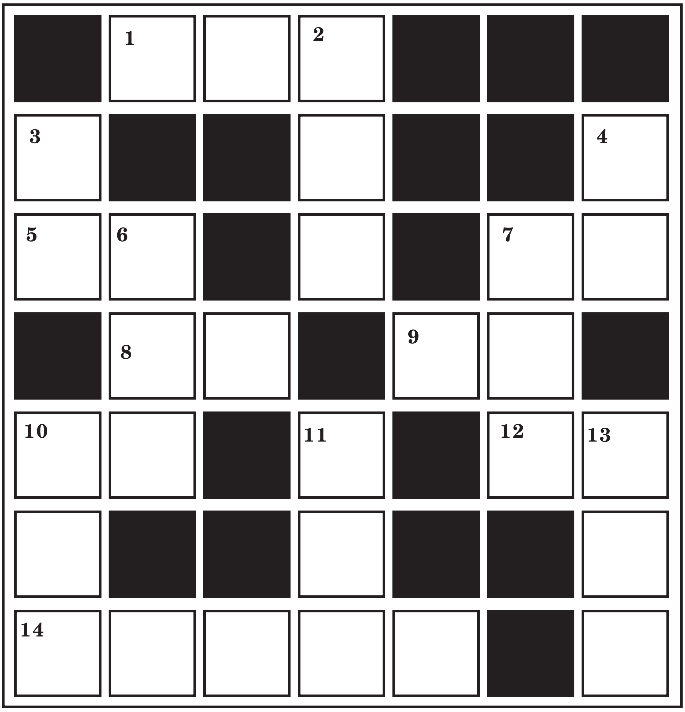

అడ్డం

1. సవరము చివర ఊడిపోయింది
5. తండ్రి
7. నార, పైపొర
8. కాంతి, కమ్మన
9. పొలము
10. చోటు
12. కోవెల
14. విజయవాడలో ఈయనపేర పాత మార్కెట్టుంది

నిలువు

2. వెండి
3. మర్కటము
4. మాటకు మాట తెగులు నీటికి ఇది తెగులు
6. చెట్టు
7. మృతకళేబరము
10. జిల్లాలోని ఓ భాగం
11. '..పిల్లలూ!'అని పెద్దల ఓ సంబోధన
13. ముడుపు, దేవునిమొక్కుకైఎత్తి పెట్టిన ధనము

78

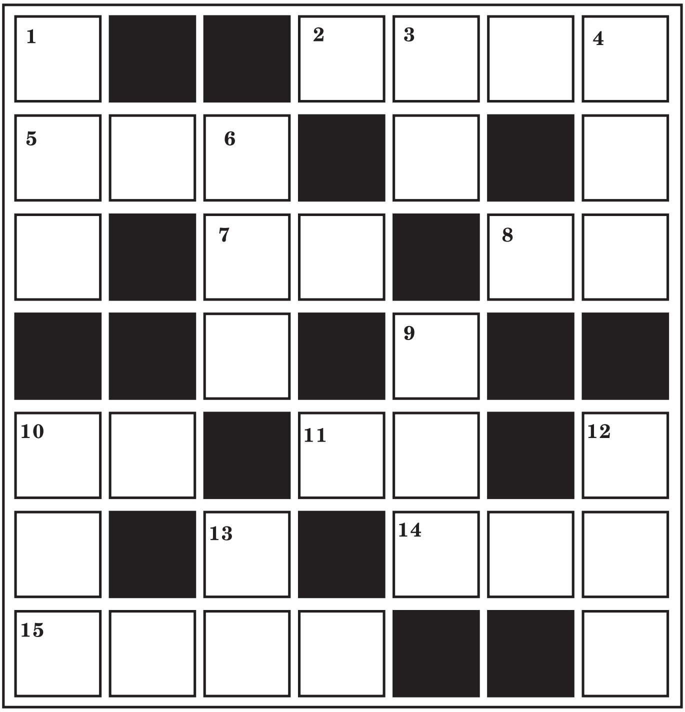

అడ్డం

2. చేజేతులా చేసుకొన్నది
5. చూపులు
7. కంటకము
8. మధ్యలో వదిలి దేకరా
10. ఇంగ్లీష్ చూపులు
11. ఏనుగుపై, గుర్రంపై చేయగలిగేది
14. పండితుడు
15. ముద్రణావ్యయం ఇదే

నిలువు

1. కనబడనిది, అందలమెక్కించేది
3. మర
4. సంగీతానికి శృతివాద్యం
6. అడుగు నుంచి దు:ఖించు,వెతచెందు
9. పేదవాడు
10. అడుగునుంచి దీనికన్నా వడ్డీ ముద్దుట
12. అశని
13. సరళమైనా కావచ్చు, వక్రమైనా కావచ్చు

79

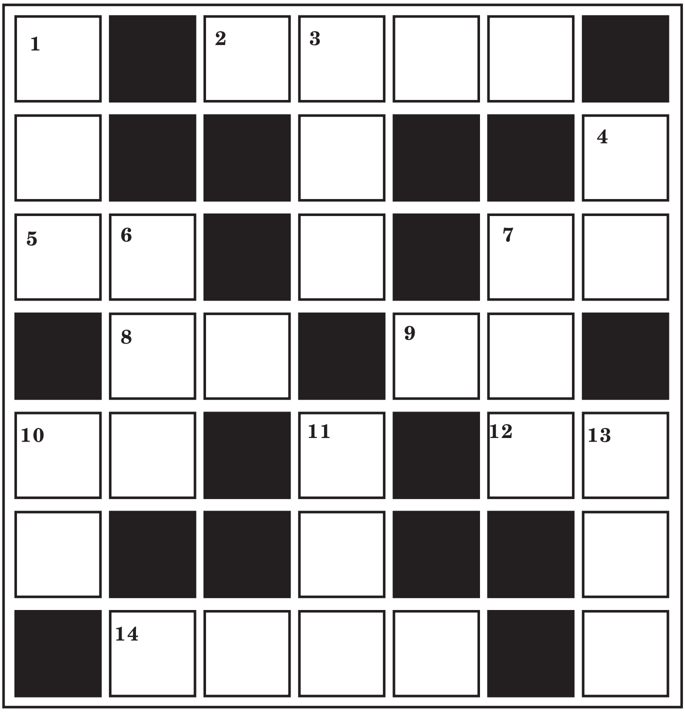

అడ్డం

2. బంగారము
5. కొమ్ములేని అంచు
7. వాలము
8. ఆకలి
9. నీడ
10. మృతి
12. ముసలితనము
14. బాలవిధవ, అనాథ

నిలువు

1. తలక్రిందయిన గ్రుడ్డు
3. సమూహము
4. చిన్నకాలువ
6. నేత్రము
7. నీరు
10. అందగత్తె, కుబేరుని భార్య
11. కుండలు చేయు వృత్తివాడు
13. నింద,అపవాదము

80

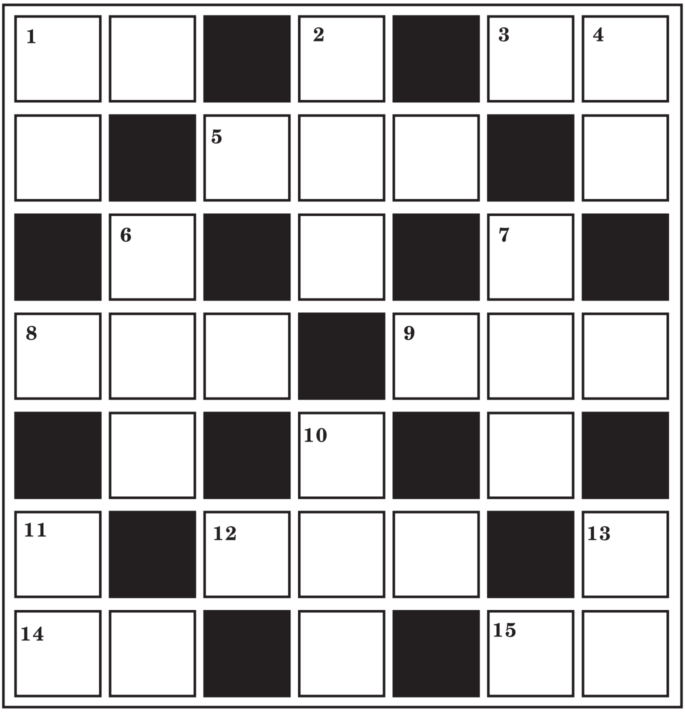

<u>అడ్డం</u>

1. యుద్ధమనేగా !వెళ్లరు
3. గ్రామము
5. అమ్ముల పొది
8. చేతగాని తనం, ఏడుపుగొట్టుతనం
9. కదలి
12. వజ్రాయుధం
14. పుట్టపర్తి దైవం
15. ఇది మంచిదయితే మూడు అడ్డం మంచిదవుతుంది.

<u>నిలువు</u>

1. వెళ్లడు– ఒకరకం వ్యవసాయం
2. ఉమ్ము
4. రోగము
6. ఎన్నికల్లో నిలబడి ఓట్లు కోరుకునేవాడు
7. సురతము
10. ఒక రాగం, గురివింద
11. ఇస్ మే పరమాత్మా హై
13. స్రవించు

81

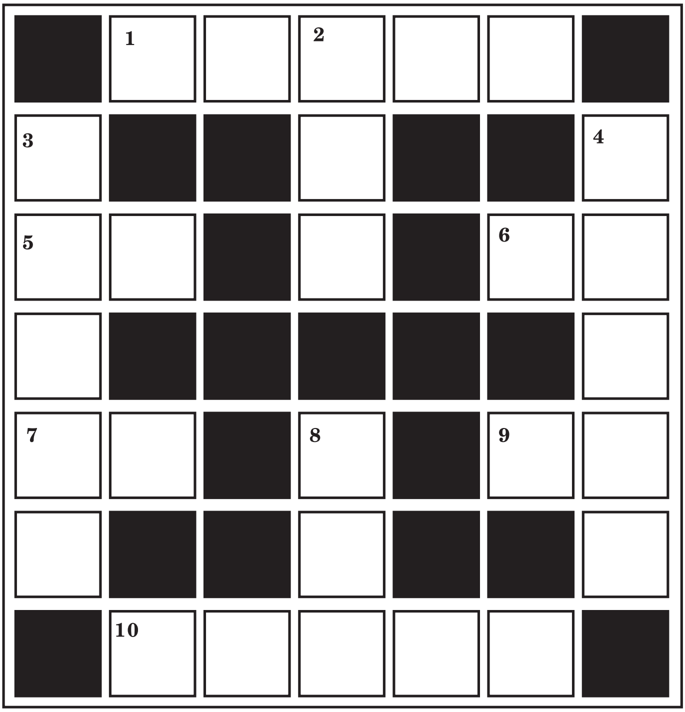

అడ్డం

1. కృష్ణశాస్త్రి అనగానే గుర్తొచ్చేది
5. కాంతి
6. పడగ గల పాము
7. నాగేటి చాలు
9. జానకి
10. తలంటు

నిలువు

2. ఛీ అనుకోకండి! మలంతో పువ్వు
3. పాండిచ్చేరి మహర్షి
4. కైమోడ్పు
8. పర్వత రాజపుత్రి

82

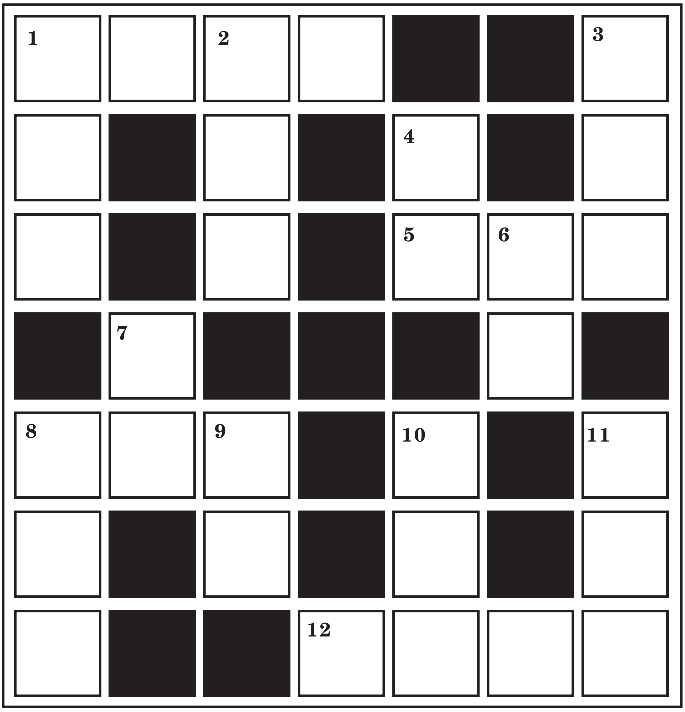

అడ్డం

1. కొండ
5. వంచకుడు, మోసగాడు
8. వ్రాసిన తాటాకుల బొత్తి
12. విడుదల చేయు, వెల్లడిచేయు

నిలువు

1. పీఠికకే మరోమాట
2. గుట్టు
3. గ్రంథభాగము
4. కుక్కది ఇది వంకర
6. భార్య
7. గొట్టము, పిల్లనగ్రోవి
8. కె.సి.ఆర్ కూతురు
9. గణితం
10. వినతి
11. పొడుగు జడ అనే భ్రమ కలిగించేది

83

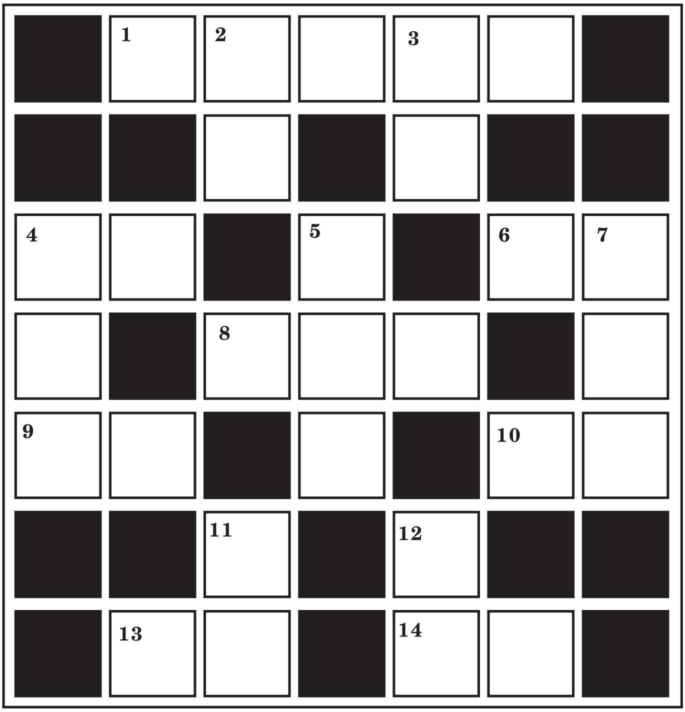

<u>అడ్డం</u>

1. థ్యాంక్స్
4. సంతానము
6. కుమార్తె
8. మన్నన
9. కబళము
10. జడ
13. వాపోయిన వాతెర
14. ఇంద్రసభ నర్తకి తపోభంగ హేతువు

<u>నిలువు</u>

2. అమ్మ
3. చెమ్మ
4. సముద్రము
5. విషయం తెలిసికొనుట, విచారణ
7. ఓ వక్కపొడి
11. పెట్టెగూడు, సొరుగు
12. ఏడు రోజులు

84

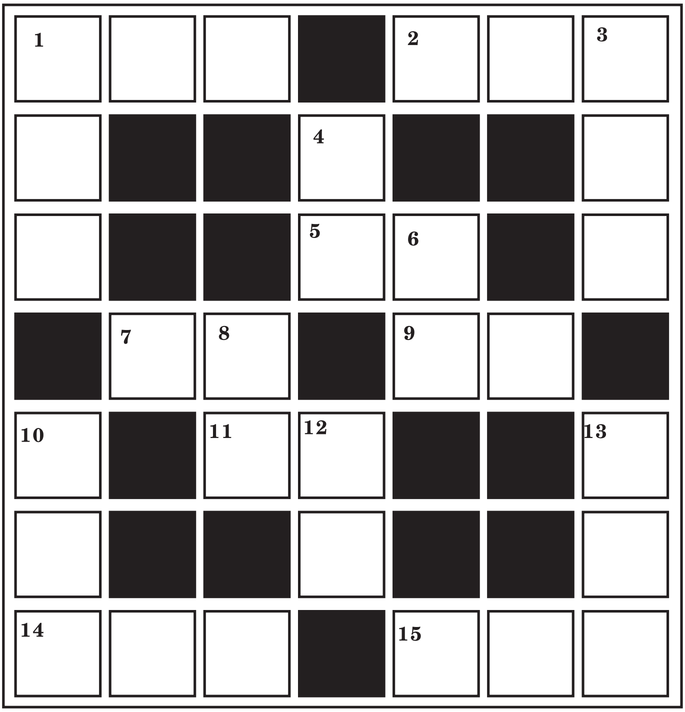

అడ్డం

1. ఓ అరబ్ దేశం
2. సమూహం
5. పొదివి ముందు పట్టుకోకండి
7. సేఫ్
9. మరిక్కడి మడి వద్దు
11. వస్త్రము
14. ఉత్సవం
15. పయనము, బయలుదేరుట

నిలువు

1. శిరోజాలంకరణ సాధనము
3. ఎక్కువ
4. గింజతీసిన ప్రత్తి
6. పుష్పము
8. ఔషధము
10. ఆనందము
12. ప్రశంస
13. సమయము

85

■	1	■	2	3		4
5			■		■	
■		■	6	■	7	
8	■	9			■	
10		■		■	11	■
	■	12	■	13		
14				■		■

అడ్డం

2. పారిపోవు
5. ఆలూబజ్జీల వంటివే
7. అచ్చునగాయ
9. బొక్కసం, గుట్టు
10. అగ్ని
13. సేన
14. రాజకీయంగా రాష్ట్రపాలకుడు

నిలువు

1. సైకత స్థల ప్రాంతము
3. మరక
4. బంధుత్వము
6. నమస్కారాలు
8. చాడీ
11. స్థలము
12. పొగ

86

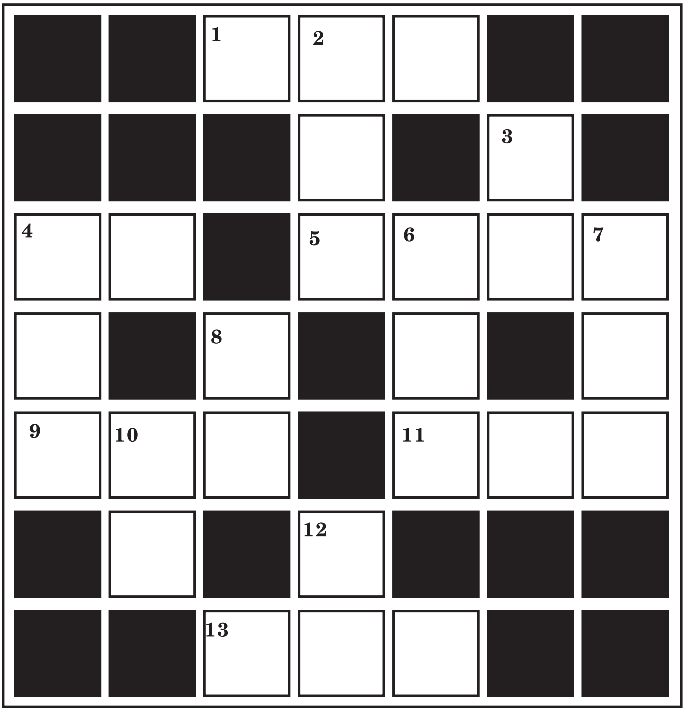

<u>అడ్డం</u>

1. ముత్యాల ఇవి
   గురజాడ ఛందస్సు
4. దప్పిక
5. కర్పూరము
9. స్వల్పము
11. ముందువెనుకలు లేని
    మందుహితము
13. యుద్ధము

<u>నిలువు</u>

2. రక్కసి
3. అవులింత
4. తుక్కు తోడిది, వడ్లలోని
   దుమ్ము
6. రక్షరేఖ
7. స్త్రీ
8. నాయకుడు
10. రెండు యాభైలు
12. నేర్పరియైన స్త్రీ

87

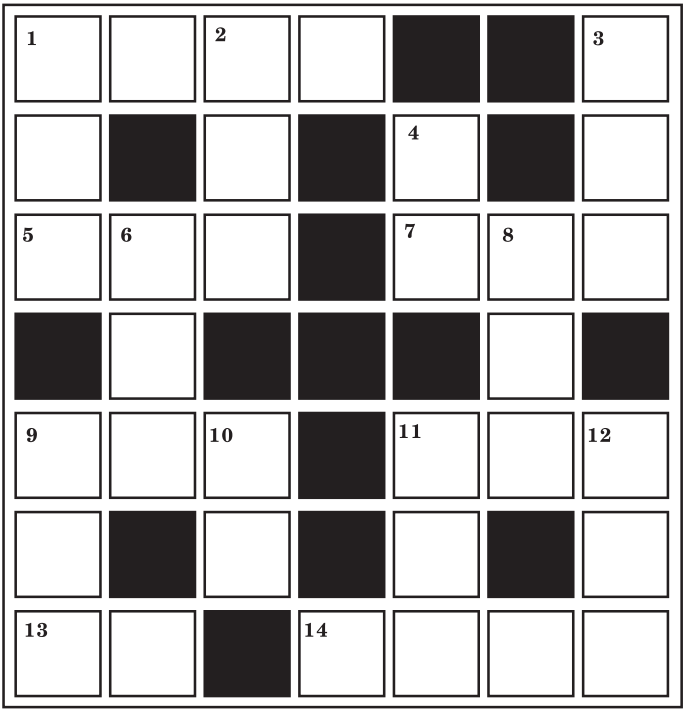

అడ్డం

1. నార్ల వారు దీని సంపాదకులుగా వుండేవారు
5. మనుష్య స్త్రీ
7. మానము గల అడుది
9. కోట, కొత్తడము
11. స్త్రీ
13. దేవళము
14. కన్యాశుల్క నాటక కర్త

నిలువు

1. ఆంధ్రమాత తప్పిపో...త
2. కాలచింతకుడు, దైవజ్ఞుడు
3. చీవురు కట్టకు సంస్కృతం
4. రోగి మెదడు పనిచేయని స్థితి
6. ఫాలము
8. దీర్ఘము కొలత
9. ముళ్లపూడి బాలపాత్ర
10. కురుజు
11. అభిమన్య పత్ని
12. తాలువు

88

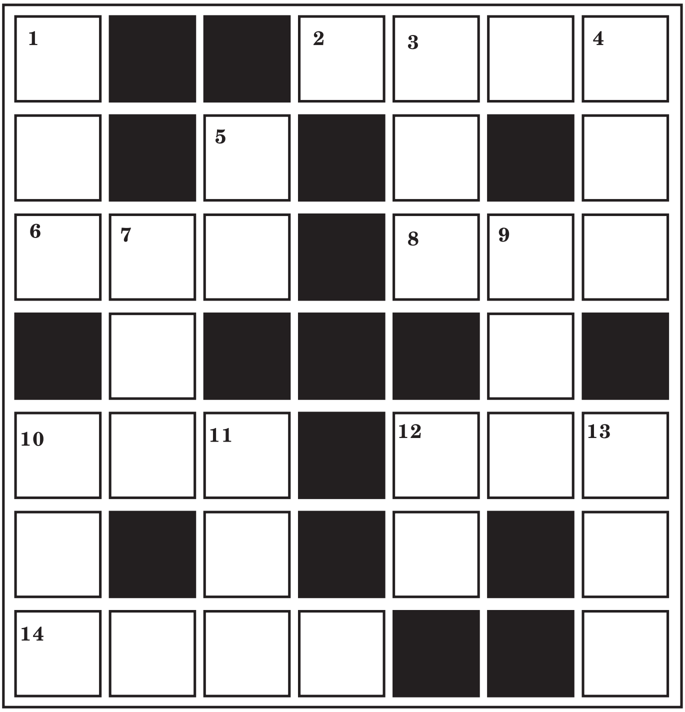

<u>అడ్డం</u>

2. గుర్తు
6. ఆడుబిడ్డ
8. గుడిమట్టములో గుట్ట లేదు
10. పేరంటంలో పసుపు, దీనితోనే పని
12. భర్త పెండ్లాడిన మరో స్త్రీ
14. దొంగ

<u>నిలువు</u>

1. ఇది ఇనుపదేగ
3. బంగారం
4. సంతోషము
5. కంచుకము
7. గుడ్లగూబ
9. స్త్రీ
10. తాటాకుపై వ్రాసెడి ఉపకరణం
11. నీరు
12. చెలికత్తె
13. శ్రేష్ఠము

89

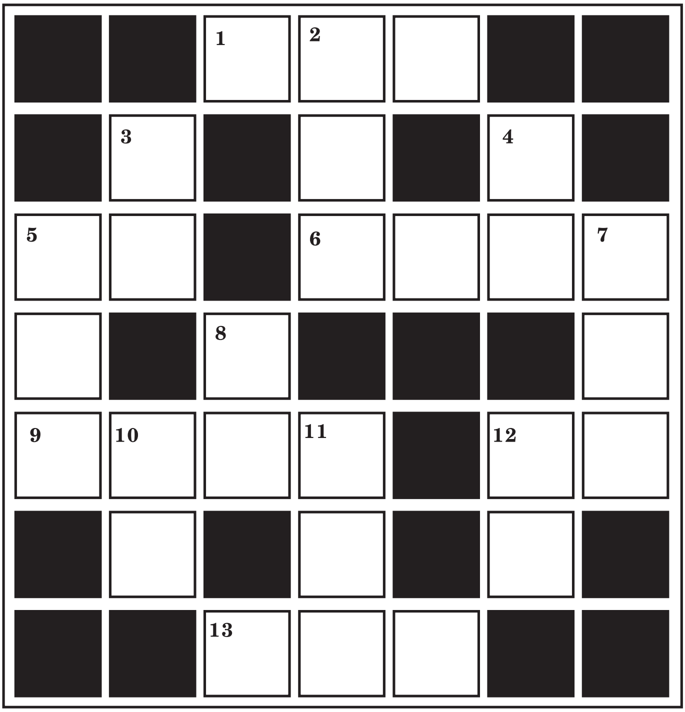

అడ్డం

1. జీవనము, స్థానము
5. యధార్థ జ్ఞానము
6. తెలుగుల అమర గాయకుడు
9. ఒక అప్సరస
12. ప్రభువు
13. కలకత్తా దేవత

నిలువు

2. ఎండ
3. భ్రాంతి
4. విదేశీయానానికి అవసరం
5. నమస్కారము, నమ్రత
7. కుశుని సోదరుడు
8. ఈవిడ లేని కోడలు ఉత్తమురాలట!
10. కొండపగులు, మిగుల లోతుగా ఉండే నెరియ
11. పూదేనె
12. రాత్రి

90

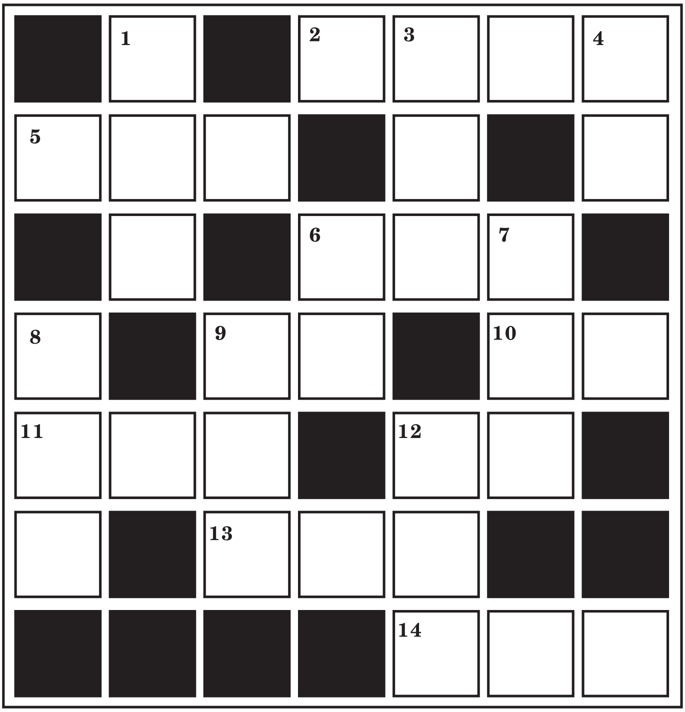

<u>అడ్డం</u>

2. భిక్షాన్నము
5. చుట్టము
6. నేలతుపాకి, అగాదు
9. అబద్ధము
10. ఓ రకం తెగులు
11. చలనచిత్రం
12. పొట్టు
13. ఫేనము
14. అశ్వశాల

<u>నిలువు</u>

1. పాండ్యదేశపు రాజధాని
3. ఉమ్మెత్తచెట్టు
4. వర్ణము
6. బాలిక, చిన్నమ్మాయి
7. వసురాజు భార్య, చిట్టెలుక
8. బాధపడు
9. వంతెన, విల్లు, తోరణాలకై కట్టిన వెదురు చట్రం
12. ఊగులాట చివరకు వదిలేయండి

91

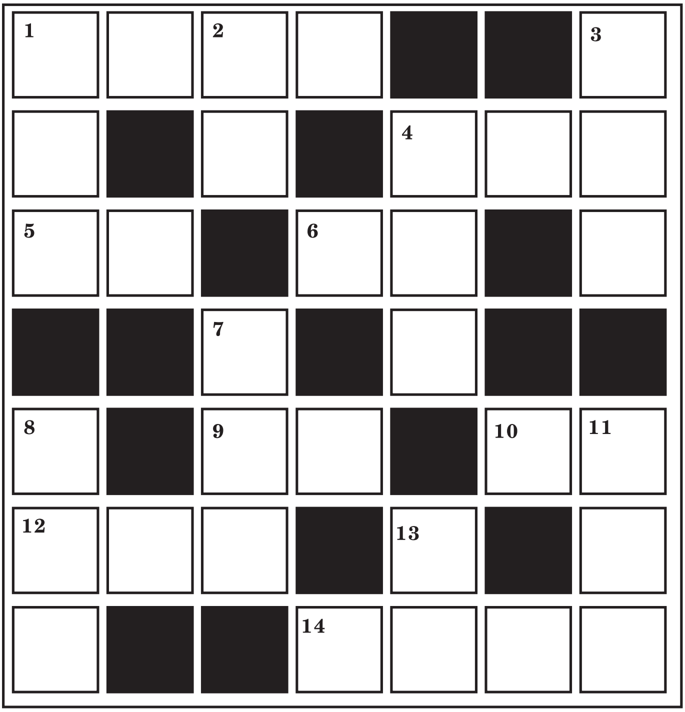

అడ్డం

1. వయోధికులు
4. వగతో ఒక రుచి
5. దిగుబడి లో దేవాలయం
6. వృశ్చికము
9. క్షణకాలము
10. తీగెలాగితే ఇదంతాకదిలిందట
12. సంపద
14. ఉత్తర భారతీయ సంగీతం

నిలువు

1. దధి
2. సముద్రము
3. రోజారమణి కొడుకు సినీహీరో
4. విలువకానిది, బట్ట
7. క్షమ, ఓరుపు
8. క్షుత్తు
11. హిందీ కథ
13. యుద్ధపు బంటు

92

■	1		2			■
3	■	■		■	■	4
5	6	■		■	7	
■	8		■	9		■
10		■	11	■	12	13
	■	■		■	■	
	■	14				

అడ్డం

1. చీఫ్ గెస్ట్
5. అడవి, కనుక
7. మన్మథ పత్ని
8. కైవారం కై లేదు
9. ఊపిరి
10. ఊరిన ఊటచే నాను
12. ఆలోచన
14. కుజుడు, ఒక గ్రహము

నిలువు

2. అవసరము
3. మరియున్నూ ఇండికా మధ్యలేదు
4. కాంతి
6. మంచంనేసే తాడు లేక పట్టా వంటిది
10. లక్ష్మణుని భార్య
11. ఒకప్పటి సోవియట్ బుక్స్ ప్రచురణాలయం
13. హరించినవాడు

93

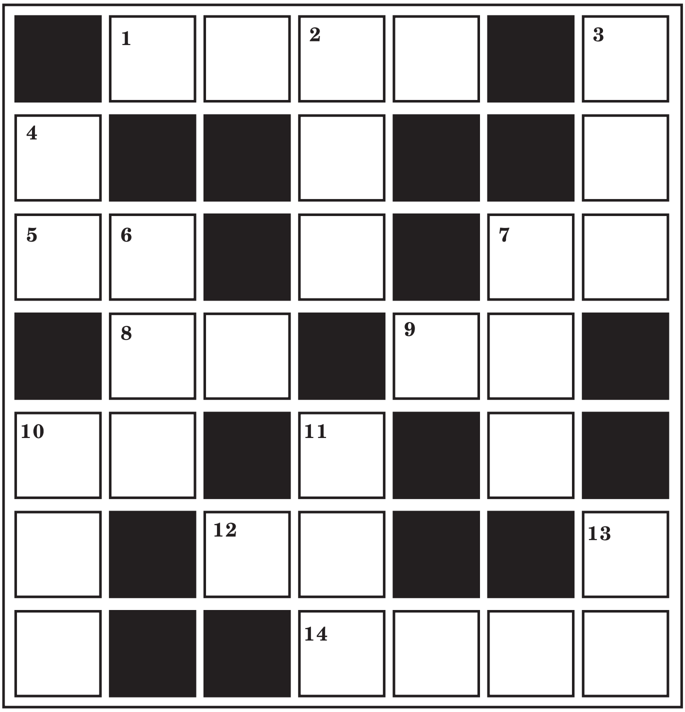

అడ్డం

1. గాలిబ్‌గీతాలు తెలుగుచేసిన మహాకవి
5. తిరగబడిన లక్ష్మి
7. రోగగ్రస్తుడు
8. సంకోచించు
9. మధ్యలోలేని ఉపమ
10. నిడుపాటికోల
12. పాఠశాల
14. సంపెంగ

నిలువు

2. యుద్ధము
3. కొండముచ్చు
4. రమణి చివరకు పోయింది
6. అల్లరి, గొడవ
7. వెంట్రుక
10. కోపమునుబ్బును... (పద్యం)
11. వెట్టి చాకిరి
13. ప్రియురాలు, సఖి

94

1	■	■	2	3		4
5		6	■		■	
	■	7		■	■	
■	8		■	9		
10		■	11		■	■
	■	12			■	■
13			■	14		

అడ్డం

2. అభినేత్రి సావిత్రి
5. ఏనుగు
7. మోము లేక మోదడము
8. సర్పము
9. పుస్తకము
10. అవకాశం
11. మేకు
12. జ్ఞాపకం, చిహ్నము
13. ముందుమాట
14. ఇంటిపెంట

నిలువు

1. యన్.ఆర్.చందూర్ నడిపిన మాసపత్రిక
3. సుఖము
4. లకుముకిపిట్ట
6. సంతోషము
8. క్షీరము
9. స్త్రీ
10. రేతస్సు
11. చీలుచు
12. మధ్యలోపోయిన గుమ్మడి

95

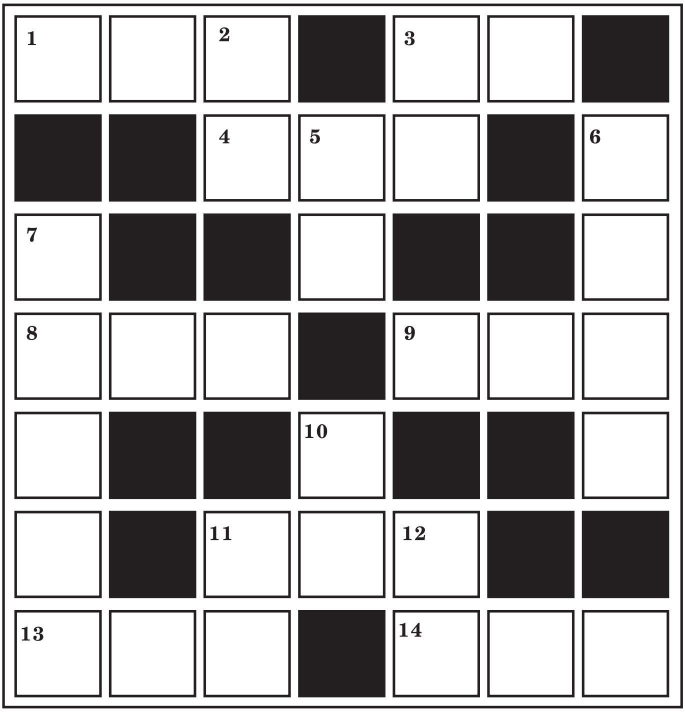

అడ్డం

1. అమెరికాలో స్వామివివేకానంద ఉపన్యసించిన చోటు
3. జుగుప్స వంటిదే
4. రీతి తోడిది
8. నాగలి
9. ...లోయలో కూలిన శిఖరం - బుచ్చిబాబుకథ
11. చుట్టలచుట్టల తీపిపదార్థం
13. ఇదోరకం దుంప, ముల్లు కాదు
14. చేతిబట్ట

నిలువు

1. సమాధి
3. దినము
5. మాట, పలుకు
6. యవ్వనంలోని అబ్బాయిలు
7. పిల్లి, మంచము, నల్లని తొండ
10. మెకాలే లో చెయ్యి కాదు పాదమే
11. కాంతి
12. ఓ మత్తు ద్రావకం

96

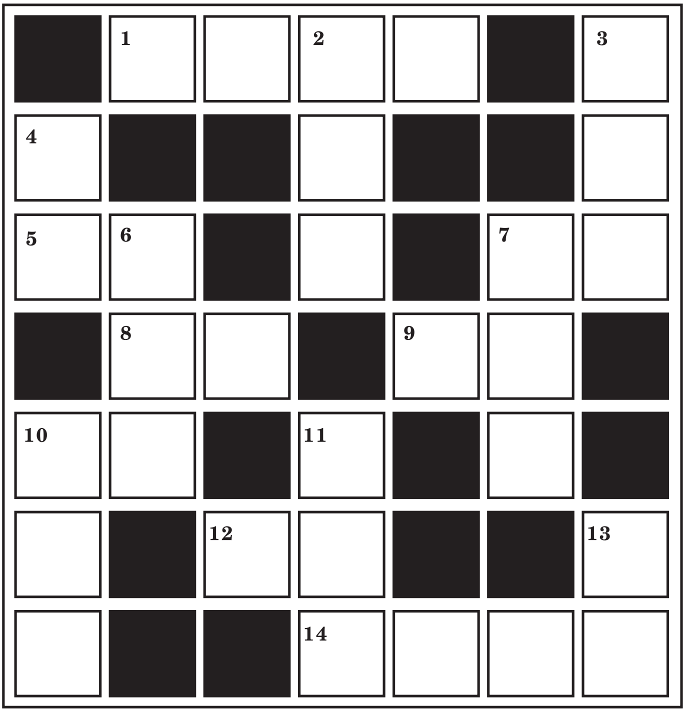

అడ్డం

1. నరకంలో ఓ శిక్ష
5. ముండ్లకర్ర
7. హిందీ మనస్సు, హృదయం
8. జానపదవాద్యం
9. స్త్రీ
10. ఘటము
12. ఒడంబడిక, ఇనాందారు రైతుకు రాసిచ్చే పత్రము
14. శ్రీకృష్ణుని బాల్య మిత్రుడు, సహాధ్యాయి

నిలువు

2. నరకానికి పోయేవారు
3. సంజ్ఞలుకాదు ఓ బాలీవుడ్ గాయకుడు
4. స్వర్గం
6. పడుకొనగా- అనే
7. రోజు
10. చెవుల పిల్లి
11. శృంగార చేష్ఠ, విలాసము
13. పరుగు

97

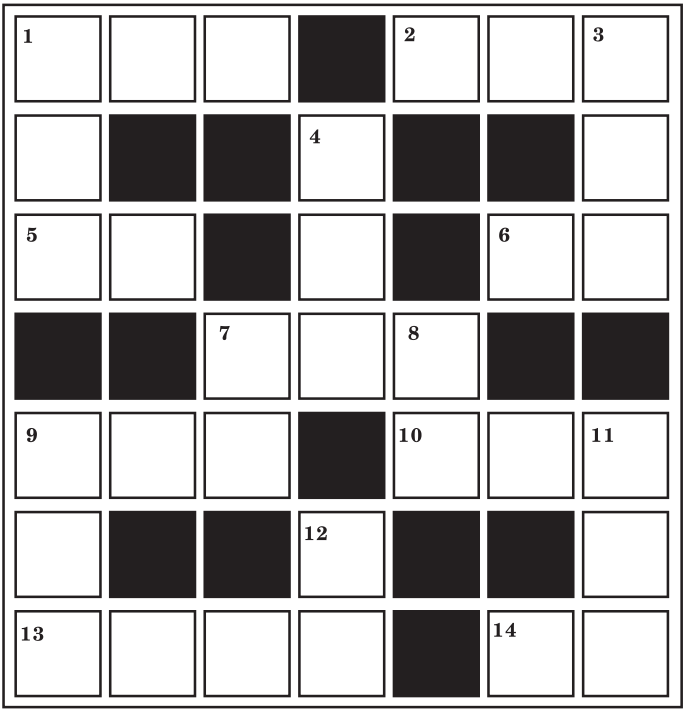

<u>అడ్డం</u>

1. పెండ్లి
2. మేలు
5. ఏనుగు
6. మత్తు
7. వీక్షించెదము, మామిడి చెట్టు
9. కారం అనగానే గుర్తొచ్చే ఆంధ్ర ప్రాంతం
10. ముస్లిం స్త్రీ దీని మాటున
13. రిపబ్లిక్
14. అంచనా నాతో లేదు

<u>నిలువు</u>

1. అనవసర చర్చ, విశిష్ఠవాదం
3. పూర్వము
4. ఆకసమంత – దాగిన నటి
8. ముస్తాబు మధ్యలో పోయింది
9. పెద్ద వంట పాత్ర
11. తిరగబడిన రాట్నము
12. రుబ్బురోలులో తిరిగేది

98

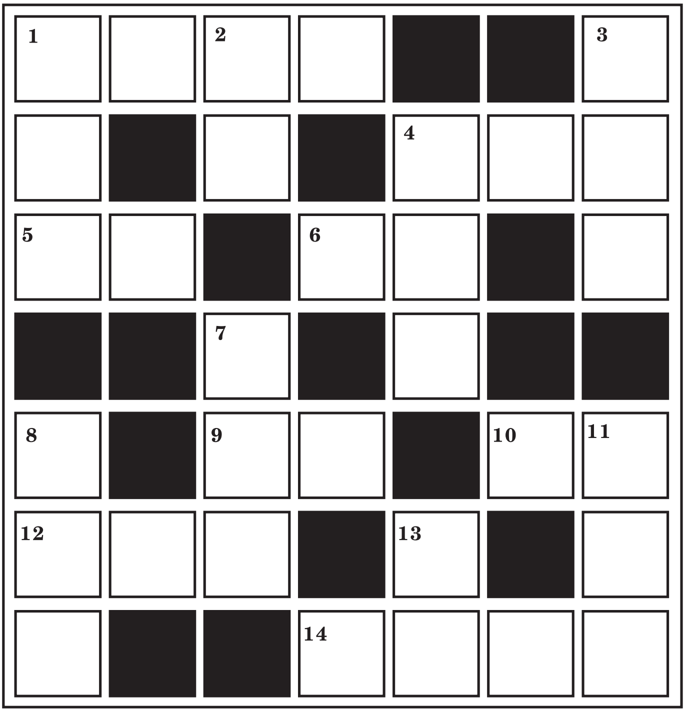

అడ్డం

1. భోగరాజు పట్టాబి సీతారామయ్యగారు నెలకొల్పినది
4. ఏడుపు, దుఃఖకరం
5. చుంబనం
6. అడవి
9. సురుచి ముందే పోయింది
10. ఇది పెరుగుట విరుగుటకొరకే అంటారు
12. పరిసమాప్తి
14. గతించినది ఏదయినా ఇలా మిగిలిపోతుంది.

నిలువు

1. ప్రేగు
2. ఈ మేళం అంటే బాజాభజంత్రే. ఒకే రకం దుస్తుల ధారణకూప్రతీక ఈ మేళం
3. పుకారు
4. మనవి
7. విస్మృతి
8. బుద్ధి, మతి
11. రుధిరము
13. మీనము

99

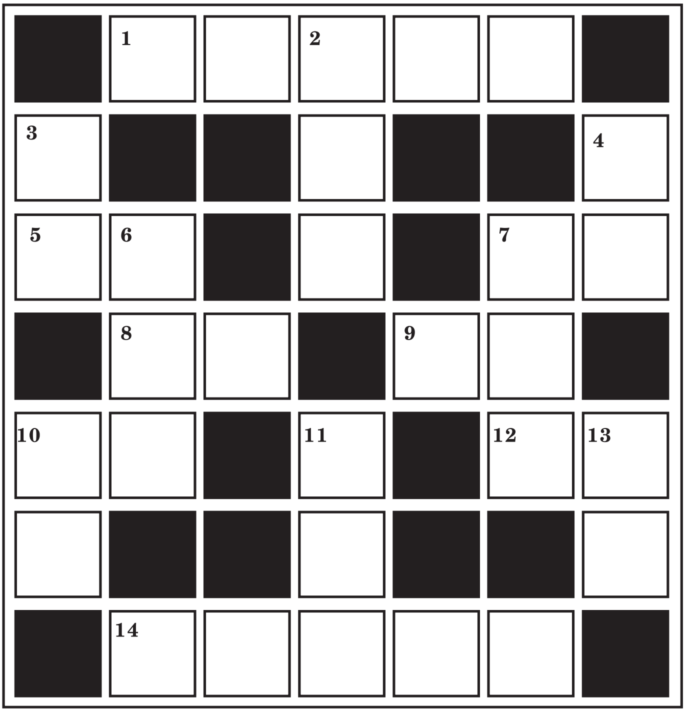

అడ్డం

1. భారతదేశానికి ఉత్తరాన పెట్టని కోటలు
5. పొగరులో పైకెగసి పోయేది
7. వీధిలో వచ్చే ఓ మలుపు
8. నడక
9. అల్లరి, గొడవ
10. ఆద్యంతాలు లేని అందినంత
12. ఇబ్బంది
14. ఏడాది పండుగ

నిలువు

2. ఉప్పు
3. తలక్రిందయిన కడుపు
4. ఇది కొట్టడం అంటే మద్యపానమనే
6. ఆకాశం
7. ఆపాత మధురం ఇది
10. తేనీరు లేని దివిటీ
11. మిన్నకుండు
13. వీడ్కోలు పదం వ్యవహారంలో, బిర్లా కాదు

100

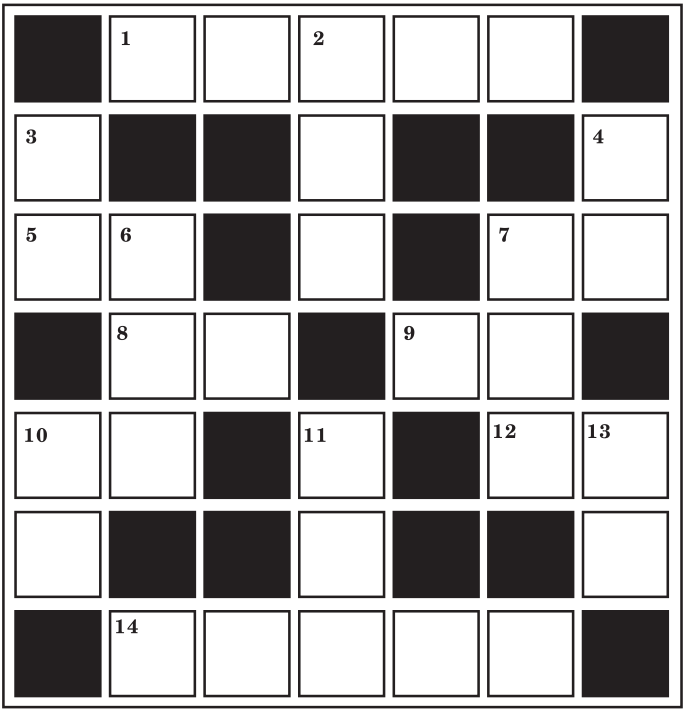

అడ్డం

1. ఆఖరిమాటు అనే
5. తక్కెడ
7. ఇంకవలదు అనడానికి వాడే పదం
8. భూమి
9. ఒడ్డు
10. విరమణకు ఆద్యంతాలు లేవు
12. కావ్య కర్త
14. వీడ్కోలుపదం లేక మాట, ఇక విరామదినం

నిలువు

2. సన్నటి పుల్ల
3. తలకిందయిన రక్షకుడు
4. అవకాశము
6. మాటాట నిర్వాహకుడు
7. గీత, సేవకురాలుగా నుండు పడుచు

10 కాడ లేని కారడవి

11. అగస్త్య వృక్షము
13. అరవిరిసి-న పువ్వు

మాటాట

సమాధానాలు

1

అడ్డం	నిలువు
1. వినాయక చవితి	1. విఘ్నేశ్వరుడు
5. శ్వశరులు	2. యలరు
8. ముఖ్యమంత్రి	3. చల్ల
10. దాష	4. తిత్తి
11. చిరాకు	6. లుముడుకు
12. గతి	7. అమందానందం
13. పదండి	9. త్రిష
	11. చితి

2

అడ్డం	నిలువు
1. ద్వితీయము	1. ద్విజుడు
4. నోకియా	2. యతి
5. డుగు	3. దయాల్
6. కోటి	4. నోటితో
9. రవి	7. మరణం
10. ముంత	8. జ్ఞాపకం
12. పట్టణం	11. తమ్ముడు
14. స్నేహితుడు	13. అహి

3

అడ్డం	నిలువు
1. జిందగీ	2. గీత
3. గిరిజ	3. గిరి
5. తలారి	4. జన్మభూమి
8. గగనం	6. లాభం
9. పసిమి	7. పగతుడు
11. డునే	10. వారాశి
12. రాజు	13. జుకు
14. కుశికుడు	

4

అడ్డం	నిలువు
2. ఫలితము	1. పుకారు
5. కాటుక	3. లిప్త
7. సడి	4. ముస్తాబు
8. డాబు	6. కసవు
10. వల్లి	9. నియంత
11. జయం	10. వరుస
14. తరువు	12. శివుడు
15. సలీం అలీ	13. ప్రూఅ

5

అడ్డం	నిలువు
2. రహస్తంత్రి	1. అంబరం
5. బళ్లారి	3. హస్తం
7. పుస్తె	4. త్రివర్ణి
8. పూర్ణి	6. రిపువు
10. పన్ను	9. డురువ
11. సౌరు	11. సౌధము
13. ధవళము,	12. కాముడు
14. కందుకము	

6

అడ్డం	నిలువు
1. వానజల్లు	1. వారవనిత
4. సెక్రటరీ	2. ల్లుసె
5. వధువు	3. పరీక్ష
7. ఆవులింత	6. వుఆ
9. తతి	8. తమి
10. మితి	11. తిమిరం
13. కపోతం	12. ద్యూతం
14. సమరం	

7

అడ్డం

2. నిద్రపోతు
5. వంకాయ
7. శక్తి
8. వారం
10. ఘోణి
11. చేప
14. టిట్టిభి
15. కందిరీగ

నిలువు

1. లవంగం
3. ద్రవం
4. తుషారం
6. యశస్సు
9. కుంపటి
10. ఘోటకం
12. కుంభిని
13. సారీ

8

అడ్డం

1. జైసల్మేర్
4. అంచ
7. జ్ఞానం
8. పతి
11. మట్టి
13. సుబ్బారావు

నిలువు

1. జైహింద్
2. ర్ఘు
3. కాంచనం
5. అనంతం
6. దీపము
9. విమర్శ
10. చెఋవు
12. త్రాసు

9

అడ్డం	నిలువు
1. నేస్తకాడు	1. నేతాజీ
4. ధాత్రిక	2. కాకి
5. జీడి	3. నకలు
6. చేవ	4. ధావని
9. హిక్క	7. మహిషి
10. నిజ్యా	8. ధమని
12. మనిషి	11. జ్యావల్లి
14. రాళ్లపల్లి	13. బిళ్ల

10

అడ్డం	నిలువు
1. చిత్ర	1. చితి
2. వేడుక	3. కరుణ
4. మతి	4. మబ్బు
6. తలంపు	5. తలంటు
9. రాజ్	7. షరా
10. గ్నము	8. నగ్నముని
12 మౌనము	11. తిక్క
13. కృష్ణకాంత్	12. మౌత్
14. నిప్పు	

11

అడ్డం	నిలువు
1. క్రుధ	2. ధనం
3. వాడి	3. వాన
5. నందన	4. భరతమాత
8. తరుణి	6. దగ్గ
9. పిదప	7. సభాపతి
11. క్షురిక	10. కరి
13. సుధ	11.క్షుధ
14. లక్ష	12. కల

12

అడ్డం	నిలువు
1. వినియోగం	2. నిషా
5. కాకి	3. టీకా
7. సమరం	4. కరండం
8. టుచో	6. కిటుకు
9. తాకు	7. సవర
10. హారతి	9. తాలింపు
12. మిన్ను	10. హాసం
13. పుత్రుడు	11. తిమిరం
14. భారం	

13

అడ్డం

1. కిటికీ
3. డోర్
4. టముకు
8. సముద్రం
9. ఉవిద
11. ధరిత్రి
13. మానం
14. షరాబు

నిలువు

2. కీట
3. డోకు
5. ముష్ఠి
6. త్రయోదశి
7. వ్యసనాలు
10. ఉరి
11. ధనం
12. త్రిష

14

అడ్డం

1. హైమవతి
4. కలేజా
5. నాభి
6. గోరు
9. శకుని
11. వద
13. రంగాజమ్మ
14. ఊలు

నిలువు

1. హైరానా
2. వన్నె
3. గంజాయి
4. కరుణానిధి
7. ఆశ
8. బవరం
10. మొయిలు
12. దగా

15

అడ్డం	నిలువు
2. దినచర్య	1. ఐకియా
5. యానం	3. నలుడు
7. బిడ్డ	4. గుడ్డ
8. దుత్త	6. నందుడు
9. డాడా	7. బిడాలం
10. వీడు	10. వీలు
12. లంగా	11. బకరా
14. అర్ధరాత్రి	13. గార్ధభం

16

అడ్డం	నిలువు
1. కుటుంబరావు	2. బలము
5. దంతి	3. అందం
7. కాంత	4. నేత
8. మిన్ను	6. తిమిరం
9. అంచ	7. కాంచన
10. బేరం	10. బేటీ
12. నగ	11. జాహ్నవి
14. ఆటవిడుపు	13. గల్లా

17

అడ్డం	నిలువు
1. నకలు	2. లువీ
3. కేకి	3. కేక
4. వీచిక	5. చిత్త
8. వడ్డాణం	6. ఛత్రపతి
9. పిదప	7. నవనీతం
11. వైఖరి	10. శిఖ
13. సేద్యం	11. వైద్యం
14. అగడ్త	12. రిఅ

18

అడ్డం	నిలువు
2. రాజమండ్రి	1. పంకము
5. మురి	3. జమున
7. వద్దు	4. ముద్దు
8. జడ	6. రజస్సు
9. గుడి	7. వడి
10 బస్సు	9. గుత్త
11. అత్త	10. బడి
13. ముక్కు	11. అమృతం
14. కన్నతండ్రి	12. ఎక్కువ

19

అడ్డం

1. నూగారు
2. నులక
5. నుదురు
8. గుబులు
11. గురువు
12. బెబ్బులి

నిలువు

1. నూతనం
3. కద్రువ
4. చేదు
5. నురుగు
6. రుమాలు
7. నుడుగు
9. బుద్ధి
10. నెచ్చెలి

20

అడ్డం

1. కుందేలు
5. వాణిశ్రీ
6. విదితం
8. స్నేహం
9. కమఠం
11. గంపెడు
13. కరుణశ్రీ

నిలువు

2. దేహం
3. రాణి
4. మది
5. వాడుక
6. విహంగం
7. తంగేడు
10. మరక
12. వీణ

21

అడ్డం

1. తాటాకు
2. వచనం
5. వందనం
8. రసన
11. కిటికీ
12. చోరుడు

నిలువు

1. తావీదు
3. నందుడు
4. పంద
5. వంకర
6. నందన
7. దేవకి
9. సఖి
10. వ్యాసుడు

22

అడ్డం

1. బెజవాడ
4. చందన
5. ముద్దు
6. అద్రి
9. నిగ్గు
10. శని
12. కలశం
14. ఉపవీతం

నిలువు

1. బెజ్జము
2. వాసి
3. వేనలి
4. చంద్రిక
7. అనిశం
8. సంకల్పం
11. నిరతం
13. దుంప

23

అడ్డం	నిలువు
1. రవి	2. విత్తు
3. అమృతం	4. మృగం
6. త్తుచి	5. అరకు
8. కుక్కుటం	7. చిల్లు
9. సుమతి	10. తిలలు
13. రంభ	11. క్షీరం
15. సన్నాయి	12. అన్నా
	14. భద్రం

24

అడ్డం	నిలువు
2. శతమానం	1. హెూమియో
4. మిథునం	3. తప్పు
6. దుత్త	5. నందులు
8. సాలు	7. నిశాని
9. పుట్టినిల్లు	8. సారథి
11. శోకం	9. పుస్తకం
12. ద్రవం	10. ల్లుటివం

25

అడ్డం	నిలువు
2. వాజపేయ్	1. అంకితం
5. తంపి	3. జగతి
7. యుక్తి	4. ముక్తి
8. దడ	6. పిదప
9. వక్త	7. యుక్తము
10. చేప	10. చేవ
12. ముద్ర	11. రుబాయి
14. వంటయిల్లు	13. ద్రవ్యము

26

అడ్డం	నిలువు
2. నాగార్జున	1. తంపర
5. పలుకు	3. గాలి
7. శక్తి	4. నలువ
8. నావ	6. కుశలం
10. తల్లి	9. ముదిత
11. పంది	10. తగాదా
14. తక్రము	12. ఆముఖం
15. దానవుడు	13. పావు

27

అడ్డం

1. జనసేన
4. భూజము
5. నల్లి
6. స్వామి
9. డునే
10. నాభి
12. భీష్ముడు
14. నెలవంక

నిలువు

1. జమున
2. సేవ
3. శేముషి
4. భూమిక
7. గండుడు
8. గంభీరం
11. భిత్తిక
13. తల

28

అడ్డం

1. హరికథ
4. పసిడి
5. డువే
6. చెల్లీ
10. బాపు
11. జాబిలి
12. జాలిక
14. కరుణ

నిలువు

1. హరుడు
2. కల్ల
3. రేడియో
4. పల్లీ
7. అంబాలిక
8. కౌగిలి
9. పింజారి
12. జాణ
13. కవి

29

అడ్డం	నిలువు
1. బీమా	2. మాత
3. పలిత	3. పది
5. తదాది	4. పుట్టపర్తి
8. పలాశి	6. దాసి
9. భ్రమరం	7. సారంగము
11. పసందు	10. మాసం
13. నిశాని	11. పని
14. రాజు	12. దురా

30

అడ్డం	నిలువు
1. దురోదరం	1. దుగ్ధము
4. నినీష	2. దప్పి
5. ముక్కు	3. ఉషస్సు
6. అంబ	4. నిబద్ధి
9. నిన్న	7. పూనిక
10. జ్ఞాని	8. మనవి
12. నలక	11. నిదానం
14. నిమజ్జనం	13. ఉమ

31

అడ్డం	నిలువు
1. ఛాయాదేవి	2. దేరీజు
5. శని	3. దృష్టాంతం
7. అంతం	4. దృశ
8. దాపు	6. నిదాఘం
9. ఎద	7. అందము
10. అఘం	10. అడవి
12. ముని	11. కడవ
14. దేవటుడు	13. నిప్పు

32

అడ్డం	నిలువు
1. గుమ్మము	1. గురువు
3. గుడారం	2. ముసలం
8. నెల	3. గుర్విణి
9. నిశి	4. రంధ్రము
11. పానకం	5. గుల
13. మెకము	6. దీవెన
14. చంద్రుడు	7. గూని
	8. నెడిమె
	10. శివుడు
	11. పాము
	12. కంచం

33

అడ్డం	నిలువు
1. దోమతెర	1. దోవతి
4. దోణప్ప	2. తెర
5. తిట్టు	3. కప్పము
6. వాసి	4. దోసిలి
9. రిక్క	7. దరిద్రం
10. వంతు	8. దొసగు
12. సముద్రం	11. తురాయి
14. దొబ్బుడాయి	13. మబ్బు

34

అడ్డం	నిలువు
1. భానుమతి	2. మరాళము
4. జిగీష	3. ఉషశ్రీ
6. ముదము	5. జింగిణి
8. ణివే	7. దధి
9. క్షమ	10. మహతి
13. పేరడీ	11. గాడీ
14. పదాతి	12. కొంప

35

అడ్డం

1. సత్యనారాయణ
5. హోరము
6. వసుమతి
8. వడ్డాది
10. డుగ
11. నక్క
12. తంత్రము
13. ఆడుది

నిలువు

1. సలహా
2. నాకము
3. యవీయసుడు
4. వదంతి
7. మగవాడు
8. వసంతం
9. దినము

36

అడ్డం

1. చుట్టరికం
4. పలుపు
5. రాణి
6. గోరా
9. కాకి
10. దూత
12. కార్గిల్
14. బెర్నార్డ్‌షా

నిలువు

1. చుట్టూరా
2. రిక్క
3. మూపురం
4. పరాయి
7. జాకాల్
8. ఆకారం
11. తమాషా
13. ధర్నా

37

అడ్డం

1. హిందోళం
4. గ్రంథాలయం
6. దినమ
8. తతి
9. స్భాప్ర
10. అనలం
12. వాహనం
13. మరాళం
14. తండ్రి

నిలువు

1. హిందీ దివస్
2. పంథా
3. జయంతి
5. లతకూన
7. మణిప్రవాళం
10. అనంతం
11. లంఘి

38

అడ్డం

1. రమ్యకృష్ణ
4. ఆత్రేయ
5. సిగ్గు
6. మేక
9. దుక్కి
10. వాపు
12. మడుగు
14. మతల్లిక

నిలువు

1. రక్కసి
2. కృతి
3. వయస్సు
4. ఆకలి
7. పొదుగు
8. మమత
11. పుత్రిక
13. భ్రాత

39

అడ్డం

1. మడక
2. శౌచము
4. దరి
5. గుడి
7. పాము
8. శేముషి
10. మరందం
12. కాటుక
13. ముదురు
14. రంయాగ

నిలువు

1. మరుగు
2. శౌరి
3. ముత్యము
4. దడ
6. డిమము
7. పావురం
8. శేషము
9. షికారు
10. మకరం
11. దండుగ

40

అడ్డం

1. పవిత్రం
3. కోవా
5. రమ
6. కాననము
8. సోమయాజి
10. బాబు
11. మతిత
12. గీర
13. రంగు
14. నవల

నిలువు

1. పర
2. విమలమతి
3. కోన
4. వాన
6. కాళోజి
7. ముస్తాబు
8. సోమవారం
9. యాతన
10. బారసాల

41

అడ్డం

1. అమితం
3. ఆసరా
5. దండయాత్ర
7. జబ్బు
8. ముఖం
10. నిమగ
13. జ్యావల్లి
14. బుచ్చిబాబు

నిలువు

1. అక్కినేని
3. తందంజగ
3. ఆయా
4. సత్రము
6. డబ్బు
9. ఖండం
11. మదపిచ్చి
12. కావలి

42

అడ్డం

1. గాబు
3. విబూది
5. సరిత్తు
8. తరుణి
9. బుభుక్ష
11. గుళిక
13. తుంటరి
14. లగ్గు

నిలువు

2. బుస
3. విత్తు
4. బుడుతడు
6. రిమ్మ
7. పక్షపాతం
10. కేళి
11. గురి
12. కల

43

అడ్డం

2. వెండిమేఘం
5. మితి
7. భర్త
8. మిత్తి
9. ఏవ
10. భారం
12. తిరు
14. కడలి

నిలువు

1. పౌర్ణమి
3. డిమము
4. వార్త
6. తిమిరం
7. భవతి
10. భాగ్యము
11. ఆవడ
13. రుజువు

44

అడ్డం

1. ప్రహసనం
3. పాదు
6. సిగ్గు
7. జోదు
10. లబ్ధి
11. అంచ
14. చిలకమర్తి

నిలువు

1. ప్రవాసి
2. సతి
4. దుష్టుడు
5. ప్రిదులు
8. నెలవంక
9. పిశాచి
12. చదును
13. కీర్తి

45

అడ్డం	నిలువు
1. రాజబాబు	1. రాయంచ
4. గంటెలు	2. బావి
5. చద్ది	3. వలువ
6. తొడ	4. గండము
9. తుమ్ము	7. బతుకమ్మ
10. ఖైదు	8. స్వీకారం
12. కాటుక	11. దుకాణం
14. మ్మననా	13. గానా

46

అడ్డం	నిలువు
1. సమంత	2. తప్రా
3. నైలు	3. నైట్
4. ప్రాఫిట్	5. ఫిదా
8. సుందరి	6. బయోపిక్
9. కలాపి	7. వసుంధర
11. లయఊ	10. ఛాయ
13. చెంత	11. లత
14. హరప్పా	12. ఊహ

47

అడ్డం

2. బతుకమ్మ
5. దంతి
7. దయ్యం
8. మిల్లు
9. శివ
10. భారం
12. నంది
14. వైపరిత్యం

నిలువు

1. ప్రమాదం
3. తుమ్ము
4. బియ్యం
6. తిమిరం
7. దవనం
10. భార్య
11. ఉసిరి
13. దిక్కులు

48

అడ్డం

1. చక్రవర్తి
4. విద్యుత్తు
5. ఖాదీ
6. డేరా
9. జడ
10. వపా
12. బుడగ
14. జానకీరాణి

నిలువు

1. చరఖా
2. వల
3. కుత్తుక
4. విరామం
7. గజగజా
8. అంబుధి
11. పారాణి
13. జాకీ

49

అడ్డం	నిలువు
1. డ్రీమ్‌గర్ల్	2. గవుద
5. బైతు	3. ఆహారం
7. ద్వారం	4. చెంబై
8. లక్ష్మి	6. తులసి
9. సొర	7. ద్వారక
10. వాసి	10. వాజి
12. కల	11. పనామా
14. యజమాని	13. లవణం

50

అడ్డం	నిలువు
1. సంస్కర్త	2. ర్తగ
3. కాలు	3. కాసె
4. గరిసె	5. రిత్త
8. రెట్టింపు	6. పర్యటన
9. మాటాట	7. ఆరెస్సెస్
11. మనసు	10. సేన
13. ఉబ్బు	11. మబ్బు
14. మండలి	12. సుమం

51

అడ్డం

1. ఓం కారము
4. దురూహ
5. రిమ్మ
6. కప్ప
9. వ్యయం
10. స్వామి
12. వ్యాసము
14. ఇతః పూర్వం

నిలువు

1. ఓంపురి
2. రమ
3. మహర్నవమి పర్వం
4. దుప్పటి
7. కావ్యము
8. అవ్యాజం
13. గతః

52

అడ్డం

2. మాణిక్యవీణ
5. రాత్రి
7. అధా
8. శూల
9. సుధ
10. పొలం
12. రంగు
14. షిర్డీ సాయి

నిలువు

1. దసరా
3. ణిరత
4. ణరధా
6. త్రిశూలం
7. అధరం
10. పొట్టి
11. కులాసా
13. గుశ్వము

53

అడ్డం

1. తర్కము
3. నమ్మకం
5. చీరాల
8. నిదాఘం
9. కత్తెర
11. ప్రతిభ
13. సభ
14. యంత్రము

నిలువు

2. ముచీ
3. నల
4. కంఠాభరణం
6. రాట్నం
7. శనివారం
10. ద్యుతి
11. ప్రభ
12. భయం

54

అడ్డం

1. సాధనమున
5. లంజ
7. పోరు
8. ముద్దు
9. డోలీ
10. వాన
12. సుమం
14. నరసింహుడు

నిలువు

2. నమ్రత
3. హలం
4. ఊరు
6. జమున
7. పోలీసు
10. వాసన
11. క్ళిహు
13. మందారం

55

అడ్డం	నిలువు
1. మాయావతి	1. మారుతి
4. మాత	2. తిమ్మన
5. అనలం	3. సంతసము
7. పప్పా	5. అప్పాజీ
8. గర్వము	6. లంగరు
10. సిగ్గు	9. ఉసిరి
12. మోకు	11. వాణి
13. వాణిజ్యము	12. మోము

56

అడ్డం	నిలువు
1. ఐక్యరాజ్య	1. ఐశ్వర్యం
4. మిటారి	2. రాణి
5. ర్యంచౌ	3. మిరియం
6. అహి	4. మిహిక
9. మిన్ను	7. అమితము
10. మిష	8. కసవు
12. సమంత	11. షట్పదం
14. ముకురం	13. తీరం

57

అడ్డం

2. గురువారం
5. దుహిత
7. నుడి
8. నోము
10. పిల్ల
11. స్నేహలత
14. సోమరసం

నిలువు

1. కుందుర్తి
3. రుక్కు
4. రంధ్రము
6. తనువు
9. దాహము
10. పికాసో
12. తల్పము
13. గీర

58

అడ్డం

1. జన్మదినం
4. వివిధ
5. ముద్దు
6. లత
9. నీరు
10. శ్వాస
12. ప్రత్యూష
14. శుభాశంస

నిలువు

1. జయము
2. దివి
3. శ్రీధర్
4. వితతి
7. మనీష
8. సంప్రతి
11. సరస
13. ర్యభా

59

అడ్డం	నిలువు
1. కేకసలు	1. కేశము
4. ముని	2. లుబ్ధుడు
6. మదం	3. కేలుదండ
7. మీగడ	5. నిగ్గు
9. దకే	6. మగడు
11. మతి	8. కేళిక
13. కలాపము	10. కేమము
14. కేక	12. కైక

60

అడ్డం	నిలువు
1. షష్టిపూర్తి	2. పూనిక
5. డుమెం	3. ఆనందం
7. అందం	4. చెండు
8. తిథి	6. మెంతిపం
9. వంద	7. అందరూ
10. దీపం	10. దీవెన
12. రూపు	11. మరుడు
14. విడుదల	13. పువ్వు

61

అడ్డం

1. శిఖామణి
4. కాంతుడు
5. డిల్ల
6. అంచ
9. లక్ష
10. జాకీ
12. విభవం
14. కవి సంధ్య

నిలువు

1. శిఖండి
2. మబ్బు
3. వేడుక
4. కాంచనం
7. నెలవంక
8. కవిత్వం
11. కీర్తి
13. హాసం

62

అడ్డం

1. ఇందిరాగాంధీ
5. తిరి
7. లిక
9. నాభి
12. గాలిపటం
13. నిద్ర రాని
14. జ్ఞాని

నిలువు

2. రాబందు
3. ధీశాలి
4. మెంతి
6. రినా
8. కపటం లేని
10. గాలి
11. మేదిని
12. గాయని

63

అడ్డం	నిలువు
1. నాగిని నే	1. నాకము
4. వైద్యుడు	2. నిద్ర
5. ముల్లు	3. గొడుగు
6. సుధ	4. వైధవ్యం
9. లక్ష్మి	7. కలర్
10. లక్ష	8. ప్రభాతం
12. భాస్కర్	11. క్షణము
14. వార్షికము	13. మర్షి

64

అడ్డం	నిలువు
1. ద్వారం	2. రంకు
3. మెంతులు	3. మెండు
5. కుజుడు	4. వయొలిన్
8. లివర్	6. జున్ను
9. శకుని	7. శనివారం
11. దినము	10. కాన
13. పటేల్	11. దిల్
14. రశ్మి	12. ముర

65

అడ్డం	నిలువు
1. నాతెలంగాణ	2. లంగోటి
5. నాతి	3. తానా
7. తిరు	4. ఊరు
8. లడ్డూ	6. తిలకం
9. స్వామి	7. తిమిరం
10. మైకం	10. మైనా
12. రంభ	11. వితల
14. రాజ్య లక్ష్మమ్మ	13. భయం

66

అడ్డం	నిలువు
1. మీటూ	2. టూకీ
3. నిర్మాణం	3. నిలు
5. కీలలు	4. సుప్రీంకోర్టు
8. కోడలు	6. లచ్చి
9. మరుడు	7. రెండు గంటలు
11. బాలిక	10. ఓలి
13. నిర్యాణం	11. బాణం
14. పిల్లలు	12. కపి

67

అడ్డం

2. వ్యవసాయం
5. శోకము
7. రగ్గు
9. తూము
10. నవ్వు
11. సౌరు
14. కురచ
15. దీపావళి

నిలువు

1. కిశోర
3. వరి
4. యంత్రము
6. మురళి
9. సరుకు
10. నటైదీ
12. భూచక్రం
13. బావ

68

అడ్డం

1. అమావాస్య
4. విరించి
5. వడి
6. నీరా
9. గతి
10. శని
12. చారులు
14. వాచకము

నిలువు

1. అతివ
2. వార్ధి
3. కచిక
4. విరామం
7. దొంగలు
8. ప్రచారం
11. నిత్యము
13. అంచ

69

అడ్డం

1. డాబా
3 ఉక్కు
5. కాపరి
8. ఖలుడు
9. ఏమొకో
11. అడవి
13. నెల
14. నుయ్యి

నిలువు

2. బాకా
3. ఉరి
4. విశాఖపట్నం
6. పత్ని
7. పదకోశము
10. నీడ
11. అల
12. విను

70

అడ్డం

1. సప్తతి
3. అన్న
4. నుడుగు
8. దివ్వియ
9. ఉలూచి
11. సత్సంగం
13. రుచి
14. గంటము

నిలువు

2. తిను
3. అగు
5. డులి
6. ఛాయాచిత్రము
7. వదినగారు
10. ఉత్సంగం
12. గంట

71

అడ్డం	నిలువు
1. కాళోజీ	2. జీవి
3. సలుపు	3. సగం
5. విహంగం	4. పులి పంజా
8. సునీత	6. హంగు
9. కలేజా	7. పి సుశీల
11. నటన	10. తోట
13. మొక్క	11. నక్క
14. దివిటీ	12. నది

72

అడ్డం	నిలువు
1. తొలిప్రధాని	2. ప్రమోదం
5. ధుని	3. మధు
7. పిన్ని	4. ఉన్ని
8. వాలి	6. నివాళి
9. మొల్ల	7. పిల్లలు
10. కేళి	10. కేక
12. లుకే	11. దీవానా
14. గురునానక్	13. కేకి

73

అడ్డం

1. సాధనము
4. సర్వదా
5. యాత్ర
6. గిరి
10. భగవాన్
11. మెకాలే
13. ఖడ్గం
14. మీరా

నిలువు

1. సానియా
2. నల్లి
3. భూదానం
4. సరి
7. శుభలేఖ
8. గన్
9. సామెత
12. పేరా

74

అడ్డం

2. కాంతారావు
5. త్రియగా
7. డిబ్బీ
8. చూపు
10. సత్యం
11. మనీ
13. ఆమని
14. కవ్వడి

నిలువు

1. పత్రిక
3. తాత
4. వులాపు
6. గాడిద
9. కనీనిక
10. సహనం
11. మమ
12. అంగడి

75

అడ్డం

1. శీతవేళ
5. జాకీ
7. వాన
8. టబూ
9. పోడు
10. మైకం
12. కరి
14. సోమసుందర్

నిలువు

2. వేలుపు
3. నాయన
4. రోజా
6. కీటకం
7. వాడుక
10. మైనము
11. హనుమ
13. రివర్

76

అడ్డం

1. ఆంధ్రభూమి
5. గీత
7. తూర్పు
8. ప్పక
9. కాణీ
10. కోక
12. రంగు
14. మూసివేత

నిలువు

2. భూమిక
3. యాగీ
4. తీర్పు
6. తప్పక
7. తూణీరం
10. కోర్టు
11. సరసి
13. గుడి

77

అడ్డం

1. సవర
5. పిత
7. పీచు
8. రుచి
9. చేను
10 తావు
12. గుడి
14. కాళేశ్వర్రావు

నిలువు

2. రజతం
3. కపి
4. నాచు
6. తరువు
7. పీనుగు
10 తాలూకా
11. ఏమర్రా
13. డిబ్బెము

78

అడ్డం

2. స్వయంకృతం
5. దృక్కులు
7. ముల్లు
8. డేరా
10. లుక్స్
11. స్వారీ
14. బుధుడు
15. అచ్చు ఖర్చు

నిలువు

1. అదృష్టం
3. యంత్రం
4. తంబురా
6. లుముకు
9. గరీబు
10. లుసఅ
12. పిడుగు
13. రేఖ

79

అడ్డం

2. కాంచనము
5. అంచ
7. తోక
8. క్షుత్
9. ఛాయ
10. చావు
12. ముది
14. చత్వరిక

నిలువు

1. ముదఅం
3. చయము
4. చింక
6. చక్షువు
7. తోయము
10. చార్వి
11. కుమ్మరి
13. దిసంతు

80

అడ్డం

1. పోరు
3. ఊరు
5. తూణీరం
8. దేభ్యము
9. అంబోధి
12. దంభోలి
14. సాయి
15. నోరు

నిలువు

1. పోడు
2. తృణీక
4. రుజ
6. అభ్యర్థి
7. సంభోగం
10. కాంభోజి
11. పైసా
13. కారు

81

అడ్డం

1. భావకవిత్వం
5. రశ్మి
6. ఫణి
7. దుక్కి
9. సీత
10. అభ్యంజనము

నిలువు

2. కమలం
3. అరవిందులు
4. ప్రణిపాతము
8. గిరిజ

82

అడ్డం

1. భూధరము
5. కపటి
8. కవిలె
12. ఆవిష్కారం

నిలువు

1. భూమిక
2. రహస్యం
3. సంపుటి
4. తోక
6. పత్ని
7. క్రోవి
8. కవిత
9. లెక్క
10. మనవి
11. సవరం

83

అడ్డం

1. కృతజ్ఞతలు
4. సంతు
6. పుత్రి
8. మర్యాద
9. ముద్ద
10. వేణి
13. తెర
14. రంభ

నిలువు

2. తల్లి
3. తడి
4. సంద్రము
5. దర్యాప్తు
7. త్రివేణి
11. అర
12. వారం

84

అడ్డం

1. దుబాయ్
2. కూటమి
5. దివి
7. క్షేమం
9. రిక్క
11. దుస్తు
14. సంబరం
15. ప్రయాణం

నిలువు

1. దువ్వెన
3. మిక్కిలి
4. దూది
6. విరి
8. మందు
10. సంతసం
12. స్తుతి
13. తరుణం

85

అడ్డం

2. ఉడాయించు
5. బోండాలు
7. గిరి
9. బండారం
10. డిగ్గి
13, పటాలం
14. ముఖ్యమంత్రి

నిలువు

1. ఎడారి
3. డాగు
4. చుట్టరికం
6. దండాలు
8. కొండియము
11. కొటారు
12. ధూమం

86

అడ్డం

1. సరాలు
4. దూప
5. సితాభము
9. రవంత
11. దుహిత
13. రణము

నిలువు

2. రాక్షసి
3. జంభ
4. దూగర
6. తావీదు
7. ముదిత
8. నేత
10. వంద
12. జాణ

87

అడ్డం

1. ఆంధ్రజ్యోతి
5. మానుషి
7. మానిని
9. బురుజు
11. ఉవిద
13. గుడి
14. గురజాడ

నిలువు

1. ఆంధ్రమా
2. జ్యోతిషి
3. మార్జని
4. కోమా
6. నుదురు
8. నిడివి
9. బుడుగు
10. జున్ను
11. ఉత్తర
12. దవుడ

88

అడ్డం

1. జ్ఞాపకము
6. నందిక
8. డిమము
10. గంధంతో
12. సవతి
14. మునిముచ్చు

నిలువు

1. విమానం
3. పసిడి
4. ముదము
5. రైక
7. దివాంధం
9. మగువ
10. గంటము
11. తోయము
12. సభి
13. తిలకం

89

అడ్డం

1. మనికి
5. ప్రమ
6. ఘంటసాల
9. తిలోత్తమ
12. రేడు
13. కాళిక

నిలువు

2. నిదాఘం
3. భ్రమ
4. వీసా
5. ప్రణతి
7. లవుడు
8. అత్త
10. లోయ
11. మధూళి
12. రేయి

90

అడ్డం

2. మధుకరం
5. బంధువు
6. పిరంగి
9. కల్ల
10. రిమ్మ
11. సినిమా
12. ఊక
13. నురుగు
14. లాయము

నిలువు

1. మధుర
3. ధుత్తూరం
4. రంగు
6. పిల్ల
7. గిరిక
8. గాసిల్లు
9. కమాను
12. ఊగులా

91

అడ్డం

1. పెద్దవారు
4. వగరు
5. గుడి
6. తేలు
9. లిప్త
10. డొంక
12. కలిమి
14. హిందుస్తానీ

నిలువు

1. పెరుగు
2. వార్థి
3. తరుణ్
4. వలువ
7. తాలిమి
8. ఆకలి
11. కహానీ
13. జోదు

92

అడ్డం

1. ముఖ్యఅతిథి
5. కాన
7. రతి
8. వారం
9. శ్వాస
10. ఊరు
12. ఊహ
14. అంగారకుడు

నిలువు

2. అక్కర
3. ఇంకా
4. ద్యుతి
6. నవారు
10. ఊర్మిళ
11. రాదుగా
13. హరుడు

93

అడ్డం	నిలువు
1. దాశరథి	2. రణము
5. మర	3. గండంగి
7. రోగి	4. రమ
8. గగ్గ	6. రగడ
9. ఉమ	7. రోమము
10. గడ	10. గర్వము
12. బడి	11. ఊడిగం
14. గంధఫలి	13. చెలి

94

అడ్డం	నిలువు
2. మహానటి	1. జగతి
3. గజము	3. హాయి
7. దడ	4. టిట్టిభము
8. పాము	6. ముదము
9. పొత్తము	8. పాలు
10. వీలు	9. పొలతుక
11. చీల	10. వీర్యము
12. గురుతు	11. చీరు
13. మున్నుడి	12. గుడి
14. కసవు	

95

అడ్డం

1. చికాగో
3. రోత
4. రివాజు
8. హలము
9. అరకు
11. జిలేబీ
13. ముల్లంగి
14. రుమాలు

నిలువు

1. గోరీ
3. రోజు
5. వాక్కు
6. యువకులు
7. జాహసికము
10. కాలే
11. జిగి
12. బీరు

96

అడ్డం

1. కుంభీపాకం
5. కంప
7. దిల్
8. రుంజ
9. చాన
10. కుండ
12. కౌలు
14. కుచేలుడు

నిలువు

2. పాపులు
3. సైగల్
4. నాకం
6. పరుండ
7. దినము
10. కుందేలు
11. కులుకు
13. దౌడు

97

అడ్డం

1. వివాహం
2. శుభము
5. దంతి
6. క్రైపు
7. చూతము
9. గుంటూరు
10. బురఖా
13. గణతంత్రం
14. అంచ

నిలువు

1. వివాదం
3. మునుపు
4. సమంత
7. చూరు
8. ముబు
9. గుండిగ
11. ఖారచ
12. పాత్రం

98

అడ్డం

1. ఆంధ్రాబ్యాంక్
4. విషాదం
5. ముద్దు
6. కోన
9. రుచి
10. ధర
12. ముగింపు
14. జ్ఞాపకము

నిలువు

1. ఆంత్రము
2. బ్యాండు
3. వదంతి
4. వినతి
7. మరుపు
8. శేముషి
11. రక్తము
13. చేప

99

అడ్డం	నిలువు
1. హిమాలయాలు	2. లవణం
5. పొగ	3. ట్టపొ
7. సందు	4. మందు
8. గతి	6. గగనం
9. యోగీ	7. సంగీతం
10. దినం	10. దివి
12. తంటా	11. ఊరుకో
14. వార్షికోత్సవం	13. టాటా

100

అడ్డం	నిలువు
1. చివరిసారి	1. రివట
5. త్రాసు	2. తత్రా
7. చాలు	4. వీలు
8. ధాత్రి	6. సుధామ
9. దరి	
10. రమ	
12. కవి	
14. ఇంక సెలవు	

‘సురేఖ’ కార్టూన్లు

కంగారు పడకమ్మా! మా వారికి కాస్త
పజిలింగ్ పజిల్స్
పిచ్చి!

ఆడదంటే రమణే నంటూ నే కలవరించింది నాకు
సుధామ గారి 'మాటాట' పూర్తి చేస్తున్నట్టు కలరావడమేనే!
నిజం!!

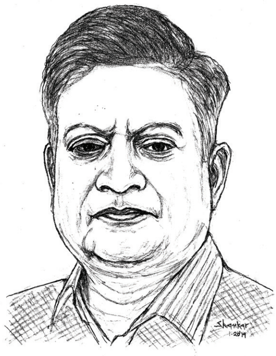

సుధామ పరిచయం

అసలు పేరు : **అల్లంరాజు వెంకటరావు**

జననం : 25-11-1951 విశాఖ జిల్లా అనకాపల్లి పట్టణంలో

తల్లిదండ్రులు : కీ॥శే॥ అల్లంరాజు (ద్విభాష్యం) రాజేశ్వరమ్మ

కీ॥శే॥ అల్లంరాజు కామేశ్వరరావు

విద్యాభ్యాసం : ఒకటో తరగతి నుండి ఎం.ఓ.యల్, ఎం.ఫిల్ వరకు హైదరాబాద్‌లోనే. కేశవ మెమోరియల్ పాఠశాల, మలక్‌పేట ప్రభుత్వ పాఠశాల, వివేకవర్ధనీ కళాశాల, ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు ప్రాచ్యకళాశాల, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం ఆర్ట్స్ కళాశాలల్లో.

వృత్తి ఉద్యోగాలు : 1975-1977 బిషప్ సాలమన్ జూనియర్ కళాశాల కరీంనగర్ తెలుగు లెక్చరర్‌గా.

1978లో ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రంలో (వివిధ భారతి) ట్రాన్స్ మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్‌గా చేరిక.

1990లో ప్రోగ్రామ్ ఎక్జిక్యూటివ్‌గా పదోన్నతి, విజయవాడ, వరంగల్, హైదరాబాద్ కేంద్రాలలో కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా పనిచేసి, 2008లో ఆకాశవాణి వివిధభారతి వాణిజ్యప్రసార విభాగం నుండి స్వచ్ఛంద పదవీ విరమణ, అనంతరం బి.ఆర్. అంబేద్కర్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం ఎం.ఏ (తెలుగు) ద్వితీయ సంవత్సరం విద్యార్థులకు అకడమిక్ కౌన్సిలర్‌గా కొన్నాళ్లున్నారు.

అభిరుచులు : కార్టూనిస్టుగా, కవిగా, సమీక్షకునిగా, రచయితగా, చిత్రకారునిగా, సినీ విశ్లేషకునిగా, కాలమిస్టుగా, వక్తగా, పదబంధ ప్రహేళికల వంటి వివిధ పజిల్స్ నిర్మాతగా తెలుగు పాఠకలోకానికి, సాహితీలోకానికి పరిచితులు. రేడియో 'వాడి'గా శ్రోతలకు పరిచితులు.

ముద్రిత గ్రంథాలు: **కవితా సంపుటులు**

అగ్నిసుధ – 1990

మనసు పావనగంగ – 2010

చిత్రగ్రంథి – 2011

కవికాలమ్ – 2011

కాలమ్ వ్యాసాలు

సం.సా.రాలు – 2001

మన తెలంగాణ (సుధామయోక్తి) – 2018

ఇతరాలు

పూతరేకులు (జోక్స్‌బాక్స్) – 2012

రామాయణ పథం (ప్రశ్నోత్తరమాలిక–పజిల్స్) 2018

భూమిక (సుధామ పీఠికలు–ముందుమాటలు) 2018

వ'సుధా(స)మ'యం (కాలమ్ వ్యాసాలు) 2019

అవార్డులు, సన్మానాలు: 'అగ్నిసుధ' సంపుటానికి కలహంసి, ఉమ్మడిశెట్టి సాహితీ పురస్కారం, 'సం.సా.రా.లు' గ్రంథానికి తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం 2014 సాహితీ పురస్కారం, వంశీ ఇంటర్నేషనల్, జ్యోత్స్నాకళాపీఠం, తేజ ఆర్ట్స్ కవితా పురస్కారం, మునిమాణిక్యం హాస్యనిధి పురస్కారం, నోరి నరసింహశాస్త్రి ఛారిటబుల్ ట్రస్ట్, దివాకర్ల సాహిత్య పీఠంవారి ఆచార్య దివాకర్ల వేంకటావధాని సాహిత్య పురస్కారం, ఆచార్య తిరుమల స్మారక సాహిత్య పురస్కారం, పింగళి జగన్నాథరావు స్మృతిసాహిత్య

పురస్కారం, తురగా కృష్ణమోహనరావ్ హాస్య పురస్కారం, తిరుమల శ్రీనివాసాచార్య, స్వరాజ్య లక్ష్మి సాహితీ పురస్కారం, నవ్య సాహితీసమితి ఉగాది భాషాసేవా పురస్కారం, చేతన మాసపత్రిక, సృజనప్రియ మాసపత్రికల వార్షిక సన్మాన పురస్కారం, లేఖిని సంస్థ పురస్కారం, పోలవరం వెంకట సుబ్బమ్మ సాహితీ పురస్కారం, నెల్లూరు శ్రీమతి గుర్రాల రమణమ్మ సాహితీపురస్కారం, యువ కళావాహిని వారి శ్రీ వివేకానంద సాహిత్య ప్రతిభా పురస్కారం, ఖర్గపూర్, బెంగుళూర్ తెలుగు సాహితీ సంస్థలచే, ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు, తానా, ఆటా హైదరాబాద్ సభల్లో, అ.జో.వి.భా, కందాళై ఫౌండేషన్ ప్రతిభా పురస్కార సభలో, కృష్ణా జిల్లా రచయితల సంఘంవారి సన్మానాలు మొదలైనవి. 1983లోనే ఆకాశవాణి జాతీయకవి సమ్మేళనానికి తెలుగు కవిగా ఎంపిక.హాస్యానందం సంపూర్ణ హాస్య మాసపత్రిక నవంబర్ 2019 సంచిక సుధామ ప్రత్యేక సంచికగా వెలువడింది.

ప్రస్తుతం : యువభారతి సంస్థ ప్రచురణల ప్రధాన సంపాదకులు. ఆంధ్రభూమి దిన, వారపత్రికల్లో, నవ్య వారపత్రికలో, V6 వెలుగు దినపత్రిక ఆదివారం అనుబంధం 'దర్వాజ'లో గళ్ళనుడికట్టులు: మాటాట, పదబంధ పారిజాతం, సుధామ పదగారడి, మాట–ఆట నిర్వహణ.
'వాయిస్ ఆఫ్ సీనియర్ సిటిజన్స్' మాసపత్రికలో 'సీ'నియర్ కబుర్లు' కాలమ్ నిర్వహణ. ఫ్రీలాన్స్ జర్నలిస్టుగా, సాహితీవేత్తగా ప్రస్థానం.

జీవన సహచరి : శ్రీమతి అల్లంరాజు (సూకూరు) ఉషారాణి

కుమారుడు : చి॥ అల్లంరాజు స్నేహిత్

కోడలు : చి॥సౌ॥ అల్లంరాజు (దువ్వూరి) లక్ష్మి స్రవంతి.

Maataata (Telugu crossword puzzles)

by Sudhama

సుధామ ముద్రిత గ్రంథాలు

1. అగ్ని సుధ (కవిత్వం)
2. సం.సా.రా.లు. (సంస్కృతి–సాహిత్యం–రాజకీయాలు) కాలమ్ వ్యాసాలు (తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉత్తమసాహిత్యగ్రంథ పురస్కారం 2004 పొందినది)
3. మనసు పావన గంగ (లలితగీతాలు)
4. చిత్రగ్రంథి (కవిత్వం)
5. కవి కాలమ్ (ఆంధ్రప్రభ కవిత్వ కాలమ్)
6. పూతరేకులు (జోక్స్‌బాక్స్)
7. రామాయణ పథం (ప్రశ్నోత్తర మాలిక) (బ్రహ్మశ్రీ చాగంటి కోటేశ్వర రావు గారి ఆశీస్సులు అందుకున్న క్విజ్ రూపక రామాయణం)
8. మన తెలంగాణ (కాలమ్ వ్యాసాలు)
9. భూమిక (నూట పదహారు గ్రంథాలకు రాసిన సుధామ పీఠికలు – ముందుమాటలు)
10. వ'సుధా(స)మ'యం (కాలమ్ వ్యాసాలు)
11. మాటాట (గళ్ళనుడికట్టు)

ఈసఫ్ నీతికథలు, పురాణబాలలు, మనపండుగలు, నవ్వుకుందాం, ఇవికాక తొలినాళ్ళలో యువభారతి నలుగురు కవులుగా డా. ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి, చక్రవర్తి వేణుగోపాల్, వంగపల్లి విశ్వనాథంగార్లతో 'వీచికలు' కవితాసంకలనం, డా. నాగినేని భాస్కరరావుతో 'మేం' కవిత్వం, స్పందన, భావ సారభాలు, నవ్యశ్రీ, అక్షరాలు, రేఖలు, బంగ్లాదేశ్ గీతాంజలి, కేంద్రసాహిత్య అకాడమీ వారి స్వాతంత్ర్య అనంతర తెలుగు కవిత 'కావ్యమాల' కవితా సంపుటిలో, కవితా – ఓ కవితా, దశాబ్ది తెలుగు కవిత, వెండిపూలు, కవితావార్షిక మొదలైన సంకలనాలలో కవితలు, అనేక సాహిత్యవ్యాసాలు, పుస్తక సమీక్షలు, కార్టూన్‌లు, వేలాది పజిల్స్ పత్రికలలో ప్రచురితాలు, ఆకాశవాణి కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా, మీడియా పర్సన్‌గా, వక్తగా, సాహితీవేత్తగా తెలుగు సాహిత్యప్రపంచానికి సుధామ పరిచితులు.